

Turinys

Kronika

<i>Kun. Artūras KAZLAUSKAS</i> Vaisingoji gavėnia	2
<i>Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC</i> Jericho neregys ir kančios lobis	3
Evangelija mažiesiems	4
<i>Dr. Jonas MALINAUSKAS,</i> <i>Dalė GUDŽINSKIENĖ</i> Bažnyčios pulsas	6
<i>Dr. Andrius NAVICKAS</i> Sunkmečio dovanos	8

Piligrimai drauge

<i>Diak. Johannesas FICHTENBAUERIS</i> Vienybės širdis – Kristus	9
---	---

Didelės ir mažos kryžkelės

<i>Kun. Danielius DIKEVIČIUS</i> Kančia kaip atpildas?	12
<i>Antanas SAULAITIS SJ</i> Negalios galia	13
<i>Tomas VILUCKAS</i> Ko neįgalieji laukia iš Bažnyčios?	14
<i>Kun. Saulius BUŽAUSKAS</i> Kunigas šalia negalios	16
<i>Marie MAQUAIRE</i> Kad atleistume savo kaltininkams (II)	18
<i>Kun. Vytenis VAŠKELIS</i> Gydantis gailėstingumas	20
„Nematau čia bėdos“	22
Kaip nepralošti gyvenimo	23

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

<i>Christopheris WESTAS</i> Žmogaus kūno slėpinys	24
--	----

Jaunimo iššūkis

<i>Sigita PURYTĖ</i> Meilė, seksas ir...	26
---	----

Atokvėpio valandai

<i>Giovannino GUARESCHI</i> Menkas apsirikimas	28
---	----

Gero kino kampelis

<i>Ramūnas AUŠROTAS</i> Baimė prarasti	30
---	----

Mandagumas mūsų kasdienis

Slidinėjimo menas	31
-------------------	----

Akiračiai

<i>Vanda IBIANSKA</i> Prieštaringoji homeopatija...	32
--	----

Sveikata

Tiesa ar netiesa?	34
-------------------	----

Gyvenimas kaip senas vynas

<i>Vanda IBIANSKA</i> Nenauji burbuliukai	35
--	----

Sveiki, gerieji „Artumos“ bičiuliai,

Ar neapmaudu, kad, regis, tik vakar sveikinomės su šventom Kalėdom, Naujaisiais metais, Trim Karaliais, ir štai jau tuoj pelenai pabirs ant galvų – pradėsime gavėnią... Na, kodėl viskas taip greitai, taip arti – ir džiaugsmas, ir kančia?! Toks gyvenimas – išmintingai atsakysite, ir paprieštarauti negalėsiu, nes juk tikrai, net ir orai tokie: smagu, kad žiema vėl tikra, sniego, čiuožyklų apščiai, bet čia pat tie speigai taip žnybia ausis ir pinigines, kad nors cypki iš skausmo. Ir šitaip kasdien – čia džiaugiamės, čia verkiame.

Tačiau ne apie orus, apie naują žurnalo numerį turiu Jums rašyti laiškėlį. O ne taip lengva, kaip gali pasirodyti, nes jeigu parašysiu trumpai drūtai, kad tema – *negalė*, visi susirauks, sakys, ir taip rūgštus tas mano gyvenimėlis, tad pasiieškosiu kokio skanesnio skaitymėlio, gal bent kiek pasaldės!.. Ir viršelis – *Jėzaus stebuklai bei išgydymai* – šįkart nevisai tobulai atspindi tai, ko norėjos... Taip, vasarį, dar iki gavėnios, per liturginę Lurdo Marijos šventę švėsime ir Pasaulinę ligonių dieną, bet ne stebuklingi pagijimai šįsyk svarbiausia. Ogi nupiešk tu žmogau tinkamesnę mums iliustraciją maždaug tokiems apaštalo Pauliaus žodžiams: „Džiaugiuosi tad silpnumu, paniekinimais, bėdomis, persekiojimais ir priespauda dėl Kristaus, nes, būdamas silpnas, esu galingas“ (2 Kor 12, 10)!

Mielieji, noriu su Jumis pasidalyti labai asmeniškai patirtimi. Jau aštuoniolika metų, kai negaliu ištrūkti iš glėbio tokios bendruomenės, kuri vienija žmones, turinčius įgimtą protinę negalią, jų šeimas bei draugus. Neturėjau savo šeimoje, nebuvo nė man žinomoje giminių aplinkoje jokių neįgalių žmonių. Bet susitikimas su „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenės žmonėmis perkeitė mano gyvenimą, mažą to – išmokė ir tebemoko gyventi, išgydė ir tebegydo mano žaizdas. Taip, net tautiniai bei užsieniniai mano mokslai nedavė man tiek, kiek gaunu būdamas su autistais, Dauno sindromu paženklintaisiais, protiškai atsilikusiais ir jų tėvais. Suprantu – skamba keistai, bet bandydamas labiau paaiškinti tegalėčiau pasakyti, kad nesu matęs žemėje didesnės kančios, nei tos šeimos išgyvena, kaip ir nesu niekur tiek daug džiaugsmo išgyvenęs, kaip būdamas su jais!!! Daug dar galėčiau Jums apie tai pasakoti, bet, tiesą pasakius, bijau per daug šokiruoti... Todėl pabaigoje vėl pasislėpsiu po Apaštalo žodžiais:

Tik pažvelkite, broliai, kas gi jūs, pašauktieji, esate? Žmonių akimis žiūrint, nedaug tarp jūsų tėra išmintingų, nedaug galingų, nedaug kilmingų. Bet Dievas pasirinko, kas pasauliui atrodo kvaila, kad sugėdintų išminčius. Dievas pasirinko, kas pasauliui silpna, kad sugėdintų galiūnus. Ir tai, kas pasaulio akimis – žemos kilmės, kas paniekinta, ko nėra, Dievas pasirinko, kad niekais paverstų tai, kas laikoma kažin kuo, – kad joks žmogus negalėtų didžiuotis prieš Dievą. Jo dėka ir jūs esate Kristuje Jėzuje, kuris Dievo valia mums tapo išmintimi, teisumu, pašventimu ir atpirkimu, kad, anot Rašto, kas giriasi, girtųsi Viešpačiu (1 Kor 1, 26–31).

Su meile,
Darius Chmieliauskas

Viršelyje – Jėzaus stebuklai. Miniatiūra iš Echternacho Auksinės Evangelijų knygos (Codex Aureus Epternacensis). Apie 1030 m., Vokietija

Vaisingoji gavėnia

Vasario kalendorius

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Prisimindamas laukų posakį „religija – opiumas liaudžiai“, lig šiol neatsistebiu. Kaip galėtų toks opiumas būti krikščionybė, jei ji nesiliauja skelbusi, kad be skausmo, aukojimosi, savęs atsižadėjimo, netgi be kraujo praliejimo gyvenimas nebūna visavertis ir pilnakraujis? Juk *Viešpaties paaukojimo šventykloje šventė* ir *pašvęstojo gyvenimo narių prisiminimas* (vasario 2 d.), *Pasaulinė ligonių diena* (11 d.) ir *Lietuvos nepriklausomybės šventė* (16 d.) – tarsi įvadas į gavėnią – skelbia iššūkį, skiriamą kiekvieno žmogaus daliai. Ir nuo to nepabėgsi jokiais kvaišalais.

Pasibarstydami galvas pelenais, vasario viduryje pradedame keturiasdešimties dienų kelionę į Velykas. Gavėnia – tai laikas, kai Kristus apvalo ir papuošia savo sužadėtinę Bažnyčią, padarydamas ją tinkamą būti jo nuotaka. Tai – laikas sugrįžti prie savo šaltinio Krikšto, kuriuo esame panardinti Kristaus mirtyje ir jo prisikėlime. Tai – didžiojo Bažnyčios surinkimo draugėn laikas. Laikas atsiduoti savo Viešpačiui ir Gelbėtojiui, kad jis apvalytų ir pašventintų. Gavėnia yra atgailos, atsivertimo metas – metas ieškoti naujo kelio ir jį surasti. Šis kelias sunkus ir lengvas. Sunkus, nes reikia daug ko atsisakyti, ir lengvas, nes tik taip žmogus nusimeta našta, slegiančią žmogiškus pečius. Sunkus, nes nelengva ieškoti naujo kelio, ir lengvas, nes gera eiti teisingu keliu, vedančiu į Gyvenimą. Šis laikas skaudus ir džiugus, nes parodo mūsų tikrovę: mūsų mažumą ir didybę, mūsų nedorumą ir šventumą, mūsų pasmerkiamą ir malonę, mūsų svetimumą Dievui ir įsūnijimą jo Sūnuje Kristuje.

Pelenai – ne tik mirties, laikinumo, nepastovumo, bet ir vaisingumo, gyvybingumo ženklas. Dievo žodžio liturgija pateikia gavėnios programą: malda, pasninkas ir išmalda. Gavėnia nori išmokyti mus būti vaisingus. Nepamirškime, kad gavėnia ne mūsų, o Dievo veikimo laikas. Mums reikia tik atsiverti ir priimti Jo veikimą. Tam padeda ir susilaikymas, ir pasninkas. Pasninkas – Dievo dosnumo sekimas ir jo dosnumo apreiškimas, dosnios Dievo rankos ištiesimas. Pasninkaudami krikščionys tampa Dievo stebuklo bendradarbiais. Pasninkaujant sutaupyta maistas ir maistui skirti pinigai yra atiduodami vargstantiems ir stokojantiems.

Gavėnia – tai kvietimas atkurti širdies tyrumą, išmokti nugalėti blogio šaknis, atgaivinti tikėjimą, išugdyti viltį, uždegti meilę, džiugiai pažvelgti į horizontą kelio, vedančio į Velykų slėpinių išskilmę ir į amžiną Velykų pokylį Tėvo namuose.

Algirdo Kazlos nuotrauka

- 1 P 2 Sam 15, 13–14. 30; 16, 5–13a; Ps 3; Mk 5, 1–20
- 2 A **Kristaus Paaukojimas (Grabnyčios)**
Mal 3, 1–4; Ps 24; Žyd 2, 14–18; Lk 2, 22–40
Pašvęstojo gyvenimo diena
- 3 T *Šv. Blažiejus, vyskupas, kankinys; šv. Ansgaras, vyskupas*
2 Sam 24, 2. 9–17; Ps 32; Mk 6, 1–6
- 4 K 1 Kar 2, 1–4. 10–12; 1 Kr 29, 10–12; Mk 6, 7–13
- 5 P *Šv. Agota, mergelė, kankinė*
Sir 47, 2–11; Ps 18; Mk 6, 14–29
- 6 Š *Šv. Paulius Mikis*
ir jo draugai, kankiniai
1 Kar 3, 4–13; Ps 119; Mk 6, 30–34
- 7 S **V EILINIS SEKMADIENIS** (I sav.)
Iz 6, 1–2a. 3–8; Ps 138; 1 Kor 15, 1–11; Lk 5, 1–11
- 8 P *Šv. Jeronimas Emilijanis, kunigas*
1 Kar 8, 1–7. 9–13; Ps 132; Mk 6, 53–56
- 9 A 1 Kar 8, 22–23. 27–30; Ps 84; Mk 7, 1–13
- 10 T *Šv. Skolastika, mergelė*
1 Kar 10, 1–10; Ps 37; Mk 7, 14–23
- 11 K *Lurdo Švč. Mergelė Marija*
1 Kar 11, 4–13; Ps 106; Mk 7, 24–30
- 12 P 1 Kar 11, 29–32; 12, 19; Ps 81; Mk 7, 31–37
- 13 Š 1 Kar 12, 26–32; 13, 33–34; Ps 106; Mk 8, 1–10
- 14 S **VI EILINIS SEKMADIENIS** (II sav.)
Jer 17, 5–8; Ps 1; 1 Kor 15, 12. 16–20; Lk 6, 17. 20–26
- 15 P Jok 1, 1–11; Ps 119; Mk 8, 11–13
- 16 A Jok 1, 12–18; Ps 94; Mk 8, 14–21
Lietuvos valstybės atkūrimo diena
- 17 T **Pelenų diena** (IV sav.)
Jl 2, 12–18; Ps 51; 2 Kor 5, 20 – 6, 2; Mt 6, 1–6. 16–18
- 18 K Įst 30, 15–20; Ps 1; Lk 9, 22–25
- 19 P Iz 58, 1–9a; Ps 51; Mt 9, 14–15
- 20 Š Iz 58, 9b–14; Ps 86; Lk 5, 27–32
- 21 S **I GAVĖNIOS SEKMADIENIS** (I sav.)
Įst 26, 4–10; Ps 91; Rom 10, 8–13; Lk 4, 1–13
- 22 P *Šv. apaštalo Petro Sostas*
1 Pt 5, 1–4; Ps 23; Mt 16, 13–19
- 23 A (*Šv. Polikarpas, vyskupas, kankinys*)
Iz 55, 10–11; Ps 34; Mt 6, 7–15
- 24 T Jon 3, 1–10; Ps 51; Lk 11, 29–32
- 25 K Est C, 12. 14–16. 23–25; Ps 138; Mt 7, 7–12
- 26 P Ez 18, 21–28; Ps 130; Mt 5, 20–26
- 27 Š Įst 26, 16–19; Ps 119; Mt 5, 43–48
- 28 S **II GAVĖNIOS SEKMADIENIS** (II sav.)
Pr 15, 5–12. 17–18; Ps 27; Fil 3, 17 – 4, 1; Lk 9, 28b–36

Vasarį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – už visus mokslininkus ir kultūros veikėjus, kad, nuoširdžiai ieškodami tiesos, jie galiausiai pažintų vienintelį tikrąjį Dievą;

misių – kad savo misionierišką tapatybę įsisąmoninusi Bažnyčia stengtųsi ištikimai sekti Kristų ir visoms tautoms skelbti Jo Evangeliją.

Jericho neregys ir kančios lobis

Šventasis Raštas šeimoms

Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC

Kai Jėzus prisiartinio prie Jericho, šalia kelio sėdėjo neregys elgeta. Išgirdęs praeinančią minią, jis paklausė, kas tai būtų. Jam pasakė, jog praeina Jėzus Nazaretis. Tuomet neregys ėmė šaukti: „Jėzau, Dovydo Sūnau, pasigailėk manęs!“ Ėję priešakyje draudė jį, kad tylėtų, bet tas dar garsiau šaukė: „Dovydo Sūnau, pasigailėk manęs!“ Jėzus sustojo ir liepė jį atvesti. Jam prisiartinus, Jėzus paklausė: „Ko nori, kad tau padaryčiau?“ Šis atsakė: „Viešpatie, kad praregėčiau!“ Jėzus tarė: „Regėk! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave.“ Tas bemat praregėjo ir nulydėjo jį, garbindamas Dievą. Tai matydami, visi žmonės šlovino Dievą (Lk 18, 35–43).

Dabarties visuomenėje dauguma pasaulietinių, antikrikščioniškų kultūros apraiškų be perstojo įtikinėja esant rojų žemėje. Galia, valdžia, turtas, lyderystė, mokslas, išsilavinimas, profesionalumas tėra suprantami kaip savaiminis tikslas ir raktai į laimingą ir visiškai tenkinantį gyvenimą, o kančia laikoma tik sistemos klaida, nesusipratimu, laikinai nesurandama derama priemonė. Sveiko gyvenimo būdas, jaunystės kultas, sėkmės medžioklė, laimingo atsitiktinumų sureikšminimas – tai tarsi smogas, nuo pat vaikystės gaubiantis šiuolaikinio žmogaus vaizduotę. Kuriama tokia vieša iliuzija, ir žmogaus kančia, prigimties trapumas tampa tiek priešiškos laimingo individo sampratai, jog yra išstumiamos iš žmogiškosios pasaulėjautos kasdienybės. Kasdien kenčiantis, neįgalus, vis labiau senstantis, apsigimęs ar neįgalu tapęs žmogus hedonistinei visuomenei pradeda per daug ryškiai liudyti, jog kančia yra kai kas esmingo žmogiškai prigimčiai.

Praėjęs šimtmetis mūsų amžiui paliko daugybę iškreiptų požiūrių, klaidingų žmogaus asmens ir visuomenės santykio ideologijų. Nepaisydama prastoko visuomenės palikimo, kuriame telpa net genocido, nusikaltimų žmonijai kategorijos, Bažnyčia sugebėjo laiku ir ištikimai atvykti į susitikimo su kančios

keliu einančiu žmogumi vietą ir pateikti nepaprastai gilių, dvasingų sprendimų, pagalbos bei šventos tarnystės pavyzdžių.

Nelieka abejonės, kad mūsų gyvenamasis metas yra ypač tinkamas svarstyti žmogaus prigimties trapumą, fizinį skausmą, negalią, ligas ne vien jausminio išgyvenimo, bet ir santykio su kitu žmogumi bei visuomenės kultūra atžvilgiu. Kadangi kiekvienas žmogus gyvenime neatsiejamai eina kančios keliu, Bažnyčia nuo pat savo pradžios stengiasi sutikti jį ir padėti jam šią kančią išgyventi bei įprasminti. Kas nors šiek tiek pažįsta Bažnyčią, neturėtų stebėtis, kad jinai, gimusi iš Atpirkimo slėpinio Kristaus Kryžiuje, taip ištikimai per visą savo veiklos istoriją ieško susitikimo su žmogumi visų pirma jo kančios kelyje. Jonas Paulius II pirmojoje savo enciklikoje *Redemptor hominis* („Žmogaus Atpirkėjas“) teigia, jog Kristuje „kiekvienas žmogus tampa Bažnyčios keliu“. Kitaip sakant, žmogus ypatingu būdu tampa Bažnyčios keliu, kai į jo gyvenimą įžengia kančia.

1984 m. apaštališkajame laiške *Salvifici doloris* („Gelbstinti kančia“) Jonas Paulius II rašo: „žmogiškoji kančia sukelia užuojautą, taip pat pagarbą ir savotiškai *baugina*. Juk kančioje slypi ypatingo slėpinio didybė.<...> Taigi Bažnyčia vi-

Neregio išgydymas. Agapės ir Crescentianuso sarkofago detalė. Vatikanas, 330–360 m.

suose kenčiančiuose Kristaus broliuose ir seseryse regi tarsi *daugialypį* jo *antgamtinės galios subjektą*. Kaip dažnai į juos kreipiasi Bažnyčios ganytojai ir būtent iš jų siekia pagalbos bei paramos! Kančios evangelija rašoma be paliovos. Ji nuolat kalba paradoksaliais žodžiais: dieviškosios galios versmės ištryksta būtent iš pačios žmogiškosios silpnybės. Kristaus kančios dalininkų kentėjimuose yra ta ypatinga pasaulio Atpirkimo *beginio lobiai dalelė*, ir jie gali dalytis šiuo lobiu su kitais. Kuo labiau žmogus gąsdinamas nuodėme, kuo svaresnės šiandienio pasaulio nuodėmės struktūros, tuo iškalbingesnė pati žmogaus kančia. Tuo labiau Bažnyčia jaučia poreikį pasaulio išganymui pasitelkti žmogiškųjų kentėjimų vertę.“

Palyginimas apie gailėstingąjį samarietį (žr. Lk 10, 29–37) nusako, koks turi būti mūsų santykis su kenčiančiu artimu. Gailėstingas yra *kiekvienas, kuris jautrus kito kančiai*, kurį jaudina kito nelaimė, tačiau jis nesustoja vien prie pajausto gailesčio, o padeda kančioje, kad ir kokia ji būtų, ir padeda kiek galėdamas veiksmingiau. Taip atiduodamas save, atverdamas kitam savąjį „aš“, gailėstingumu liudija išlaisvintą meilę, tikėjimu atveria kenčiančiajam akis ir parodo jam Dievo veidą.

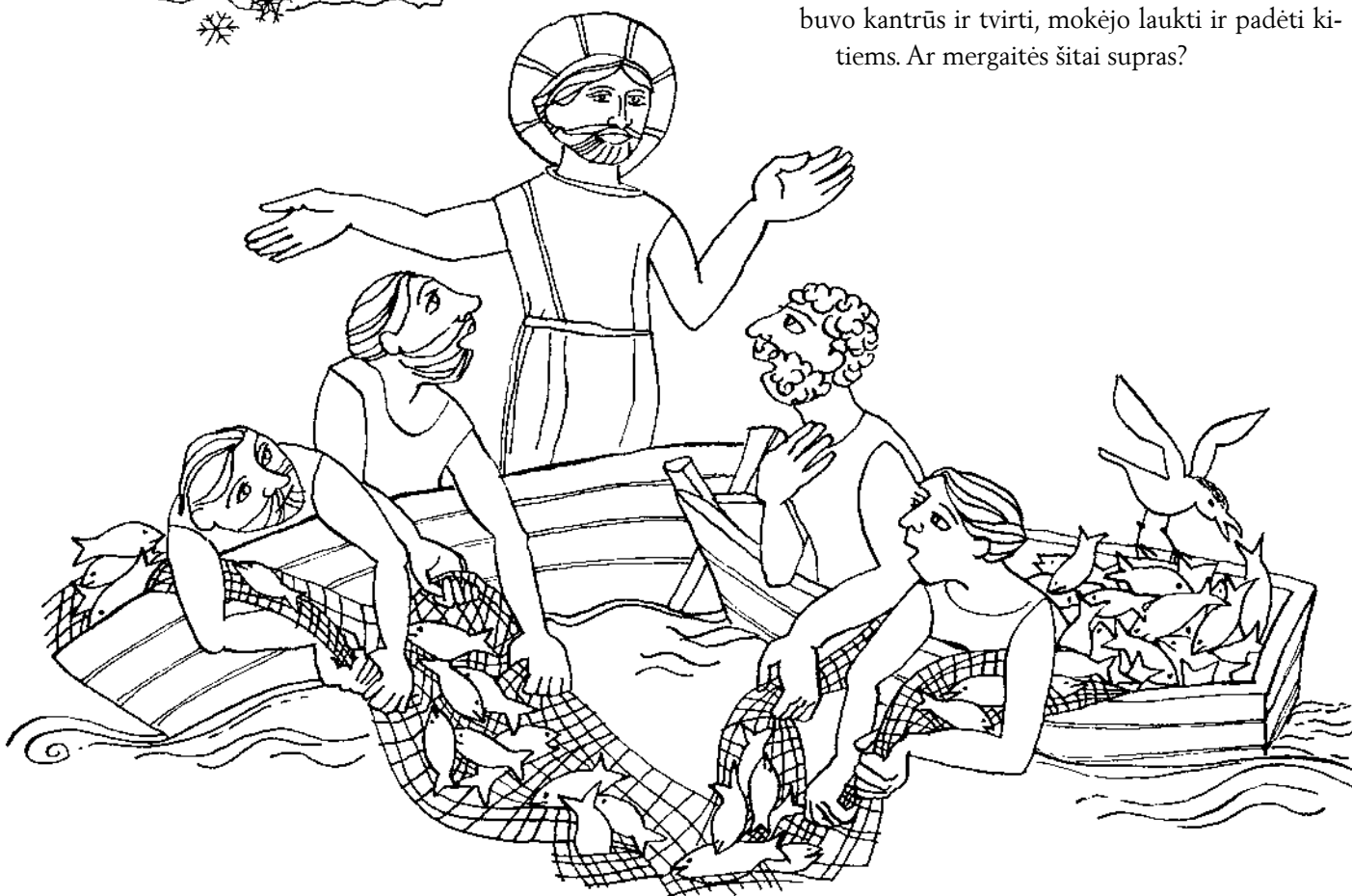
Evangelija mažiesiems

Jėzus pašaukia žvejus (vasario 7 d.)

– Dabar žiema. Būtų sunku gaudyti žuvis. Be to, aš nemėgstu žvejoti. Reikia ilgai laukti, – pareiškia Benedikta. – Geriau pačiuožinėti arba paridenti sniego senį. Tai bent linksma!

– Ką tu kalbi! Žvejoti – labai įdomu, – savo pomėgį giria Dominykas. – Pažiūrėk, daug Jėzaus draugų buvo žvejai. Vadinasi, jie buvo kantrūs ir tvirti, mokėjo laukti ir padėti kitiems. Ar mergaitės šitai supras?

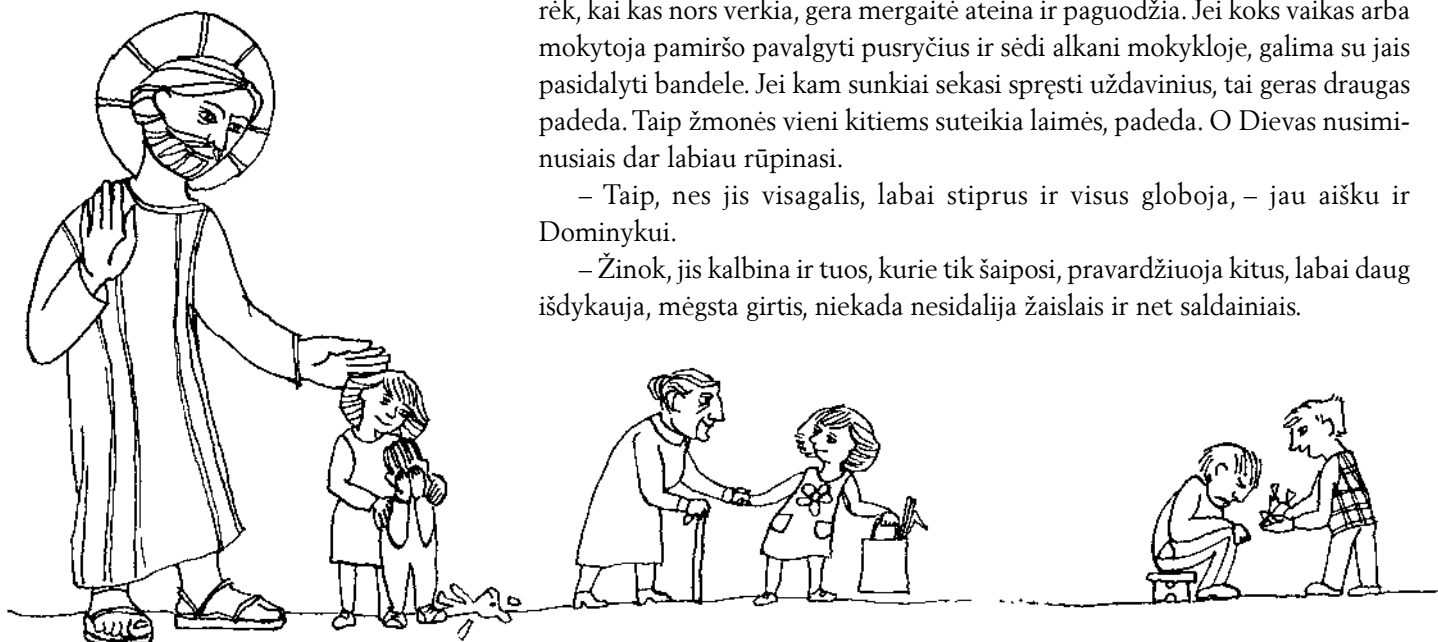
Jėzus laimina vargą patyrusius (vasario 14 d.)

– Nesuprantu, ką reiškia žodis *palaiminti*? – klausia Dominykas.

– Palaiminti – tai linkėti ko nors gero, – kantriai aiškina Benedikta. – Žiūrėk, kai kas nors verkia, gera mergaitė ateina ir paguodžia. Jei koks vaikas arba mokytoja pamiršo pavalgyti pusryčius ir sėdi alkani mokykloje, galima su jais pasidalyti bandele. Jei kam sunkiai sekasi spręsti uždavinius, tai geras draugas padeda. Taip žmonės vieni kitiems suteikia laimės, padeda. O Dievas nusiminusiais dar labiau rūpinasi.

– Taip, nes jis visagalis, labai stiprus ir visus globoja, – jau aišku ir Dominykui.

– Žinok, jis kalbina ir tuos, kurie tik šaiposi, pravardžiuoja kitus, labai daug išdykauja, mėgsta girtis, niekada nesidalija žaislais ir net saldainiais.

Išbandymai dykumoje

(I gavėnios sekmadienis, vasario 21 d.)

– Ar kada nors matei, kaip atrodo dykuma? – teiraujasi Benedikta.

– Ten labai daug smėlio! – nu-džiunga Dominykas. – Visai kaip mūsų smėlio dėžėje! Tai turbūt galima smagiai pažaisiti? Aš statyčiau pilis.

– Ne, ne! Ten ilgai nepažaisi. Labai karšta ir nėra kur atsigerti, – pasakoja Benedikta. – Nėra parduotuvių, sūpynių, medžių ir žaislų. Ten Jėzus turėjo būti 40 dienų.

– Tai tikriausia jam vienui vienam, be draugų buvo be galo nuobodu? Ką jis ten veikė? – nerimsta Dominykas.

– Jėzų išbandė blogio valdovas velnias. Piktasis siūlė Jėzui pavalgyti, valdyti visas karalystes ir didžiutis, kad jis – Dievo Sūnus.

– O ką, jis to blogiuko neprikulė? – iš smalsumo Dominykas net pašoksta.

– Jėzus atmetė visus pasiūlymus, nors ir buvo labai pavargęs. Jis nepasidavė piktajam, griežtai jam paaiškino, kad Dievas svarbiau už viską.

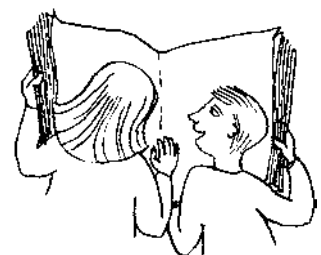
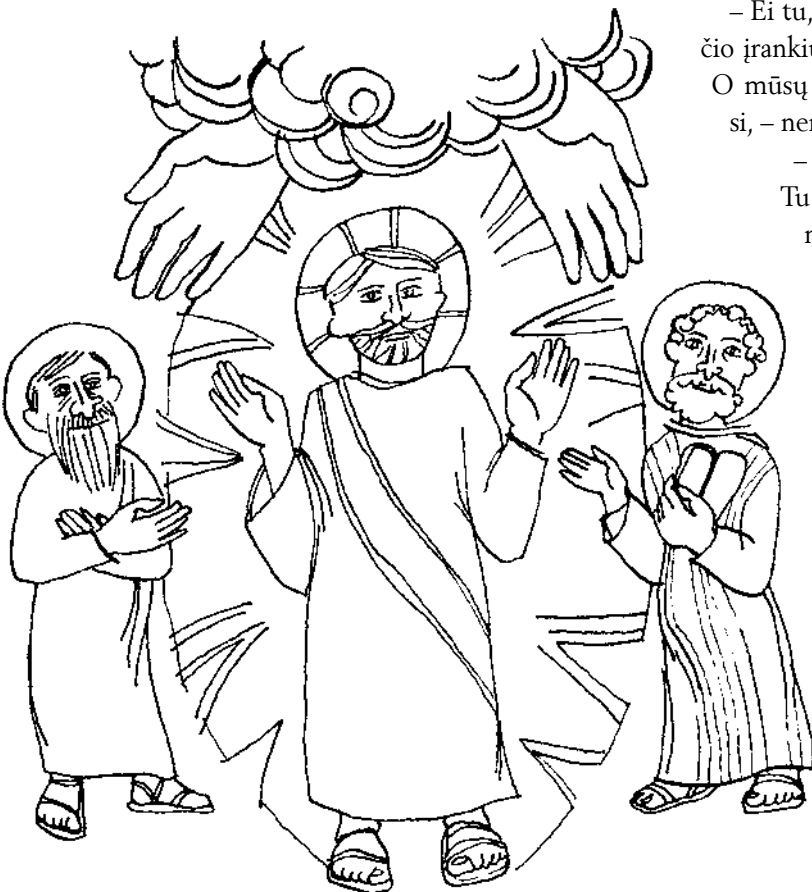

Jėzus spindi Dievo grožiu (II gavėnios sekmadienis, vasario 28 d.)

– Klausyk, ar tu girdėjai, kaip tėtis džiaugiasi, kad turi mane, tokį šaunų pagalbininką? – klausia Dominykas.

– Ei tu, pagyrų puode! Tu išmėtei po garažą visus tėčio įrankius. Jis nenorėjo tavęs barti, todėl taip pasakė. O mūsų mama džiaugiasi manimi, kad gerai mokausi, – nenusileidžia Benedikta.

– Tai mūsų tėvai taip gražiai apie mus kalba. Tu tik pagalvok, ką galvoja Dievas apie savo Sūnų Jėzų, kai kviečia mus klausytis ir parodo, koks jis nuostabus ir šaunus, – džiaugiasi Dominykas.

Užrašė kun. Saulius BUŽAUSKAS,
nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ

nuspalvino

Bažnyčios pulsas

Popiežius ir Visuotinė Bažnyčia

Iš popiežiaus veiklos įvykių sausio mėnesį žiniasklaidos dėmesiu, sukeltomis diskusijomis ir komentarais, pagaliau ir paties fakto istorine svarba ryškiai išsiskyrė 17 d. įvykęs jo apsilankymas Romos sinagogoje.

Eltos nuotrauka

Žydus ir krikščionis, o ypač Romos žydų ir katalikų bendruomenės sieja labai ilga bendra istorija, kurioje būta visko – ir šviesių, ir gėdingų akimirkų. Pati Romos žydų bendruomenė save kildina iš tų laikų, kai II amžiuje prieš Kristų nuo prievartinio helenizavimo žydų tautą išgelbėję makabėjai atsiuntė savo atstovus į Romą ir pasiprašė jos globos (beje, ilgainiui tapusios Romos politiniu dominavimu Palestinoje). Nuo to laiko imperijos sostinėje gyveno nedidelė žydų bendruomenė. Jos gretas gerokai pagausino tūkstančiai vergų, kuriuos atgabeno būsimasis imperatorius Titas, 70 m. sugriovęs Jeruzalę. Kaip liudija Apaštalų darbų knyga ir Pauliaus laišakai, į Kristų įtikėję Romos žydai sudarė ir pirmąją krikščionių bendruomenę. Plintant krikščionybei niekad jos nebuvo išnykusi maža judaizmo išpažinėjų grupelė, palyginti ramiai ir saugiai gyvenusi popiežių sosto pašonėje. Sunkūs laikai jiems prasidėjo XVI a. viduryje, kai popiežiaus Pauliaus IV sprendimu visi bažnytinės valstybės teritorijoje gyvenę žydai buvo suvaryti į Romos getą.

Vienas ne itin šlovingas šio laikotarpio epizodas buvo prisimintas ir Benedikto XVI vizito sinagogoje metu. Popiežiaus apsilankymo pas Romos žydus diena – 2010-tųjų Viešpaties metų sausio 17-oji – pagal žydų kalendorių buvo 577 metų nuo pasaulio sukūrimo ševa-

to mėnesio 2-oji diena Tada žydai mini 1793 metais įvykusį stebuklą. Tais metais švento mėnesio 2 d. Romos krikščionys, ginkluoti vėzdais ir deglais, kėsinosi padegti getą, manydami, kad žydai slepia prancūzų revoliu-

cionierius, atvykusius į Romą nuversti popiežiaus valdžios. Tačiau kai įtūžusi minia priartėjo prie geto vartų, virš miesto atslinko tamsus kaip švinas debesys ir kilusi smarki audra išvaikė užpuolikus. Žydai iki šiol mini šį stebuklingą išgelbėjimą.

Greta pastarojo, veikiau folklorui priklausančio epizodo dabartinius žydų ir krikščionių santykius temdo rimtesnė problema – nesusikalbėjimas dėl popiežiaus Pijaus XII vaidmens žydų holokausto metais. Katalikams Pijus XII yra heroiškas krikščionis ir pavyzdingas ganytojas, kuris padarė viską, ką galėjo, stengdamasis padėti persekiojamiems žydams. Taip pat ir žydai po karo ne kartą dėkojo jam už pagalbą, už sudarytas sąlygas slapstytis nuo nacių vienuolynuose ir net pačioje popiežiaus vasaros rezidencijoje. Susižavėjęs Pijaus XII asmenybe, pats Romos vyriausiasis rabinas Italo Zolli (litvakas iš Galicijos, iki tapimo Italijos piliečiu vadinęs Israeliu Zolleriu) po karo priėmė krikštą ir pagerbdamas popiežių pasivadino Pijaus

ir Eugenijaus vardais. Apie Pijaus XII pastangas labai gražiai yra atsiliepęs garsusis žydų kilmės fizikas Albertas Einšteinas, o Pijaus XII laidotuvėse 1958 m. dalyvavusi tuometinė Izraelio užsienio reikalų ministrė, vėliau premjerė, Golda Meir, užuojautų knygoje parašė: „Visam pasauliui tylint, tik popiežius drįso užtari engiamuosius.“ Žydų požiūris į Pijų XII radikalčiai pasikeitė, kai septintojo dešimtmečio pradžioje visoje Europoje ir Amerikoje pradėjo garsėti Rolfo Hochhutho pjesė „Vikaras“, pasakojanti apie neryžtingą Hitlerio gerbėją Pijų XII. Turbūt istorijoje nebūta kito tokio atvejo, kad literatūros kūrinys būtų taip smarkiai paveikęs požiūrį į svarbią asmenybę. Emocijas dėl šio popiežiaus šiek tiek pakaitino ir vos keletą savaičių prieš Benedikto XVI vizitą sinagogoje paskelbtas dekretas, patvirtinantis Pijaus XII heroiškas dorybes ir žadantis būsimą jo paskelbimą palaimintuoju.

Nepaisant sukulto nemenko sambrūzdžio, Šventųjų skelbimo kongregacijos dekretas nepakenkė popiežiaus vizitui. Sausio 17-osios popietę į buvusio geto teritoriją atvykusį Benediktą XVI pasitiko žydų bendruomenės vadovai; ant sinagogos slenksčio jį apkabino vyriausiasis rabinas. Tiek žydų bendruomenės vadovo ir rabino, tiek ir paties popiežiaus kalbose nesutarimai dėl Pijaus XII vaidmens paminėti labai švelniai ir pagarbiai, daugiau dėmesio skiriant pozityviems tiek religinių katalikybės ir judaizmo, tiek Romos žydų ir katalikų santykių aspektams. Polemiką dėl Pijaus XII laikysenos rytojaus dieną po vizito Vatikano dienraštis „L'Osservatore Romano“ taip reziumavo: mums popiežius Pijus XII yra šventumo vainiko nusipelnęs ganytojas. Tikimės, kad ir jo veiklą tyrinėjantys istorikai prieis prie panašių išvadų, tačiau niekam nedraudžiame turėti ir kitokią nuomonę.

Lietuva

Sausio 3 d. sveikindamas jau dešimtąją Šeimų šventę Šiaulių arenoje apaštališkasis nuncijus arkivyskupas L. Bonazzi šeimos sėkmę susiejo su keturiais joje puoselėjama dialogais: *su Dievu, sutuoktiniu, vaikais ir artimu*. Šventėje dalyvavusių valdžios žmonių atsiliepiamai atskleidė jų gražią šeimos viziją. „Kad šeima ir be specialių raginimų visiems taptų džiaugsmu, o ne problema, kad vyras ir moteris, abu kartu, supratę savo misiją, augintų vaikus ir džiaugtųsi jais“, – teigė LR Seimo narys E. Vareikis. Galbūt tokios gražios vizijos link krypts ne tik kuriami įstatymai, bet ir bendrasis, nuo „viršūnių“ atsklindantis ir žmonėse šaknijamas požiūris į šeimą – sveikos visuomenės išlikimo garantą.

Vido Venslovaičio nuotrauka

Ekumeninės pamaldos už krikščionių vienybę Šakių evangelikų liuteronų bažnyčioje.

Ekumeninės Maldos už krikščionių vienybę savaitės pradžioje Lietuvos vyskapai, apaštališkojo nuncijaus pakviesti, pirmąkart dalyvavo trijų dienų rekolekcijose Šiluvoje. O šalies krikščionių Bažnyčios ir bendrijos, dabar esančios tėvynės nepriklausomybės dvidešimtmečio akivaizdoje ir galinčios pasakyti: „esame šių dalykų liudytojai“ (plg. „Jūs esate šių dalykų liudytojai“ *Lk 24, 48*), ekumeninėse pamaldose daugelyje Lietuvos miestų drauge dėkojo už laisvę ir meldė ne tik tarpusavyje, bet ir visos tautos santarvės. „Ekumeniškai“ prasminga proga pasidžiaugti buvo prasidėjusios pastangos išsaugoti 300 metų istoriją mūsų šalyje turinčių Lietuvos sentikių bažnytinį paveldą.

Net karaliaus Mindaugo laikus siekianti mažesniųjų brolių (pranciško-

nų) misija Lietuvoje kaskart atnaujinama. Sausio viduryje vyko Lietuvos pranciškonų Šv. Kazimiero provincijos kapitula, išrinkusi keturis definitorius, o į savo diskusijas pasikvietusi taip pat ir pasauliečių.

Tėvynės laisvės kaina minėta Sausio 13-ąją, prisimenant gyvybės auką, ryžtą ir vienybę gintą nepriklausomybę. Žiniasklaidoje tomis dienomis radosi ir minčių, jog „iki šiol neaišku kodėl – ar todėl, kad sovietų kariškiai išsigando galimų labai gausių aukų, ar todėl, kad nepavyko įbauginti ir destabilizuoti padėties“ –

planas užimti parlamento rūmus nebuvo įgyvendintas (*Kauno diena*, 2010 01 13). Į šį klausimą nedviprasmiškai atsakė arkivyskupas S. Tamkevičius Laisvės gynėjų dieną iškilmingame LR Seimo posėdyje kalbėdamas: „Pirmą ir tikriausiai paskutinį kartą aukojau Mišias prie atdaro šių rūmų

lango. Ačiū Dievui, tankai neatvažiuo. Ačiū Dievui, kad prie šių rūmų buvę žmonės mokėjo melstis ir meldėsi.“ „Mūsų viltis – tai pasitikėjimas Dievu“, o ne politiniais pažadais ar ekonominėmis prognozėmis – taip sakė ir kardinolas A. J. Bačkis Sausio 13-osios vakaro šv. Mišiose už laisvės gynėjus sostinės arkikatedroje. Iš Šiluvos bazilikos, kur kas mėnesį dabarties tėvynės sunkmečiai palydimi malda, Sausio 13-ąją nuskambėjo džiugioji žinia, išsakyta Pane-

Jolantos Kliemkutės nuotrauka

Dainiaus Tunkėno nuotrauka

vėžio vyskupo emerito Juozo Preikšo: tikrai mums Dievas stebuklą padarė ir mes aiškiai pamatėme, jog „dvasia stipresnė už plieną“.

Ir ačiū Dievui, kad Lietuva nenusigręžia nuo Apvaizdos, o jos piliečiai, atrodo, dar nesirengia nukabinti Nukryžiuotojo atvaizdą bei neskundžia Europos institucijoms jų naudojimo, kaip atsitiko Italijoje, kur Europos žmogaus teisių teismo sprendimu šie religiniai simboliai uždrausti mokyklose. LR Seimo Užsienio reikalų komitetas išsakė politinę paramą Italijai. Tikėkimės, kad būdami ne tik religiniai, bet ir kultūriniai, šie ženklai ilgainiui „neužklius“ europėjantiems tautiečiams, blaškomiems ne visada gaivių Europos vėjų.

Žinoma, ten, kur daugiau religinių simbolių, nebūtinai daugiau tikėjimo. Tačiau neabejotina – „kur Viešpaties Dvasia, ten ir laisvė“ (*2 Kor 3, 17*). Į visąstrėjančią klausimą, ar tinkamai laisve naudojasi žiniasklaida (taip pat ir krikščioniškoji), *www.bernardinai.lt* taikliai replikavo arkiv. S. Tamkevičius: „Iš žiniasklaidos nieko daugiau nenoriu, tik tiesos ir objektyvumo.“ O *Marijos radijo* savanoriai gražiai įsiterpė 2009-ųjų gruodžio akcija parūpinti radijo imtuvų seneliams, ligoniams (aplankytas Vilniaus onkologijos institutas). Juk ne tik gražūs, kol kas jauni, sveikata ar verslo sėkme apdovanoti skaitytojai, klausytojai ar žiūrovai gali būti žiniasklaidos adresatai ir herojai.

Dr. Jonas MALINAUSKAS,
Dalė GUDŽINSKIENĖ

Sunkmečio dovanos

Dr. Andrius NAVICKAS

Jau Bažnyčios Tėvų raštuose ankstyvojoje krikščionybėje atrastume teiginį, kad kančias ir negandas turime priimti ne kaip Dievo bausmę, bet kaip dovaną. Ir ne gailėtis savęs, bet klausti – kokią žinią ar pamoką man teikia Kūrėjas? Deja, ši išmintis pernelyg retai prisimenama mūsų laikų pasaulyje, garbinančiame veikimo ir vartojimo stabus. Naujoji stabmeldystė nekenčia silpnumo ir laimę tapatina su neriboto vartojimo šėlsmu. Kiekviena stabmeldystė žada žmogui saugumą ir aiškumą, bet iš tiesų neišvengiamai nuvilia, sujaukia ir nuskurdina. Vartojimo šėlsmo ideologija neišvengiamai turėjo patekti į akligatvį. Tuščiai svarstoma, esą dėl pasaulinės finansų krizės kaltas vienas ar kitas bankas. Kaltas godulio ir savanaudiškumo kurstymas, neišvengiamai vedantis į savigriovą. Buvome taip apakinti vartojimo blizgesio, jog atrodė, kad krizė trenkė it žaibas iš giedro dangaus.

Šis žaibas daug ką pakeitė ir iškėlė nemalonių klausimų. Kilo nauja didžiulė emigracijos banga, greičiau už gripą paplito nedarbas, daug žmonių pasijuto skurdžiais. Nors nedrąsiai prognozuojama, kad sudėtingiausias krizės laikotarpis jau praeityje, mano įsitikinimu, nuo krizės viruso išsigydysime tik tada, kai sugebėsime atpažinti ir priimti krizės dovanas.

I. Iš sovietmečio paveldėjome įsitikinimą, kad už viską yra atsakinga valdžia. Iškilus sunkumui, įprastinė reakcija – reikalauti, jog valdžia tuoj pat jį išspręstų, ir plūstis, kad ji abejinga. Tačiau juk dažniausiai patys galėtume įveikti problemas ar bent pradėti jas spręsti. Reikia tik mūsų ryžto ir pa-

stangų, o ne valdžios įsikišimo. Tikrai negerai, kad sunkmečiu valdžia pernelyg mažai rūpinasi vargstančiais. Tačiau tai atveria plačias galimybes krikščioniškai artimo meilei. Tiek daug žmonių aplink, kuriems galėtume padėti taip, kaip nesugebėtų jokia valstybės institucija. Taigi turime progą išbandyti ir įsitikinti, ar mūsų artimo meilė tėra tik deklaracija ar tikras įsipareigojimas.

II. Nesunku mylėti Tėvynę, kai ji apiberia gėrybėmis, kai joje viskas gražu. Sunkmečio, politinės sumaišties laikas tai kartu ir galimybė pasitikrinti, kiek sugebame būti ištikimi savo valstybei, kai ji tampa ne tokia patraukli. Ar sugebame atskirti politikus, neretai klystančius ir pamiršančius tarnauti bendrajam gėriui, ir valstybę, per kartų kartas esančią mums namais?

Valstybė stipri ne todėl, kad ją valdo sąžiningi ir išmintingi politikai. Daug svarbiau, kas vyksta šeimose, bendruomenėse – kaip auklėjama jaunoji karta. Kokias vertybes jiems norime išugdyti? Ar sugebame atrasti laiko bendruomenės poreikiams? Ar nepri-trūkstame dėmesio kaimynams, bendradarbiams, giminaičiams? Tikrasis valstybės kūrimas ir stiprinimas vyksta nesiafėšuojant, ir ši kasdienė kantri veikla paprastai net svarbesnė, nei kuris nors politikų priimtas įstatymas.

III. Krizė dar kartą paliudijo Jėzaus žodžius, jog medžiaginis turtas, kurį stengiamės kaupti ir gausinti, nepatikimas ir netvarus. Išlieka tik turtai, kaupiami ne piniginiuose, banko sąskaitose,

o širdyse. Jei laikysimės įsitvėrę pinigų ar galios, neišvengiamai liksime nuvilti. Amžiams liks tik tai, ką esame paaukoję kitiems, kas subrendo, kai sugebėdavome išsiveržti iš egocentrizmo narvo.

Viena vertus, sunkmetis atskleidė, jog ne tik puikiai išgyvename be daugybės blizgučių, prie kurių buvome pripratinti, bet net ir išsilaisviname nuo vartotojiškos visuomenės primesto gyvenimo būdo bei ritmo. Kita vertus, net tada, kai ėmėme stokoti to, kas ne prabanga, o būtinybė, kartu buvome priversti iš naujo perskaityti Evangelijos žodžius, kad žmogus gyvas ne vien

Silrijos Knežekytės nuotrauka

duona. Ar tikrai tuo tikime? O gal dabar puiki proga šią Viešpaties ištarmę išaknyti savo gyvenime?

Kiekvienas sunkmetis – išbandymas ir Dievo pedagogikos dalis. Gal tai vienintelis būdas vis labiau klystančius sugrąžinti į gyvybės kelią? Tad pažvelkime į dabarties problemas, sunkumus kaip į dovaną. Tik tada nebereikės „kartoti kurso“ kenčiant nuo panašių krizių ateityje.

Vienybės širdis – Kristus*

Šįsyk ekumeninių iniciatyvų į Lietuvą atvežęs diakonas Johannesas FICHTENBAUERIS aptaria penkis „naujojo ekumenizmo“, grindžiamo ne vien teologų diskusijomis, bet galinčio tikrai veikti ir įvesti vienybę, bruožus.

Ekumenizmas ir Šventoji Dvasia

1906 metais Los Andžele (JAV) juodaodžio pamokslininko Williamo J. Seymouro vadovaujamoje sekmininkų bendruomenėje nutiko kai kas labai svarbaus. Vieną dieną į ją nužengė Šventoji Dvasia, ir tai buvo ne tik vadinamojo „Azusa gatvės prabudimo“, bet ir paties didžiausio istorijoje, visą Bažnyčią palietusio prabudimo pradžia. Apie 700 milijonų, apytikriai trečdalis, pasaulio krikščionių šiuo metu priklauso charizminiam atsinaujinimo judėjimui. Šventoji Dvasia išliejama ne tik tam, kad šie žmonės skaitytų Šventąjį Raštą, naudotųsi juo savo gyvenime, kad melstųsi kalbomis, žinotų apie išgydymo maldą, kad būtų skelbiamos pranašystės ir vyktų charizminis šlovinimas. Be šių dalykų yra ir tai, ką krikščionys pamiršta: su Dvasios krikštu Dievas dovanoja ir ekumenizmo dovaną. Iš pat pradžių sekmininkai tikėjo, kad išlietoji dovana yra skirta visai Bažnyčiai. Vėliau, 7-ajame, 8-ajame ir 9-ajame dešimtmečiuose, prasidėjo daug skilimų. Sekmininkai laikė tai pasaulio pabaigos ženklu. Naujoji vienybė duodama atnaujintai Bažnyčiai. Šventoji Dvasia nori, kad visi krikščionys, tiek kitose bažnytinėse bendruomenėse, tiek mūsų Bažnyčioje, būtų užkrėsti tuo pačiu virusu. Šis virusas – tai vienybės troškimas. Tą patį galima pasakyti ir apie Katalikų Bažnyčioje atsiradusį charizminį atsinaujinimą. Tačiau vėliau šis aspektas atsinaujinimo judėjime buvo prarastas. Turbūt todėl, kad buvo per sunku, nors Dvasia niekada nėra sakiusi, kad tai lengvas kelias. Ji tik sakė duodanti tam galią. Tačiau vis dar turime brangiai už tai mokėti. Manau, kad „naujasis ekumenizmas“, kitaip nei „klasikinis ekumenizmas“, pirmiausia yra dvasinis judėjimas.

Esu įsitikinęs, kad negalime dalyvauti naujajame ekumenizme, jei nesame užsikrėtę tuo virusu, perkeičiančių mūsų širdį. Jis suminkština kietčiausias širdis ir užkrečia broliška meile kitų krikščioniškų judėjimų nariams. Įdomu, kad naujasis ekumenizmas visų pirma prasidėjo kaip maldos judėjimas. Vienybė neįmanoma, jei nėra nuolat už ją besimeldžiančių. Kai kurios kliūtys tokios sudėtingos, kad tik Šventoji Dvasia įstengia jas nugalėti. Jei šis ekumenizmas nebus didžiai palaikomas daugybės besimeldžiančiųjų malda, jis nebus sėkmingas. Praėjusio

amžiaus pabaigoje „Kanzas Sičio pranašų“ grupės pastorius Mike'as Bickle'is skelbė, kad krikščionių vienybei pasiekti būtinas nuolatinis maldos užtarimas. Taigi jis kreipėsi į charizminio atsinaujinimo dalyvius visame pasaulyje, ir taip atsirado visą parą, visomis savaitės dienomis veikiančios „24/7“ maldos namai. Į juos besirenkanti atsidedusių krikščionių grupė būna pasidalijusi po vieną maldos valandą taip, kad 24 valandas per parą, septynias dienas per savaitę būtų meldžiamasi ir šlovinama. Taigi maldos užtarėjai palaiko vienybės darbą. Dabar tokių „24/7“ maldos namų yra visame pasaulyje. Tam tikru atžvilgiu taip tęsiama vienuolynų atliekama užtarimo maldos tarnystė. Tai puikus būdas į ją įsitraukti pasauliečiams, negalintiems melstis visą dieną, tačiau norintiems išpareigoti valandai per dieną ar savaitę. Manau, labiausiai vienybės siekti seksis tiems, kurie daugiausia melsis.

Susitelkimas į Kristų

Naujasis ekumenizmas kristocentriškas. Susitelkimas į Kristų – štai kas svarbiausia siekiant vienybės. Vienas klasikinio ekumenizmo sunkumų – pastangos tuo pat metu spręsti daugybę teologinių problemų. Vienybė prasideda, kai susiburiame apie Jėzų. Naujasis ekumenizmas veiksmingas tik tuomet, kai yra giliai į Jėzų atsivertusių krikščionių. Jis nėra skirtas ir dviprasmiškų nuostatų krikščionims: jie nesupras, ką čia darome. Tam reikia tik artimą asmeninį santykį su Jėzumi puoselėjančių, „pamišėlių dėl Jėzaus“, tokių krikščionių, kurie savo tapatybę pirmiau grindžia Jėzumi, o ne konfesiniu auklėjimu.

Deja, daug katalikų visų pirma sakosi esą katalikai, o tik po to linkę pažinti Jėzų. Čia kalbu ne apie netikinčius, bet apie tikinčiuosius, kurie nesižavi Jėzumi; taigi jų tikėjimo objektas yra ne Jėzaus asmuo, bet konfesinis mokymas. Naujajam ekumenizmui kaip tik būdinga, kad į jį įsitraukia tie, kurie turi suvokimą, kad Jėzus yra visa ko centras. Iš to, būdami įvairių Bažnyčių nariai, jie atpažįsta vieni kitus. Laisvųjų Bažnyčių krikščionys labai nustemba matydami, kad Katalikų Bažnyčioje taip pat yra Jėzaus sekėjų, mylėtojų, *pamišėlių dėl Jėzaus*. Akimirksniu

* Tęsinys. Ciklo pradžia šių metų sausio „Artumoje“, 13–15 p.

Piligrimai drauge

susidraugaujama, kai pajuntama, kad žmogus yra iš tos pačios „genties“, taip pat myli Jėzų kaip ir aš.

Ši vienybė labai svarbi, egzistuoja net esant galybei teologinių skirtumų. Ir tai nėra vien jausminis išgyvenimas. Liuteronų ir katalikų pasirašytame dokumente (1999 m. *Deklaracijoje dėl nuteisinimo doktrinos – red. past.*) sakoma, kad nuteisinimas ateina tik per Jėzų. Jis yra viso atperkamojo darbo centras. Viso Bažnyčios mokymo centre yra Jėzus. Jei tikime į Jėzų, tikime ne tik tam tikru dalyku – tai yra visa apimantis tikėjimas. Tikėti į Jėzų ir suprasti jį reiškia

suprasti visą katalikų tikėjimą. Jeigu esame susiję su Galva, tai esame susiję ir su visu Kūnu. Kadangi Jėzaus tiesa – pirmoji, visų svarbiausia, kiti dokumentai, mokymai, teiginiai yra tik antrinės reikšmės. Toji pamatinė tiesa nėra teorija – Tiesa yra Asmuo! Ir šiame Asmenyje mes randame vienybę. „Taigi aš liepiu ir įspėju Viešpatyje, kad jūs nebesielgtumėte, kaip elgiasi pagonyš dėl savo proto menkystės. Jų protavimas aptemęs, jie svetimi Dievo gyvenimui dėl savo dvasinio aklumo bei širdies suakmenėjimo. Jie visiškai išglebo ir pasidavė juslingumui, godžiai ieškodami visokių netyrų pasitenkinimų. Bet jūs gi ne šito išmokote apie Kristų! Juk jūs apie jį išgirdote ir pagal jį išmokote, kokia yra tiesa Jėzuje privalu atsižadėti ankstesnio senojo žmogaus gyvenimo būdo, žlugdančio apgaulingais geismai, atsinaujinti savo proto dvasinėje gelmėje, apsilvilti nauju žmogumi, sukurtu pagal Dievą teisume ir tiesos šventume“ (Ef 4, 17–24).

Naujasis ekumenizmas yra susitelkęs į Kristų, t. y. kristocentriškas. Kuo daugiau tikime į Jėzų – Tiesą, tuo labiau suprantame atskiras tos Tiesos dalis. Iš tikrųjų yra sudedamosios dalys, specialiosios tiesos, tarkime, mokymas apie Apreiškimą ir Šventąjį Raštą, Bažnyčios Tradiciją, mokymas apie sakramentus ir t. t. Jos visos labai svarbios ir teisingos, ir, tikiu, Katalikų Bažnyčia labai dėmesingai jas saugo. Vis dėlto kartais susitelkiame į atskiras tiesas, o ne į pačią Tiesą – Jėzų, tuomet detalės tampa už ją svarbesnės. Vatikano II Susirinkimo dekrete dėl ekumenizmo *Unitatis redintegratio* (11) mokoma apie tiesų „laipsniškumą“ arba hierarchiją. Ne visos tiesos yra vienodai svarbios. Naujajame ekumenizme turime išmokyti to, kas svarbiausia, o kas – antraeilės ar trečiaeilės svarbos. Pavyzdžiui, visa, ką Bažnyčia moko apie Jėzaus Motiną Mariją, yra tiesa. Tuo tikiu kaip katalikas, tačiau pasitaiko, kad būdai kalbėti apie Marijos

slėpinį, jį švęsti būna nesveiki ir pasitelkiami pažeidžiant pusiausvyrą. Žvelgdami į kai kurias grupes, galime susidaryti įspūdį, kad Marija yra svarbesnė už Jėzų.

Kartais laisvųjų Bažnyčių krikščionys klausia: „Ar katalikai tiki į keturis Dievus?“ Toks įspūdis susidaro ne dėl laisvųjų krikščionių kaltės – taip ir mums patiems gali atrodyti. Atskiros tiesos yra labai svarbios, tačiau turime suprasti, kur yra jų vieta esminės Tiesos atžvilgiu, kiek jos padeda mums suprasti centrą – patį Jėzų. Visas teisingas katalikų mokymas apie Mariją yra iš tikrųjų mokymas apie Jėzų. Tai,

Silbijos Knezebytės nuotraukos

ką Katalikų Bažnyčia moko apie Jėzų ir apie Mariją, mums padeda geriau suprasti Jėzų ir Bažnyčią. Turime išmokyti teisingai susidėlioti tiesas. Ir to laikydamiesi padėsime kitiems krikščionims, ne katalikams, mus suprasti.

Naujajame ekumenizme visoms Bažnyčioms reikia mokytis: laisvosios Bažnyčios – iš mūsų, mums – iš protestantų, ortodoksų. Juk, pvz., daugelio dalykų, kuriuos žinome apie Šventąjį Raštą, išmokome iš protestantų. O katalikiškojo dvasingumo plėtra, pvz., per pastaruosius 40 metų dažniausiai buvo veikiamą ortodoksų. Galime mokytis ir iš laisvųjų Bažnyčių – to evangelizacijos dinamizmo, kurį mes, ačiū Dievui, dabar turime Katalikų Bažnyčioje, kaip tik iš jų ir išmokome. Taigi visos Bažnyčios turi mokytis. Tačiau mokomės tik tada, kai suprantame, kaip atskiros tiesos yra susijusios su centrine Tiesa – pačiu Kristumi.

Ryšiai tarp brolių ir seserų

Naujam ekumenizmui būdingas brolystės ryšys. Kaip minėta, klasikinis ekumenizmas buvo grindžiamas teoriniais ginčais. Naujasis ekumenizmas atrodo veiksmingas, jei tik yra ryšys ir tarpusavio pasitikėjimas. Šis ekumenizmas veikia per vienybės reikalo pirmiečius – vyrus ir moteris, kurie, būdami skirtingų Bažnyčių nariais, nori būti drauge ir kartu melsti vienybės, trokšta kurti ekumenines bendruomenes, steigti religinius dvasinius centrus, bendradarbiauti. Tik turint tokių vienybės pirmiečių, ekumenizmas tampa tikras. Ir tai neišgalvota mūsų kasdienybės tikrovė. Dar neįmanoma švęsti Viešpaties vakarienės su kitos Bažnyčios atstovu, bet galima su juo valgyti, melstis, dirbti; mus gali sieti tvirta draugystė. Tokio bendradarbiavimo tinklas kuria tikrą vienybę, vykstančią dar prieš galutinį Bažnyčių susitaikinimą.

Austrijoje įsitvirtino puiki ekumeninių maldos pusryčių tradicija. Daugelio krikščionių Bažnyčių vadovai susirenka šeštą valandą ryte, šlovina Dievą, tuomet pusryčiauja ir kalbasi dvasinėmis temomis. Vienur maldos pusryčiai vyksta kiekvieną savaitę, kitur kas mėnesį. Įdomu, kad ryšys tarp pusryčių dalyvių, Bažnyčių vadovų esti toks stiprus, kad ir turėdami teologinių nesutarimų vienas kito neatstumia, bet randa būdų, kaip būti drauge. Jie yra nusiteikę dirbti vienybės labui tiek, kiek reikės. Taigi drąsiai renkite tokius susibūrimus.

Bendrų misijų svarba

Naujajam ekumenizmui būdinga drauge atliekama misija. Jam labai svarbūs santykiai, bet svarbi ir bendra veikla. Ekumenizmas tikras tiek, kiek juo galima kažką paremti. Turime nepristigti drąsos eiti į gatves ir skelbti Evangeliją. Turime turėti drąsos kartu tarnauti vargšams. Klasikinio ekumenizmo iniciatyvose vykdoma daug teologinių diskusijų, bet stinga pasitikėjimo bendros evangelizacijos galimybe. Bendras evangelizavimas ir yra tai, kas patikrina tiesą. Jei turime tiek pasitikėjimo, kad galime tarnauti drauge, dalytis pergalės vaisiais, tai mūsų vienybė yra tikra. Pakartosiu, kas atrodytų labai paprasta: netikiu tokiu ekumenizmu, kai krikščionys negali gatvėje drauge skelbti Evangelijos.

Nuolankių ekumenizmas

Naujasis ekumenizmas prasideda nuo širdžių nuolankumo. Jei į ekumeninį maldos susirinkimą atėję žmonės būtų kupini konfesinio išdidumo („mano Bažnyčia geriausia“), nieko neįvyktų. Dievui reikia liudijamo nuolankumo. Ekumenizmas gali plisti per tuos krikščionis, kurie nuo-

lankiai pasiryžę jausti Tėvo skausmą, kad suvoktų ir pripažintų savo Bažnyčios klaidas ir nuodėmes. Tam reikia tokių krikščionių, kurie sugebėtų atsiprašyti kito krikščionio už savos Bažnyčios nuodėmes, padarytas kitos Bažnyčios atžvilgiu. Čia prašome ne savo asmeninių nuodėmių atleidimo, bet atleidimo atstovaujant visumai. Tokie krikščionys tapatinasi su savo Bažnyčia bei jos nuodėmėmis ir gali pasakyti: aš nusidėjau, nes mano Bažnyčia nusidėjo. Atleidimas atstovaujant visai Bažnyčiai suminkština net kiečiausias širdis. Tik su tokiais krikščionimis galime eiti į priekį. Tam reikia didžiulio nuolankumo. Šitaip elgtis – brangus, daug kainuojantis dalykas, tačiau tik tokie krikščionys gali pasitarnauti naujajam ekumenizmui.

Tobuliausias pavyzdys – popiežius Jonas Paulius II, 1999 metais nusprendęs Didžiojo 2000 m. jubiliejaus Pelenų trečiadienį prašyti atleidimo už Katalikų Bažnyčios nuodėmes. Tada kai kurie kardinolai buvo prieš ir sakė, kad tai neįmanoma, nes Katalikų Bažnyčia esanti šventa. Taip, Bažnyčia kaip visuma yra šventa, bet atskiri jos nariai nusidėjo. Tos nuodėmės sukėlė Bažnyčios skilimą. Bažnyčia tuo pat metu yra ir šventa, ir nuodėminga, nes ją sudaro nuodėmingi žmonės. „Štai kodėl aš, – sakė Jonas Paulius II, – turiu atsiprašyti Bažnyčios vardu.“ Atsimenu, kaip jis, lankydamasis Jeruzalėje, paliko Raudų sienoje maldos tekstą iš atsiprašymo už nuodėmes, kurias Bažnyčia yra padariusi žydų atžvilgiu. Daug žydų bei protestantų man yra sakę, kad būtent šio popiežiaus gesto 2000-aisiais dėka jie nutraukė ankstesnį nepasitikėjimą Katalikų Bažnyčia. Visus raginu sekti Jono Pauliaus II pavyzdžiu. Bažnyčia, kuri įstengia būti tokia nuolanki, tikrai gali keistis!

Parengė Dalė GUDŽINSKIENĖ

Atraskite tiesą!

KUN. DR. BENOÎT DOMERGUE PASKAITŲ CIKLAS LIETUVOJE

Vasario 2–8 d. Lietuvoje lankysis kunigas Benoît Domergue (Benua Domerg) iš Bordo vyskupijos Prancūzijoje. Knygos „Jaunimo kultūra ir ezoterika“ autorius, tyrinėdamas šiuolaikinę kultūrą, sako, kad juodasis metalas, žiaurūs kompiuteriniai žaidimai ir filmai yra aiškaus antikristinio pobūdžio. Anot jo, suaugusieji turėtų veikti kartu su jaunimu, būti jam tarsi atgarsis, atsakinėti į jo klausimus, idant jaunuoliai galėtų patys analizuoti savo veiksmus ir ugdytis protą bei valią, atrasti savo tapatumą pasaulyje...

Skaitytojus išsamiau supažindinsime su kun. B. Domergue įžvalgomis kituose „Artumos“ numeriuose, o dabar pateikiame jo paskaitų Lietuvoje tvarkaraštį:

Vasario 2 d., antradienis, Vilnius, 18 val. Šv. Jonų bažnyčia, Šv. Jono g. 12

Vasario 3 d., trečiadienis, Klaipėda, 18.30 val. LCC tarptautinis universitetas, Kretingos g. 36

Vasario 4 d., ketvirtadienis, Klaipėda, 8.30 val. Evangelikų liuteronų bažnyčia, Pylimo g. 2

Vasario 4 d., ketvirtadienis, Šiauliai, 13 val. ŠU Edukologijos fakultetas, Višinskio g. 25, 225 auditorija

Vasario 4 d., ketvirtadienis, Panevėžys, 18 val. kino teatras „Garsas“, Respublikos g. 40, Didžioji salė

Vasario 5 d., penktadienis, Kaunas, 17.30 val. VDU, S. Daukanto g. 28, Didžioji salė

Vasario 6 d., šeštadienis, Utena, 13 val. Dievo Apvaizdos bažnyčia, Aušros g. 78

Vasario 6 d., šeštadienis, Vilnius, 18 val. Bernardinų bažnyčia, Maironio g. 10

Vasario 7 d., sekmadienis, Vilnius, 14 val. Joanitų vienuolynas, Antakalnio g. 27; 17 val. Tikėjimo žodžio bendruomenė, Gilužio g. 15 (Pilaitė)

Vasario 8 d., pirmadienis, Vilnius, 8 val. Versmės m-la, Architektų g. 85; 11 val. Sietuvos m-la, Taikos g. 47; 13 val. Mykolo Romerio universitetas, Ateities g. 20; 17 val. VPU, Studentų g. 39, Centrinų rūmų aktų salė

Kančia kaip atpildas?

Jėzus išgydo neregį. *Evangelijų knygos miniatiūra. Athos kalnas, XI a.*

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

klausimas *protologinis* (gr. *protos* – „pirmas“) – be jo nebūtų nei *ubi*, nei *quo*, nei *quomodo*. Iš jo jie kyla ir jį suponuoją. *Kodėl* – visus ir visa apimantis klausimas. Žmogiškoji kančia irgi ne išimtis. Negana to! Klausantieji *kodėl* tarp kenčiančiųjų turi *labai svarbių asmenų* statusą. Beje, taip yra ir Biblijoje.

Kodėl kenčiame? Atsakymų spektras Šventraštyje ganėtinai platus. Apie tai jau esame rašę (žr. „Artuma“ 2006/2, 2009/3), taigi nesikartokime. Trumpai stabtelėkime tik prie populiariausio iš jų, kuris žinomas kaip *retribucijos* principas – t. y. atpildas, pelnyta bausmė. Pagal šį principą kiekvieną kančią užtraukia nuodėmė. Galėtume skirti *tiesioginį* ir *netiesioginį* pelnytą atpildą.

Tiesioginis atpildas teigia individualią atsakomybę: kas nusidėjo, tas ir kenčia. Štai keli pavyzdžiai: *Viešpats Dievas tarė* [Ievai ir Adomui] <...> *Kadangi tu taip padarei* <...> *padaukinsiu tavo skausmus ir nęštumą; skausme gimdysi vaikus* <...> *triūsu maitinsies iš jos visas savo gyvenimo dienas* <...>. *Savo veido prakaitu valgysi duoną* (Pr 3, 14.16–19); *kai kuris nors kraštas nusideda man neištikimybę, aš pakeliu ranką prieš jį, sulaužau jo duonos ramsčių ir siunčiu jam badą, išnaikindamas jo žmones* (Ez 14, 13).

Netiesioginis atpildas pabrėžia kolektyvinę atsakomybę: vaikai kenčia už tėvus, tautą – už karalių etc. Štai vienas iš daugelio galimų pavyzdžių: *esu pavydus Dievas, skiriantis bausmę už tėvų kaltę vaikams – trečiajai ir ketvirtajai kartai tu, kurie mane atmeta* (Iš 20, 5).

Tiesioginis atpildas yra pateisinamas ir kai kada netgi pageidautinas: nusidėjai – kentėk! Keblėsnis netiesioginis: *kodėl* nekaltieji turėtų prisiimti kaltųjų

likimą? Gal Šventasis Raštas klysta? O gal tai yra tik vienas iš daugelio Senojo Testamento anachronizmų (t. y., pasėnusių, nebetinkančių dabarčiai)? Tačiau Jėzus Kristus buvo gerokai kitokios nuomonės: *Eidamas pro šalį, Jėzus pamatė žmogų, aklą gimusį. Jo mokiniai paklausė: „Rabi, kas nusidėjo, – jis pats ar jo tėvai, – kad gimė neregys?“ Jėzus atsakė: „Nei jis nenusidėjo, nei jo tėvai, bet jame turi apsireikšti Dievo darbai“* (Jn 9, 1–3). Ir iš tikrųjų čia Jėzus lyg ir paneigia atpildo principą: *nei jis nenusidėjo, nei jo tėvai*, nors ir žino jį esant: *Vėliau Jėzus jį sutiko šventykloje ir tarė: „Štai tu esi pasveikęs. Daugiau nebe-nusidėk, kad neatsitiktų kas blogesnio!“* (Jn 5, 14). Suklystume, jei paskubėtume daryti išvadas. Jėzus, mūsų supratimu, jo nepaneigia, bet, kaip ir Senojo Testamento Jobas, jį pakoreguoja. Pelnytos bausmės principas yra geras, tačiau ribotas.

Kodėl geras? Todėl, kad išreiškia: 1) **Dievo gailestingumą** – kančia nėra savaiminis tikslas. Bausdamas Dievas trokšta žmogaus atsivertimo; 2) **žmonių solidarumą** – kolektyvinė bausmė nėra atgyvena. Individo nuodėmė paliečia visuomenę, t. y. apsunkina socialinį gyvenimą.

Kodėl ribotas? Todėl, kad 1) **vienaišališkai paaiškina** kančios kilmę – ją sukelti, pasirodo, gali ne tik žmogiškasis, bet ir dieviškasis veiksnys: *tame turi apsireikšti Dievo darbai* (plg. Job 1–2); 2) **iškreipia Dievo sampratą** – pelnytas atpildas, be išlygų, visuotinai taikomas, sukuria prekiaujančio Dievo įvaizdį. Taigi pašalina paslaptį ir malonę – du svarbiausius Dievo apibūdinimus Šventajame Rašte.

Žmogus yra klausianti būtybė (*homo interrogans*). Perfrazuodami žinomą Descartes'o posakį: „mąstau, vadinas, esu“ (*Cogito, ergo sum*), drįstume teigti: „klausiu, vadinas, esu“ (*interrogo, ergo sum*). Būti žmogumi reiškia klausti. O klausti – tai būti. Sąmoningai būti!

Žmogus užduoda įvairių klausimų: *kieno, kada, kiek* etc. Tačiau svarbiausi yra trys: „iš kur“ (*ubi*), „į kur“ (*quo*) ir „kaip“ (*quomodo*). *Homo sapiens* nori žinoti, iš kur jis kilęs, kokios jo etninės, kultūrinės ir religinės ištakos; tai – *archetipinis* klausimas (gr. *arche* – „pradžią“), skatinantis žmogų ieškoti savo atsiradimo priežasčių. Asmuo taip pat norėtų suprasti, kur jis eina, tai – *teleologinis* klausimas (gr. *telos* – „tikslas“), teikiantis akstiną siekti gyvenimo tikslo. *Sapiens* norėtų (ir privalėtų) žinoti ir tai, kaip jam gyventi, tai – *moralinis* klausimas (lot. *mos, moris* – „nuostata, įstatymas“), įpareigojantis žmogų gyventi *ištakų* ir *tikslo* vertybėmis. O be kaip, kokiū būdu, asmuo išduotų ir savąsias ištakas, ir neįgyvendintų savojo tikslo.

Vis dėlto šalia klasikinių iš kur, į kur ir kaip yra dar vienas klausimas, netgi svarbesnis – „kodėl“ (*cur*). Kodėl gi *kodėl* svarbesnis? Todėl, kad pirmesnis! Šis

Negalios galia

Antanas SAULAITIS SJ

Gimnazijos laikais teko tris popietes po valandą savanoriauti parapijos vaikų darželyje. Tarp dvidešimties angeliukų buvo Dauno sindromą turinti Sandra. Mergaitė iš širdies traukdavo savo mėgstamą: „Jėzus nori, kad jam šviesčiau kaip saulės spindulėlis.“ Ir šiandien ausyse tebeskamba šis balselis ir tokia miela giesmelė. Nors kiti ir būtų pastebėję ar prisimintę kokią nors panašią mergaitę, manosios išvalga apie krikščionio pašaukimą būtų pati tiksliausia.

Rumšiškių liaudies buities muziejaus užėjo tėvai su bičiuliais karštą vasaros dieną geria alų, o septynmetis sūnelis nenusėdi, lekia laukan. Kiek vėliau parlekia, paskui sako: „Einu į lauką pasikalbėti su savo drauge.“ Po kelių minučių grįžta su ašaromis akyse: „Ji nenorėjo su manimi kalbėtis.“ Pasirodo, užėigos kiemelyje ratukuose sėdėjo kokių 50-ies moteris. Berniukas panoro užkalbinti, tačiau nepasisekė. Dabar tėvai susigraudino, kad toks mažas vaikas savaime pajuto, jog reikėtų labai vieniša atrodančią „draugę“ pakalbinti. Jie net nežinojo, kaip giliai į vaikelio širdį buvo įsispaudęs jų geros širdies pavyzdys.

Apie 50 savaitgalio rekolekcijų dalyvių vyrų sekmdienio Mišias šventė drauge su globos namų ar dienos centro mokinukais. Vienuolės ir talkininkai jau buvo parėpetavę visas apeigas bei užduotis tądien šeimai skirta tema. Atnašas nešė negalią turintys vaikai, o paskutinę akimirką pasirodė dar viena mergaitė, ir jai neliko ko nešti. Seselė iš karto susigaudė ir padavė rankšluostėlį, kuriuo kunigas šluostysis rankas. Iškėlusį jį virš galvos, Dauno negalią turinti su kitais nužygiavo prie altoriaus.

Ji nedalyvavo repeticijoje, tad nebuvo įtraukta į žaidimą pagal žodžio „šeima“ raides, tačiau jautė, kad reikia kažką per visą bažnyčią pasakyti. Kitiems pabaigus, toji mergaitė garsiai sušuko: „Jėzau, aš noriu gyventi.“ Susikaupimo dienų dalyviams, galima sakyti, Mišios tą akimirką tarsi baigėsi. Juk viskas buvo pasakyta, ko susirinkę žmonės troško ir kuo Viešpatį šlovino.

Gimnazijos moksleiviai rengiasi į kalnus. Norėdami nuo jų viršūnės stebėti patekančią saulę, pusę keturių ryto keliasi trijų valandų kelionei per uolas. Vienas palydovų – seminarijos studentas, varginamas sunkaus artrito. Dviem ramentais pasiremdamas lipa per akmenis, siaurus takelius, tarpeklius, o lankstūs ir stiprūs gimnazistai be didelio vargo kyla, kraipydami galvas ir negalėdami patikėti, kad tokius skausmus kenčiantis klierikas ryžtingai kopja aukštyn. Apie septintą ryto pateka saulė, tačiau pro debesis. Iki šiandien toks pat išpūdingas jiems išliko ryžtas siekti tikslo, sugebėjimas gyventi turint negalią, nepasiduoti, o šypsena bei geru žodžiu, giedria nuotaika dargi dalytis su bendrakeleiviais.

Labai gerai JAV žinomas jėzuitas brolis Richardas Curry, iš prigimties turintis tik vieną ranką, važinėdavo dviračiu dar mažas būdamas. Jėzuitų namuose jis tapo puikiausiu kepėju. Pats gerai suvokdamas negalios kamuojamų žmonių būklę, įsteigė neįgaliųjų teatro trupę, pagarsėjusią savo meistriškumu. Virtuvės ir savo dvasios patirtimi brolis dalijasi vienose knygose apie jėzuitų kepėjų mėgstamus duonos, pyragų ir kitus kepinus, kitoje – apie įvairiausias sriubas. Receptai pilni dvasinių, religinių, žmogiškų išvalgų, minčių, gyvenimo pavyzdėlių, o pats valgių aprašymas labai turiningas, pateikiantis ir šiek tiek istorijos, aplinkos, sveikatingumo duomenų.

Dvasinio, krikščioniško gyvenimo žinovai teigia, kad tarp mūsų sutikti, pažinti Jėzų Kristų kaip asmenį – tikrai susitikti su gyvuoju Kristumi, ne tik idėja ar idealu – galima tik tada, kai gerai pažįsti nors vieną negalios paliestą žmogų.

Ko neįgalieji laukia iš Bažnyčios?

Tomas VILUCKAS

„Neįgaliesiems, tiek jauniems, tiek seniems, reikia ne tik pensijos, sotaus kashnio, gero koncerto. Kaip ir visi žmonės, jie trokšta tobulėti ir augti dvasiškai. Dvasinis asmenybės augimas siejamas ne tik su proto lavinimu, literatūros skaitymu, čia ypač svarbu tikėjimo ieškojimas ir stiprinimas. Tikintis žmogus negali ir nenori būti užsidaręs su savo tikėjimu tarp keturių sienų. Jis nori bendrauti su visa tikinčiųjų bendruomene, dvasininkais, dalyvauti Mišiose, lankyti šventas vietas Lietuvoje ir užsienyje“, – taip sako Nomeda Martišiūtė, pati būdama neįgali, puikiai atskleidžianti neįgalaus žmogaus, bandančio žengti tikėjimo keliu, padėtį.

Negalių būna visokių

Į Monciškėse, tarp Šventosios ir Palangos oro uosto esančiose Lietuvos paraplegikų asociacijai priklausančioje stovyklavietėje šiltuoju metų laiku atostogauti ir dalyvauti meno bei sporto stovyklose atvyksta judėjimo negalių turinčių žmonių iš visos Lietuvos. Ne veltui Mon-

Dabartinės fondo vadovės Aušrinės Packevičiūtės pasiteiravome, ko neįgalieji lauktų iš Bažnyčios. Svarstydama apie neįgaliųjų integraciją ir lygias galimybes religinėje plotmėje, „Artumos“ pašnekovė atkreipė dėmesį, kad Bažnyčia galėtų pagalbėti apie labai įvairius ir skirtingus neįgalių asmenų poreikius. „Galbūt, pavyzdžiui, regėjimo sutrikimų turintiems reikėtų išleisti daugiau dvasinės literatūros Brailio raštu? Galbūt pamąstyti apie gestų kalbos vertėjo paslaugas klausos sutrikimų turintiems? Negana įrengti pandusą ir manyti, kad dabar jau visi visų neįgaliųjų poreikiai patenkinti. Šis požiūris, kad neįgalieji yra tik tie, kurie juda neįgaliojo vežimėliu, iškreipia pačią negalios sąvoką. Juk, pvz., žmogui, kurio klausos yra labai susilpnėjusi, dalyvauti Mišiose yra daug sudėtingiau, nei sėdint neįgaliojo vežimėlyje. Klausos sutrikimo atveju negirdima, ką sako kunigas, kaip atsiliepia tikintieji, praktiškai neįmanoma atlikti išpažinties ir t. t. Šių problemų sprendimas turėtų prasidėti abiejų pusių dialogu ir geriausio varianto paieškomis. Lietuvoje yra įvairių neįgaliųjų organizacijų, kurios galėtų atstovauti savo žmonių interesams diskusijose su Bažnyčia“, – pabrėžė Aušrinė Packevičiūtė.

7,5 proc. Lietuvos gyventojų yra neįgalieji. Pusė neįgaliųjų turi vidaus organų, ketvirtadalis – judėjimo funkcijų sutrikimų. Pirma nedarbingumo grupė suteikta 13,2 proc., antra – 64,6 proc., trečia – 22,2 proc. neįgaliųjų. Keturiems penktadaliams neįgaliųjų svarbiausias pragyvenimo šaltinis – pensija. (Statistikos departamento duomenys)

ciškės vadinamos „neįgaliųjų rojumi“: visa stovyklavietės infrastruktūra priderinta jų reikmėms.

Labdaros paramos fondo „Fortuna Redux“ (liet. „laimė grįžta“), į kurį yra susibūrę patys neįgalieji, veikloje dvasinio ugdymo matmuo atsirado maždaug 2001-aisiais, kai būtent Monciškėse buvo organizuotas susitikimas su broliu pranciškonu Pauliumi Vaineikiu. Nuo tada fondo nariai pradėjo nuolat su juo bendrauti, rengti išvykas į šventas vietas Lietuvoje, kasmet organizuoti rekolekcijas neįgaliesiems, o 2005 m. fondas rėmė keturių neįgaliųjų piligriminę kelionę į Vokietiją – XX-ąsias Pasaulio jaunimo dienas Kelne.

Kas yra negalia?

XX. a. aštuntajame ir devintajame dešimtmečiuose Vakarų visuomenė buvo apimta pilietinių teisių, feministinių bei kitų sąjūdžių, o jų akivaizdoje neišvengiamai kilo ir neįgaliųjų judėjimas už savo teises. Šis judėjimas priešinosi negalios kamuojamųjų sprespaudai visuomenės, išstumiančios juos iš tokių socialinio ir ekonominio gyvenimo sričių, kaip išsilavinimas, darbinė veikla, aprūpinimas būstu, teisė kurti šeimą ir kt.

Taip buvo išprovokuotos diskusijos, kas apskritai yra negalia. Savotiška debatų, negalios tema, sintezė galėtume laikyti 2001 m. Pasaulinės sveikatos organizacijos (PSO) dokumente „Tarptautinė funkcionalumo, neįgalumo ir sveikatos klasifikacija“ pateiktą apibūdinimą, kad negalia yra sudėtingų sąveikų tarp asmens sveikatos būklės, asmenybės savybių ir aplinkos veiksmų išdava.

Taip buvo išprovokuotos diskusijos, kas apskritai yra negalia. Savotiška debatų, negalios tema, sintezė galėtume laikyti 2001 m. Pasaulinės sveikatos organizacijos (PSO) dokumente „Tarptautinė funkcionalumo, neįgalumo ir sveikatos klasifikacija“ pateiktą apibūdinimą, kad negalia yra sudėtingų sąveikų tarp asmens sveikatos būklės, asmenybės savybių ir aplinkos veiksmų išdava.

Taigi aišku, kad negalia nėra tiesiog prasta sveikata. Ligonis ir neįgalusis visai ne tas pats. Neįgaliajam daug trukdžių kelianti aplinka ribos jo dalyvavimą visuomenės gyvenime. Pvz., visuomenė gali kliudyti neįgaliajam būti aktyviam, projektuodama nepritaikytus statinius, viešąjį transportą, nesuteikdama pagalbinių, negalią kompensuojančių priemonių. Palankesnė aplinka skatins neįgaliojo įsitraukimą į gyvenimą.

Todėl ir bažnytinė bendruomenės užduotis turėtų būti ne žiūrėti į neįgaliuosius kaip į ligonius, juos globoti, bet padėti jiems dalyvauti bendruomenės gyvenime, kad jie pasijustų visaverčiais jos nariais. „Parapijose dažnai organizuojamos maldos grupelės, įvairūs susitikimai ir panaši veikla. Deja, dėl patekimo į pastatą kliūčių ši veikla dažnai neprieinama judėjimo negalią turintiems“, – apgailestavo A. Packevičiūtė.

Bažnyčiose ne dažni svečiai

Šiuo metu Lietuvoje gyvena apie 250 tūkst. neįgaliųjų. Ir nors statistškai kas dešimtas mūsų šalies gyventojas neįgalus, bažnyčiose, parapijų ir įvairių bendruomenių organizuojamuose renginiuose jų beveik nematyti.

„Jei kalbėtume apie judėjimo negalią turinčius asmenis, turbūt galėtume teigti, kad žmonės, judantys neįgaliojo vežimėliu,

Italų kunigas, neįgalių vaikų apaštalas, pal. Karolis Gnocchi (1902–1956), arba Don Carlo, sukūrė ištisą globos namų tinklą neįgaliems mažamečiams visoje Italijoje.

Kiek vėliau kunigas Karolis į globos centrus pradėjo priimti ir infekciniu paralyžiumi, poliomielitu, sergančius vaikus. Pokarinėje Italijoje šios kunigo Carlo pradėtos iniciatyvos buvo pirmieji ir nutiesė gydymo, globos ir reabilitacijos kelią ne vien fizinių, bet ir protinių ar psichinių neįgalių kamuojamiems vaikams.

tikrai nėra dažnai matomi bažnyčioje, – samprotavo A. Packevičiūtė paklausta, kodėl neįgaliųjų nesimato maldos namuose ir krikščioniškuose renginiuose. – Tam buvo ir vis dar tebėra pagrindinė kliūtis – sudėtingas patekimas į bažnyčias. Nors ši problema tikrai sprendžiama, tačiau neretai – formaliai, nesilaikant

reikalavimų: užvažiavimai (pandusai) būna per statūs, keltuvai neveikia arba jais nemokama naudotis ir pan. Be abejo, negalima teigti, kad pritaikius įvažas į bažnyčias, visi neįgalieji plūstelės į šv. Mišias. Tačiau tikėtis juos ten pamatyti, kai lauke statūs laiptai, taip pat yra beprasmiška.“

Šioms pastaboms atliepia ir popiežiaus Benedikto XVI mintis, išsakyta posinodiniame apaštališkame pa-

raginime „Sacramentum Caritatis“: „Ypatingas dėmesys skirtinas neįgaliesiems; jei leidžia jų būklė, krikščionių bendruomenė turi padėti jiems dalyvauti šventime kulto vietoje. Būtina pasirūpinti, kad būtų pašalintos architektūrinės kliūtys, trukdančios neįgaliesiems patekti į šventimo vietą.“ (58). Paradoksalu, kad, pvz., Šiluvoje, kur Dievo

Silvijos Knežkytės nuotrauka

Motinos prašoma sveikatos ir jėgų negalias patiriantiesiems bei ligoniams, be kitų žmonių pagalbos neįgaliojo vežimėliu judantys negali patekti nei į Baziliką, nei į Apšireiškimo koplyčią. Taip šventovių laiptai tampa ne keliu į Viešpaties namus, bet parodo žmogui jo negalę.

Didžiaisiais jubiliejiniais 2000-aisiais Romoje tarp daugybės renginių vyko ir Neįgaliųjų, jų šeimų narių bei globėjų jubiliejus.

Popiežius Jonas Paulius II aukojė Mišias Šv. Pauliaus bazilikoje, kuri iškilmėms buvo parinkta dėl patogesnio įvažiavimo neįgaliųjų vežimėliams. Su popiežiumi Mišias koncertavo neįgalūs juose sėdintys kunigai. Nors nuo šios įstabios šventės mus skiria dešimtmetis, tačiau jubiliejinis rengi-

Italų kunigas šv. Filippo Smaldone (1848–1923) – kurčiųjų apaštalas, Šventųjų Širdžių seserų saleziečių kongregacijos steigėjas. Kun. F. Smaldone

Pietų Italijoje rūpinosi vargšais, kurčiųjų auklėjimu bei integravimu į visuomenę. Jis lankė ligonius lazaretuose, prieglaudose ir užsikrėtęs epidemijos metu pasveiko tik Dievo Motinos dėka. Filippo Smaldone vardu Salerno mieste (Italija) pavadinta kurčiųjų mokykla (*Instituto Filippo Smaldone*).

nys atrodo kaip žinios, kad neįgalusis yra Bažnyčios dėmesio centre, kulminacija. Tai liudija ir jos dviejų tūkstančių istorija, kai už visuomenės ribų atsidūrę žmonės su negalia sulaukdavo Bažnyčios šventųjų ir kuklių jos darbininkų pagalbos.

Kunigas šalia negalios

Kun. Saulius BUŽAUSKAS

Kunigo tarnystė ypač svarbi negalių kamuojamiems žmonėms. Jų aplankymas, pasikalbėjimas, tarnavimo pavyzdys, parodyta šiluma neša ramybę ir džiaugsmą, padeda nuo tikėjimo nutolusiems neigaliesiems, jų šeimos nariams ar slaugančiam personalui grįžti prie Dievo.

Neigaliesiems turėtų būti prieinamos visos Bažnyčioje gyvuojančios liturgijos formos. Šie žmonės turi teisę pilnutinai dalyvauti apeigose ir parapijos gyvenime. Jei dvasininkas nepakankamai žino, kokių didelių sunkumų jie išgyvena, turėtų pasitarti su specialistais, tėvais, kad pritaikytų sielovadą ir neigaliesiems bei išvengtų nesusipratimų, kylančių dėl nepagrįstų baimių, žinių stokos apie skirtingas, bet visada skaudžias negalias. Jų varginami neretai jaučiasi atstumiami ir net pašiepiami dėl to, kaip atrodo, kalba, juda ar elgiasi. Patirdamos skaudų atstūmimą, neigaliųjų šeimos linksta į uždaramą. Dvasininkai turėtų padėti ir bendruomenei priimti atstumtuosius, ir labiau pasirūpinti neigaliaisiais pagelbstinti jiems pamažu įveikti baimes ir nuoskaudas, atkurti bendravimą. Krikščionių bendruomenė jautri ir atvira tiek, kiek yra palanki neigaliesiems. O jiems patiems irgi lengviau suprasti ir aktyviau dalyvauti liturgijoje jaučiant ryšį su jai vadovaujančiu kunigu. Asmeniškai pažintis, pasisveikinimas ar pokalbis prieš pamaldas, bendras rengimasis šventėms naudinga ir dvasininkui, padeda suprasti, kokie žmonės atvyko švęsti liturgijos, tinkamai parengti homiliją.

Geroji Naujiena ir neigaliesiems

Skelbiant šiems asmenims Evangeliją išnaudotinos visos bažnyčioje esančios galimybės ir priemonės. Ypač katechizuojant žmones su proto negalia būtina įtraukti penkis pojūčius, gestus, giesmes, žaidimus ir kt. būdus. Neigaliųjų tikėjimas sužadinas per žmogiškąją patirtį. Jiems svarbu meldžiantis susikabinti rankomis, ploti, grožėtis paveikslais, saulės atspindžiais vitražuose, stebėti degančias žvakes, kartoti atliepą ar tik klausytis ramios giesmės ir išgyventi Dievo artumą. Jiems smagu ką nors tiesiog apčiuopti, užuosti ar paskanauti ir pan. Tam praverčia neigaliųjų mėgstami, pažįstami, o kartais ir nauji, įdomūs daiktai, muzikos instrumentai, vaizdai, kvapai, valgiai – visa, kas jiems išpūdingai parodytų Dievo rūpinimąsi žmogumi. Svarbus ir auklėtojo ar šeimos nario pavyzdys, pagalbininkai, saugumą garantuojantys įpročiai, kartojimu paremtos pratybos, konkretus, vaizdingas pamokymas ne tik iš Šventojo Rašto, bet ir iš neigaliesiems atpažįstamos kasdienės patirties.

Išvargintiems kūno ir dvasios negalių ypač patinka dalyvauti šventėse. Tai proga džiaugtis, įgyti ruošos, vaisių ir ritualo patirčių. Dalyvaujama savaip: vieni aktyvesni, kiti laikosi atokiau, tyliai džiaugiasi ir tik klausosi. Šventė jų religiniams išgyvenimams teikia konkretumo, bendruomenės ir Dievo artumo pojūtį.

Kad sakramentų malonės taptų prieinamos

Kaip neigalieji švenčia sakramentus, priklauso nuo jų šeimos, institucijos ar bendruomenės, kur gyvena, taip pat nuo parapijos pasirengimo. Kokį sakramento supratimą turi protiškai neigalusis, paprastai klausama šeimos narių. Neigaliųjų sielovadoje svarbu žinoti, kad sąmoningumas gali atsiskleisti įvairiais būdais, leidžiančiais suprasti, kaip asmuo suvokia sakramentinį gyvenimą pagal savo galimybes.

Neigalumas negali būti kliūtis priimti **Krikšto sakramentą**. Šis visuotinio išgelbėjimo sakramentas prieinamas visiems be apribojimų (jį galima tik atidėti, jei tikrai žinoma, kad asmuo nebus auklėjamas pagal katalikų tikėjimą). Neigalieji krikštijami, jeigu nors vienas iš tėvų ar globėjų sutinka. Neigalaus vaiko tėvai ir krikstatėviai taip pat supažindinami su krikštu prisiimamais įsipareigojimais, kad, bendruomenės remiami, ugdytų naująjį krikščionį. Krikštijamo neigalaus kūdikio tėvai išgyvena didžiulį skausmą, tad ypač Bažnyčios tarnautojai neturėtų pristigti jautrumo. Vyresnio amžiaus neigaliųjų krikšte vadovaujamasi suaugusiųjų įkrikščioninimo ritui, o pasirengimas vyksta pagal individualius poreikius bei sugebėjimus.

Tiesiogiai ar per tėvus negalias kenčiantieji gali būti drąsinami priimti ir **Sutvirtinimo sakramentą**, išsklei-

džiantį žmoguje Krikštu gautą malonę, nors žmogiškosios galimybės ir būtų ribotos. Proto negalią turintiems svarbu pažinoti tuos, kas teiks sakramentus, kad jaustųsi saugesni, tad jei įmanoma, patariama iš anksto susitikti su vyskupu ar bent klebonu. Sutvirtinimu sustiprinami turimi gebėjimai, atskleidžiamas daugialypis Šventosios Dvasios veikimas. Neretai neįgalieji džiaugsmingai renkasi globėją ir priima Dvasios dovanas bei įsipareigojimus.

Kai negalia itin sunki, tai gali tapti kitų labai meilės kupinas ir kančios prasmę liudijantis buvimas.

Bažnyčia rūpinasi, kad einantys prie **Eucharistijos** stalo suvoktų, kuo skiriasi šv. Komunija nuo paprastos duonos. Šis suvokimas gali būti išreikštas ne tik žodžiu, bet ir gestais, žvilgsniu, elgesiu ar ypatinga tyla. Jei kunigas, pasitaręs su katechetais bei kitais specialistais, nutaria, kad neįgalusis dar nėra pasirengęs priimti Eucharistijos, svarbu tai paaiškinti labai atsargiai, subtiliai. Kai abejojama, sprendžiama pakrikštyto asmens naudai. Proto negalią turinčiojo troškimas priimti Eucharistiją išreiškiamas per ryšį su tais, kurie juo nuolat rūpinasi ir supranta jo bendravimą, gali pažadinti troškimą ir paruošti silpnąjį bendruomenės narį Komunijos bendrystei. Švč. Sakramentą reikėtų nunešti bažnyčios suole ar vežimėlyje sėdinčiam, kompleksinę negalią turinčiam pamaldų dalyviui. Po tinkamos katechezės Komunią galima atnešti ir į namus. Jei neįgaliajam sunku ryti, iš anksto tai išsiaiškinus, reikia pasiruošti vandens ir priėmusiajam Komunią tuoj pat duoti atsigerti.

Kalbant apie **Sutaikinimo sakramentą** prisiminkim, kad sunkiai nusidėti gali tik suvokiantys, ką daro, ir sugebantys rinktis. Net ir sutrikusio intelekto asmenys dažnai supranta savo veiksmus, gali gailėtis, prisipažinti klydę. Jei šeima, bendruomenė ruošiasi išpažinčiai, dažnai to nori ir neįgalusis, tad artimiesiems tenka jam švelniai padėti. Sutaikinimo sakramentas ir neįgaliųjų gyvenime gali būti vaisingas, išvaduoti iš vidinių sužeidimų, pykčio ir bendravimui dovanoti naują pradžią. Kai sunkios negalios kamuojamas atgailauja už padarytą nuodėmę, bet nesugeba jos įvardyti, gali gauti atleidimą. Jei kunigui sunku susikalbėti, galėtų padėti vertėjas, privalantis išlaikyti išpažinties paslaptį. Neįgalusis gali naudoti ir gestus,

užrašyti ar nupiešti ženklus, kuriuos kunigas suprastų ir kurie po išpažinties būtų sudeginami.

Kunigas ir pats gali paklausti, remdamasis sąžinės patikrinimu, taikomu vaikų sielovadoje, o žmogus pritartų linktelėdamas. Iš neįgaliųjų sielovados kunigui žinomi elgesio bruožai, pvz.: išsisukinėjimas nuo darbų, kuriuos sugebėtų pats atlikti, skriauda kitam, nepagarbūs santykiai su tėvais, globėjais, mokytojais, netinkamo elgesio mėgdžiojimas ir pan., to asmens gyvenimo aplinkybių ir sunkumų pažinimas gali per išpažintį labai padėti. Jei sunkios būklės žmogus net klausinėjamas neprataria žodžio, neparodo jokio gesto, nuodėmklausys pataria jam mylėti ir atleisti taip, kaip mokė Jėzus, kartu su juo pasimeldžia ir jį palaimina. Neįgaliesiems svarbu po išpažinties ir palaiminimo padaryti regimą ženklą: uždegti žvakutę, padėti akmenėlį, prisegti širdelę, pamerkti gėlę, užrišti kaspinę, apkabinti tėvus bei draugus. Nesugebantys parodyti menkiausio gailėsčio, per tėvus ir globėjus kviečiami dalyvauti Sutaikinimo pamaldose liturgiją pritaikant ją pagal gebėjimus ir poreikius, ypač jei dalyvauja daugiau tokių asmenų.

Sielovados darbuotojai turėtų padėti neįgaliajam tinkamai pasirengti ir **Ligonių patepimo sakramentui**, o jo artimiesiems ta proga atnaujinti tikėjimą.

Bendruomenės palaikymo, kunigo jautrumo ypač prireikia mirus neįgalaus asmens šeimos nariui. Tai būtų solidarumo ženklas gedinčiam, kad jis nėra vienišas ir apleistas. Nereikėtų neįgaliojo izoliuoti nuo mirusiojo, slėpti mirties fakto. Geriau leisti išlieti emocijas, padėti priimti artimojo netektį, atrasti tikėjimo paguodą, viltį ir drauge melstis.

Kad ir kenčiantys negalias jaustųsi Bažnyčios nariais

Retkarčiais rengiama atskira liturgija neįgalius vaikus auginančioms šeimoms ir bendruomenėms pasitarnautų kaip ypatinga bendra patirtis, pasidalijimas vargu ir džiaugsmu. Kunigas lengvai, jautriai ir supratingai pritaikytų prie tokios grupės poreikių sulėtindamas apeigų tempą, pasitelkdamas gestus, aiškią, paprastą, neabstrakčią kalbą, skaitinių dalis. Kaip ir liturgijoje su vaikais, svarbu kviesti giedoti, groti, skaityti, atsiliepti, skelbti maldavimus, nešti atnašas.

Kristaus sekėjų bendruomenė, taip pat ir kunigas, pašaukti rūpintis silpniausiais savo nariais. Jiems reikia specialių sąlygų, priemonių, laiko, pasirengusio katecheto bei programų. Neįgaliųjų tikėjimo ugdymas glaudžiai susijęs su šeimomis, kuriose jie gyvena. Kai kurie globjami specialiuose namuose, kur gali būti ir tikėjimui priešiška, nepalanki atmosfera, dar labiau apsunkinanti asmens negalią. Bažnyčia kviečia į gyvą ir atvirą savo bendruomenę, taip dovanodama viltį.

Parapijos bendruomenė, priimdama silpnąjį, priima patį Kristų ir išlaiko artimo meilės egzaminą.

Kad atleistume savo kaltininkams (II)

Pagal Marijos MAQUAIRE mokymą atleidimas nereiškia to, ką įprastai turime galvoje sakydami, jog žaizdas geriausiai gydo laikas. Tai procesas, ir jį sužeistas žmogus išgyvena labai sąmoningai, pasiryždamas atverti savo širdies gelmes, įvardyti kylančius jausmus, vėliau sugrąžinti smurtą jį sukėlusiajam. Tik taip ateinantis tikrasis atleidimas, iš tiesų išsilaisvinimas – kartą ir visiems laikams atleidžiant ir išlaisvinant savo santykius su kitu nuo to, kas neleidžia jiems išsiskleisti visu grožiu. Skaitytojui toliau perteikiame, ką M. Maquaire pataria norintiems atleisti ir išgyti.

Beje, vienas M. Maquaire seminaruose taikomų metodų, be jau minėtų santykių atspindinčių kaspinių, buvo siūlymas pasirinkti konkrečius smurtą bei jo išgyvenimus simbolizuojančius daiktus ir juos tiesiog atiduoti atgal smurtautojui kaip atskratomą blogį (seminaro dalyviai galėjo tam rinktis figūrėles iš pirmame straipsnyje jau minėtos M. Maquaire „ginkluotės“). Viskas šiame procese svarbu: paties žmogaus nusiteikimas spręsti savo problemą, simbolių pasirinkimas (aiškiai įvertinant savąjį santykį), M. Maquaire mokymas, įvykusi arba dar ne susitaikymo akimirka.

Kaip atleisti tėvams, o patirtų skriaudų neperduoti savo vaikams

Seminaro dalyvė nori sugrąžinti smurtą tėvams ir savo vaikus išlaisvinti nuo to, kurio pati prieš juos imdavosi. Ji pasakoja, kad tėvai laukdami kūdikio troško ne jos, o berniuko. Moteris nori sugrąžinti smurtą, patirtą dar motinos iščiose (tai paaiškėjo suradus tėvo laišką į ligoninę ir klausimą, ar nesukeitė vaikų). Sugrąžinti tai, ko esant ilgai nežinojo.

M. Maquaire kviečia išsirinkti pyktį ir smurtą simbolizuojančius daiktus, santykius su tėvais ir vaikais atspindinčius kaspinius. Ir pabrėžia: svarbu atskirti šią moterį nuo jos elgesio: ji esanti daugiau nei laikysena, kurios kartais griebiasi. „Kviečiu leisti į tėvų smurto scenas, kai teko būti lyg tarp dviejų ugnių, ir į savo pyktį, kuris kaupėsi daugelį metų. Ką norėtumėte pakeisti? Juk užuot bėgus nuo smurto, tarsi prilipusio prie jūsų, geriau tai daryti su Dievo pagalba, per Sutaikinimo sakramentą“, – kalbėjo misionierė tvirtindama, jog tik taip įmanu atleisti savo tėvams. O tai reiškia – ir atiduoti tą blogį, kuris tik jiems priklauso, grąžinti nesmurtiniu būdu. „Tad jei šiandien jaučiatės tikrai mylinti savo tėvus, galite su meile jiems tai grąžinti – juk jie nesuprato, ką darė. Ir greičiausiai tą smurtą buvo patys patyrę iš savo tėvų. Mano, kaip dukters, gailestinga meilė tėvams turi man padėti tai atlikti. Tačiau tai nereiškia, jog tik grą-

žinu, ir baigta“, – sakė M. Maquaire palygindama tai su meilės gimimu iš savęs ir paguosdama, jog daugelis išgyvename tą patį: mūsų tėvai smurtavo ir mylėjo vienu metu. Atleisti jiems ištis labai gražu.

Antraip, pasak M. Maquaire, smurtas nori nenori persiduotų vaikams. Jie patirtų jį dar savo iščiose, kur vaikas viską jaučia. Tad labai sunku vaikams, pradėtiems ne iš darnos, ne iš meilės. „Todėl mes turėtume atsiprašyti savo vaikų, kad jie nebuvo laukiami, priimti į šį pasaulį su džiaugsmu, kaip į laimę“, – pastebi M. Maquaire. Kaip atsiprašyti? „Svarbiausia jiems pasakyti: *Taip jau yra, kad perdaviau jums savo smurto patirtį. Kad neturėjau tikro jūsų troškimo. Jūs atėjote į mano gyvenimą kiek nelaukta, taip jau nutiko. Nežinau, ar jūs galite man atleisti, bet noriu jūsų atsiprašyti.* Nors jie neprivalo atleisti, jūsų pareiga atsiprašyti. Tai du skirtingi dalykai. Esate atsakingi už savo santykių pusę ir negalite vaikų užsklęsti net ir pačiame gražiausiame savo troškime. Paklauskite vaiko, ar jis nori atleisti, kaip priima jūsų žodžius, kad jie neliktų be atgarsio. Kad vyktų bendravimas, reikia apsimainyti žodžiais – kad kalbėtų ir motina, ir vaikas“, – sakė M. Maquaire. Ji atkreipia dėmesį, jog priimti vaikų atleidimą nebus lengva iškart, nes „tėvų smurto galėjo būti tiek daug, kad mums bus sunku patikėti, jog esame daugiau nei šis blogis, kad jis mūsų neužgožė; jums gali netgi atrodyti, kad buvote tokie blogi, kad jums neįma-

noma atleisti“. Pasak jos, gali prireikti šiek tiek laiko, kad tėvai patikėtų nesantys blogi savo vaikams.

Kaip išgyventi vaikų atmetimą ir jiems atleisti

Moteris jaučia skausmą ir neviltį, kad paauglė dukra ją atstumia, lieja pyktį. Vyras yra nutraukęs santykį ir su žmona, ir su dukra. Moteris sako norinti su dukra būti draugėmis ir trokštanti, kad dukra visada jaustųsi jos palaikoma.

„Jūsų dukra pyksta. Galbūt ji nori atkeršyti jums už tai, kad nebeturi santykio su tėčiu. Ar jūs apie tai su ja kalbėjotės? Reikėtų to paklausti, nes paauglystėje merginai labai reikia tėčio. Būtent tėvo žvilgsnis į savo dukterį leidžia jai vėliau tapti moterimi. Ir čia jūs nieko negalite padaryti. Štai kodėl tėvas yra toks svarbus. Jei motinos požiūris į vyrą bus labai blogas todėl, kad jis su ja negyvena, gyvena su kita ar kitaip yra dingęs iš šeimos gyvenimo, tada dukters ir sūnūs nuolat girdės, kad vyrai yra visiškai niekalas. Todėl labai svarbu atskirti violetinį kaspiną, kuris siejo su vyru, tą skausmo šaltinį, nuo žalio kaspino – santykio su dukra, kuris šiandien jai yra labai reikalingas. Kai moteris išsiskiria, jos pyktis vyrui taip veržiasi, jog vaikai neišvengiamai jį jaučia, nors jis ir nebūna nukreiptas tiesiogiai į juos. Todėl turime būti budrūs ir aiškiai suvokti, ko siekiame bendraudami su vaikais“, – patarė M. Maquaire.

Galimas daiktas, pasak misionierės, kad dukra šiuo metu motinos troškimo ją palaikyti nepaiso, jis jos nedomina, ji nenori tuo tikėti. Jai sunku be tėvo. Gal kaip tik tai ir vyksta? „Norėčiau jus pakviesti pakontempliuoti savo skausmą ir nesistengti jo išstumti iš savo gyvenimo. Kviečiu jus priimti šiuos du išgyvenamus jausmus. Pasakyti sau: taip, šiandien jaučiu neviltį, skausmą, ir ką padarysi... Bet neturite būti nuolat to apsikabinusi! Nepamirškite, kad jūmyse gyvena gražiausi troškimai“, – akina M. Maquaire. „Dažnai tikime, kad liūdėti normalu, gera. Taip nėra. Jums rinktis, ar bent kol kas susitaikysite su tuo, kad jūsų dukra nenori su jumis bendrauti ir, kaip įprasta paauglystėje, atmeta savo tėvus – tai vaikų būdas išbandyti mūsų meilę. Mes to dažnai nesuvokiame kaip meilės išbandymo: *ak, mano dukra mane atmetė, aš pulsiu į neviltį*. O jei sakytume sau: *mano dukrė mane atmeta, nes taip jai dabar reikia?* Svarbiausia širdyje išsaugoti tą gražų troškimą būti šalia jos, kad ir kaip ji elgtųsi. Tai absoliučiai viską keistų tiek jūsų asmeniniame, tiek dukros gyvenime. Bet rinktis jums“, – tikina misionierė.

Jos nuomone, pakankamai sunku būti drauge dukrai, nes „dukra yra dukra, motina yra motina, draugė yra drau-

gė“. „Svarbu išlikti mama. Mama yra labai brangu. Puiku, kai santykis su dukra geras – gyvas, šiltas, globojantis, bet jis nėra draugų ryšys. Tėvams svarbu išgyventi artumą vaikams. Tačiau ir tėtis turi likti tėčiu, jis nėra draugelis. Tėvų vaidmuo per daug šventas!“ – tvirtina M. Maquaire.

Girtaujantis artimas – kaip atleisti? O padėti?

Moteris pasakoja turinti girtaujantį brolių. Jis nuolat griauja santykius su mama, manipuliuoja, kaltina. Jų dviejų tėvas irgi gėrė, todėl mama išsiskyrė. Brolis gyvena mamos bute, nemėgsta, kai sesuo atvažiuoja su savo vaikais. Dėl to moteris išgyvena sumišimą ir skausmą.

M. Maquaire pirmiausia pabrėžia: brolio girtavimas

Vido Venslovaičio nuotrauka

nėra pats brolis. Ir iškart pasako: „Kol neišsiaiškiname, kokią vietą alkoholizmas užima šeimoje, jo negalime atsikratyti. Kad ir kaip mylėtum savo tėvą, brolių, atsižadėti girtavimo jie gali tik patys. Kai sutuoktinis yra alkoholikas, antroji pusė dažnai mano, ypač santuokos pradžioje: *Aš labai myliu savo vyrą, todėl jis liausis gėręs*. Tai iliuzija. Tik girtaujantis kažkuriuo metu, kai pats apsispręs, gali liautis. Tai sudėtinga. O tavo mama leidžiasi manipuliuojama, ir brolis gyvena taip, tarsi pakeistų tėvą. Gyvendamas su motina tą pačią alkoholizmo problemą vėl sugrąžina į šeimą. Ir, rodos, ką čia gali pakeisti...“

Klausytis piktų artimo žodžių nelengva, kaip nelengva neleisti, kad jie griautų mus pačius. Dėl to M. Maquaire pataria kaip nors rasti jėgų palaikyti bendravimą su broliu, parodyti jam, kad jo netapatiname su įpročiu, kad jis daug svarbesnis už tą problemą, nors ir akivaizdžiai didelę. Ji linki išsaugoti sesers meilę tiek, kiek įmanoma, kad brolis pasidalytų, kodėl alkoholis toks svarbus jam. „Galimas daiktas, išgirstume, jog jis irgi yra išgyvenęs girtavusio tėvo smurtą. Nepatyręs tėvo meilės jis laiko save nieku, todėl visiškai lengvai griauja savo gyvenimą – „nieko“ gyvenimą. Tau prireiks daug meilės, kad išgirstum tai iš savo brolio, nors ir suvoksi, kad menkai ką gali pakeisti. Reikia daug nuolankumo susitaikyti su tuo, kad nedaug gali“, – mano M. Maquaire.

Ji neabejoja: kol brolis bus smerkiamas dėl girtavimo, jis jausis nepriimamas kaip asmuo. Neabejotina ir tai, kad jei kas nors pikta kalba, norisi rėžti atgal. Bet galbūt taip jis tik šaukiasi pagalbos? Gal ir girtaujantis gali padėti man būti žmogumi? Pasak M. Maquaire, kad tai suprastume, reikia ilgos patirties, labai subtilaus darbo su savimi. „Jūs žinote, kad jūsų tikėjimas, gyvenantis jūmyse, yra labai svarbus. Bet norėdamas kitą atversti, aš galiu elgtis taip pat agresyviai. Dažniausiai priešingai elgiamės, nei turėtume,

t. y. su meile pažvelgti į savo artimą, kaip Jėzus žvelgė į nusidėjėlius ir vargšus. Tik šiuo meilės žvilgsniu galima jį iš tikro paliesti. Ir galbūt vieną dieną jis apsispręs atlikti tą vidinį darbą su savim, kad atsikratytų savo bėdos.“

Kas gera – gerai, kas bloga – blogai

Ar šitokiu keliu eiti į susitaikymą neatrodo pernelyg sudėtinga? „Viskas paprasčiau, nei atrodo. Drauge ir sunku. Bet jaučiantiems nuolatinę smurto priespaudą reikia iš to išsivaduoti. Tik taip įgysite suaugusiojo žmogaus tiesumo ir stiprybės. Ne tam, kad pasinaudotume tuo kitiems prispausti, bet kad gyventume tiesoj ir meilėj. Ir ta stiprybė nepalyginama su jokių smurtu“, – sako M. Maquaire. O kaip su tomis žuvelėmis ir kareivėliais? Jei skriaudų ir neigiamų išgyvenimų tiek daug, kad jų prireiktų net 40-ies? „Tada ir turėsite tiek pasieškoti. Ir jums prireiks tam daugiau laiko. Taigi laiko, kuris padės jums subręsti. Tai gali užtrukti. Kai iki gyvo kaulo atsibos ieškoti tokių daiktų, kai pasijusite gėdėtai stiprūs ir taikūs nueiti pas tą žmogų ir atiduoti, tai taps tik menku formalumu“, – tvirtino M. Maquaire primindama, jog smurto akivaizdoje „krikščioniška meilė neįpareigoja būti neregias“. Atvirkščiai – kviečia aiškiai matyti dalykus – tai, kas gerai, įvardyti kaip gera, kas blogai – kaip bloga.

Viešpatie, dėkojame, kad mokai mus tapti taikdariais. Mes visi esam iš tos pačios medžiagos nulipdyti. Tu esi mūsų Kūrėjas. Kad ir koks būtų mūsų gyvenimas, jis yra kelias Tavęs link.

*Spaudai parengė
Dalė GUDŽINSKIENĖ*

ATLEIDIMAS IR ATSAKOMYBĖ

Vasario 9–11 d.

rengiami seminarų vakarai
su Marija MAQUAIRE
Kauno arkivyskupijos jaunimo
centre, (Vilniaus g. 7).

Pradžia **18 val.**

Gydantis gailestingumas

Kun. Vytenis VAŠKELIS

Pirmieji rojuje sukurti žmonės buvo tobulas panašumo į visagalį Dievą atspindys. Kaip moko Katalikų Bažnyčios katekizmas, kol jie buvo artimiausioje vienybėje su Viešpačiu, jokios kančios, ligos ar net mirtis negalėjo jiems pakenkti. Tačiau po Adomo ir levos nuopuolio visi žmonės tapo

pažeidžiami ir mirtingi. Dievas Tėvas iš begalinio gailestingumo gelbėti žmonių siuntė Sūnų, savo gyvybės kaina ne tik nutiesusį mums naują kelią į dangų. Kai tikėdami prašome jo pagalbos, jis vaduoja mus iš įvairių gyvenimo negandų, taip pat ir ligų.

Brangink gydytoją

Susirgę tikintieji pirmiausia turėtų prisiminti Viešpatį, drąsiai prašyti jo suteikti jiems sveikatos ir tvirtai tikėti, kad taip ištis ir bus: „Iš tiesų sakau jums: kas pasakytų šitam kalnui: ‘Pasikelk ir meskis į jūrą’ ir savo širdyje nesvyruotų, bet tikėtų įvyksiant, ką sako, – tai jam ir įvyktų. Todėl sakau jums: ko tik meldamiesi prašote, tikėkite gausią, ir tikrai taip bus“ (*Mk 11, 23–24*). Vis dėlto Šventasis Raštas neatmeta galimybės pasinaudoti ir medikų patarimais bei gydytis taip, kaip jie nurodo. Antai II a. pr. Kr. Siracido knygos autorius Sirachas rašė: „Brangink gydytoją, nes jis tau svarbus; juk Viešpats jį sukūrė. Juk iš Aukščiausiojo eina jo gydymo dovana <...>. Būna atvejų, kai išgijimas yra gydytojo rankose, nes ir jis meldžiasi Viešpačiui, kad suteiktų jam sėkmę nustatant ligą ir gydymas išgelbėtų ligonio gyvastį“ (*Sir 38, 1–2; 13–14*). Tad ištis ypač verti pagyrimo tie medikai, kurie gydymui ligonius pasitiki ne vien savo profesionalumu, bet pasikliauja ir Dievo pagalba.

Nepaprastai skiriasi tie, kurie sirgdami sudeda savo viltis vien į gydytojų teikiamą pagalbą, ir tie, kurie ir vartodami vaistus atsiduoda į Viešpaties rankas ir tvirtai pasitiki jo gydančiu gailestingumu. Maža to, sergantys tikintieji, priimdami Bažnyčios kvietimą savo negalias aukoti už artimųjų ir kitų žmonių atsivertimą, savo kūnu papildoma, ko trūksta visiškai jos narių antgamtinio brandumo pilnatvei: „Dabar aš džiaugiuosi savo kentėjimais už jus ir savo kūne papildau, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo Kūno, kuris yra Bažnyčia“ (*Kol 1, 24*).

Todėl nesistebime, kad Viešpats neretai neskuba gydyti tų ligonių, kurie kantriai aukoja savo kentėjimus už kitus. Dievas, pasinaudodamas sergančiųjų kančiomis, buvusius nusidėjėlius atveda į radikalaus pasikeitimo kelią. Atsidėkodamas tikintiesiems už pasišventimą sąmoningai savo kančia prisidėti prie sielų atsivertimo,

jis savo nuožiūra kai kuriuos pasiaukojusius ligonius visai išgydo arba jų ligos sopulius kiek įmanoma sumažina. Vis dėlto Viešpats, iš anksto tobulai žinodamas reiškinių priežastis bei padarinius, gali vienaip ar kitaip dar syki prašyti jam atsidavusių sergančiųjų, kad jie ir toliau savo negalias aukotų už paklydusiųjų sugrįžimą pas Tėvą.

Gydymo sakramentas

Ligų išbandymuose atsidūrusiems katalikams teikiamas Ligonų patepimo sakramentas *Katekizme* taip apibūdinamas: „Šventuoju Ligonų patepimu ir kunigų malda visa Bažnyčia paveda ligonius kenčiančiam ir pašlovintam Viešpačiui, kad juos sustiprintų ir gelbėtų; dar ir paragina juos savo noru jungtis su Kristaus kančia bei mirtimi ir tuo įnešti savo dalį Dievo tautos gerovei“ (KBK, 1499). Svarbu žinoti, kad Dievas, būdamas ištikimas, neleidžia juo pasitikintiesiems ligoniams tokių išmėginimų, kurie pranoktų jų jėgas. Priešingai, tinkamu metu jiems duoda naujų jėgų: „Jums tekę išmėginimai tėra žmogiški. Dievas ištikimas. Jis neeis jūsų mėginti virš jūsų jėgų, bet padarys, kad galėtumėte atlaikyti išmėginimą“ (1 Kor 10, 13).

Svetlanos Adler-Mikulėnienės nuotrauka

Todėl labai naudinga ir dažnai būtina sunkiems ligoniams, garbaus amžiaus tikintiesiems, silpstantiems ar besirengiantiems sunkiai operacijai pakviesti parapijos kunigą. Jis suteiks Ligonų patepimo sakramentą, per kurį tiesiogiai veikia Šventoji Dvasia, stiprindama ligonių dvasią bei kūno sveikatą. O besirengiančius iškelti iš šio pasaulio Ligonų patepimas, pasak *Katekizmo*, tartum apjuosia tvirtu pylimu, saugančiu paskutinėse kovose prieš įžengiant į Tėvo namus. Ligonų sakramento apeigoje prasmingai drąšinama: „Tai Dievo plano dalis, kad žmogus nuolat kovotų su liga, kad iš visų jėgų siektų sveikatos palaimos.“ Šie žodžiai turėtų paskatinti kiekvieną ligonį – ypač ligai užsitęsus – įdėmiau pažvelgti į savo gyvenimą, nes galbūt tebėra neatpažintų, kuriame nors jo tarpsnyje patirtų vidinių sužeidimų, kuriuos reikėtų atverti Jėzui, idant jis, pradėjęs gydymą, jį ir užbaigtų.

Suprantama, kad psichoterapeutai, psichiatrai, neurologai ir panašių sričių medikai pacientams, patiriantiems nuolatinę įtampą ir nerviškai išsekusiems, teikia

medikamentinį gydymą ir psichologinę pagalbą. Kai suaugęs žmogus kankinasi, pavyzdžiui, dėl vaikystėje patirtų smurto, seksualinio priekabiavimo ir dėl to širdies gilumoje iki šiol neapkenčia jo orumą bei garbę apiplėšusių asmenų, tada jam pirmiausia reikėtų kreiptis į „aukščiausios kvalifikacijos“ Gydytoją – Kristų. Būtent Jėzus, pasinaudodamas kunigu – per Sutaikinimo sakramentą – penitentui (asmeniui, atliekančiam išpažintį) atleidžia ir tas nuodėmes, kurios, pavyzdžiui, buvo padarytos jaunystėje ir nugramzdintos užmarštyje (čia iškyla asmeninė nukentėjusiojo atsakomybė, nes jis kartais dešimtmečius širdyje nešioja nuoskaudos, neatleidimo savo priešams, savigailos ar savigraužos dėl nenusisekusio gyvenimo akmenis).

Jis pasiėmė mūsų negales, sau užsikrovė mūsų ligas

„Gydykite ligonius“, – ragina Naujasis Testamentas (Mt 10, 8). Pasak *Katekizmo*, šią užduotį Bažnyčia gavo iš Viešpaties ir stengiasi ją vykdyti rūpindamasi ligoniais ir juos lydėdama užtarimo malda. Ji tiki gyvybę teikiančio Kristaus, sielų ir kūnų Gydytojo, artumu. Bažnyčios rūpinimosi ligoniais misija palaimingai tęsiama ir Eucharistinėse vidinio išgydymo pamaldose, kurios Lietuvoje nuolat vyksta keliolikoje parapijų.

Kas yra vidinis išgydymas? Anot popiežiaus pamokslininko tėvo Raniero Cantalamessos OFM Cap., vidinio išgydymo pamaldose pirmenybė teikiama Dievo žodžio skelbimui, kurį lydi vidinis gydymas. Dievo žodis išlaisvina žmogų iš nuodėmės, nerimo, baimės. Kai šalia užtarimo maldų prašant išgydymo skelbiamas Dievo žodis, pateikiamas mokymas, leidžiantis žmonėms atsiversti ir parengiantis jų sielą kūno išgydymui, tokia tarnystė yra labai gera.

Tačiau visi, kurie trokšta išsilaisvinimo iš emocinių praeities sužeidimų, neigiamų paveldėjimo padarinių, prakeikimų, psichologinio bei fizinio pobūdžio traumų, buvusių okultinių praktikų ir pan., pirmiausia turi (malonės paskatinti) prisipažinti, kad yra padarę klaidų, už kurias dabar atgailauja, atleidžia savo kaltininkams, visiškai atsisąžada maginių praktikų bei kitų panašių dalykų, o tada melstis, kad būtų pripildyti Šventosios Dvasios. Jiems melstis veiksmingai padeda ir už juos išlaisvinimo bei kitomis maldomis meldžiasi kunigai arba tam pasirinkę krikščioniškiems sambūriams, pvz., *Avinėlio užtarėjų* bendruomenei, priklausantys pasauliečiai.

Nors Jėzus užsikrovė mūsų ligų naštas (plg. Mt 8, 17), visų ligonių neišgydė. Jo išgydymai turėjo kilnesnę tikslą. Jie ir dabar liudija vis besiplečiančią Dievo karalystę. Jos nariai, siekdami dieviškos sveikatos pilnatvės danguje, nuolat mokosi taip atsiduoti Viešpačiui, kad jis „susargdintų“ juos savo meile. Šiai „ligai“ išgydyti vaistų niekada nebus išrasta.

„Nematau čia bėdos“

Rasytė, 4 metai

– Mūsų kieme gyvena tokia močiutė. Ji labai sunkiai vaikščioja. Sėdi namie ir sako, kad neturi sveikatos net savo namų susitvarkyti. Bet visi kaimynai labai geri, tai močiutei padeda. Pas ją kartais nueina ir mano mama. Eidamos į parduotuvę, pieno, duonos ar pyrago nuperkame ne tik sau, bet ir tai sergančiai kaimynei. Tada ji dėkoja dar kelias dienas. O kartą ji man pasekė labai gražią pasaką apie labai gerą mergaitę, kuri visiems ir visada padėdavo, ir sakė, kad ta mergaitė – tai aš.

– O ar bendrauti su sergančia močiute tau nenuobodu? Kaip manai, kodėl jai reikia padėti?

– Ką tu, visai nenuobodu! Kai ta močiutė geriau jaučiasi, ji būna netgi juokinga. Man labai patinka su ja kalbėtis ir jai padėti. Pas tą mūsų kaimynę ateina ir tokia svetima teta. Ji padeda jai skalbti drabužius, nuperka vaistų ir kartais pamatuoja kraujo spaudimą. Tačiau močiutė sako, kad jai labiau patinka, kai aplanko kaimynai. Ir manęs ji labai laukia. Kartą aš jai išnešiau šiuksles. Maišas buvo didelis, nešti man padėjo mano draugė. Buvo labai smagu – kaiėjome prie šiukslių konteinerio, močiutė žiūrėjo pro langą ir mums plojo. Tiek prisijuokėm, kad net pilvai skaudėjo.

Kristupas, 11 metų

– Man mama nuolat kartoja, kad sveikata – didžiausias žmogaus turtas. Kai nueiname į bažnyčią, mama visada padėkoja Dievui, kad aš sveikas ir geras vaikas, ir visada meldžiasi, kad mūsų šeima būtų sveika. Kartą nuvažiaavę į Trakus matėme žmogų, kurį invalido vežimėlyje stūmė tokia ponija. Kaiėjome per tiltą, aš aplenkiau tą poniją ir pirmas nubėgau. Mama labai supyko ir sakė man, kad taip elgtis negražu, nes nepraleidau tos ponios, stumiančios vežimėlį, o pats nurūkiau per tiltą pirma jos. Man buvo

truputį gėda, bet pažadėjau mamai daugiau taip nesielti.

– O ar pažįsti negalią turinčių savo bendraamžių? Kaip su jais sekasi bendrauti? Juk jiems visuomet reikia daugiau pagalbos ir dėmesio?

– Aišku, tokiems žmonėms reikia padėti, tačiau manau, kad jų gailėti nereikia. Jie patys to nenori. Vienas mano klasės draugas negali vaikščioti ir važinėjasi tokiais elektriniais ratukais. Tačiau bendrauti su juo labai įdomu. Ir išvis su Tomu esame labai geri draugai. Kai gali, jis atvažiuoja pas mane į svečius, kartais aš pas jį nueinu. Tas berniukas niekuo nesiskiria nuo kitų draugų, tik vaikščioti negali. Bet jis labai gražiai piešia. Per gimtadienį man padovanojo savo piešinį – labai gražų ir įdomų – tokius siauručius rėmelius. Aš jį pasikabinau ant sienos savo kambaryje.

– O kiti klasės draugai su Tomu bendrauja? Ar neprasivardžiuoja ir kitaip neįžeidinėja jo?

– Ne, negirdėjau, kad kas įžeidintų. Juk Tomas toks, kaip ir kiti vaikai, tik nevaikščioja. Jam visi stengiasi padėti. Mergaitės per pertraukas neša Tomo kuprinę, o berniukai dažniausiai žaidžia su juo. Kai per pertraukas žaidžiame gaudynes, Tomas su ratukais kartais aplenkia savo kojomis bėgiojančius vaikus. Jis labai geras draugas ir su juo visi labai nori draugauti.

Gabrielė, 7 metai

– Aš pažįstu daug neįgalių vaikų. Mano sesė dirba mokytoja mokykloje, kur tokie vaikai mokosi. Su jais aš draugauju. Kai būna šventės, nueinu pas juos į mokyklą ir kartu su tais vaikais dainuoju, žaidžiu ir linksmai leidžiu laiką. Tie vaikai labai apsidžiaugia, kai mane pamato. Kai kurie (aišku, ne visi) jau yra geri mano draugai. Per savo gimtadienį pasikviečiau į svečius tris drauges iš sesės klasės.

– O ar tau gaila tų neįgalių draugų? Juk bendraujant su jomis tenka ir padėti?

– Na ir kas, kad kartais reikia padėti? Be to, jos man taip pat kartais padeda. Kartą savo mamai norėjau padaryti tokią skudurinę lėlytę. Padariau iš medžiagos, tik niekaip negalėjau supinti lėlei kasų. Niekaip neišėjo. Tada paprašiau padėti savo draugės iš sesės mokyklos. Ir ji man padėjo. Lėlės plaukai buvo iš siūlų. Ji supynė ir dar taip greitai, kad net nespėjau pamatyti, kaip tą kasą pinti. Paskui lėlę padovanojau mamai per Mamos dieną. Ji labai džiaugėsi ir sakė, kad gražiausios jai lėlės kasos. Aišku, aš jai pasakiau, kad supinti jas padėjo draugė.

Mantas, 6 metai

– Vieną kartą ir aš buvau neįgalus, kai susilaužiau ranką. Čiuožinėjome su draugais nuo kalniuko ir parpuoliau taip, kad net ranka sulūžo. Tada mane nuvežė į ligoninę ir gydytoja uždėjo tokį tvarstį – gipsą. Su juo reikėjo vaikščioti labai ilgai. Negalėjau nei žaisti, nei bėgioti. Ir net nusiprausti. Man padėjo mama ir tėtis. Jie manęs labai gailėjo ir sakė, kad kai ranka sugis, turėsiu būti labai atsargus.

– Gal tau teko bendrauti ar kur nors mieste matei negalią turinčių žmonių?

– Ne, tokių draugų aš neturiu, bet žmonių, važinėjančių invalido vežimėlyje, mieste mačiau. Nelabai daug, bet kartais. Man jų gaila. Aš žinau, kad jiems visada reikia padėti, bet kad jie puikiausiai ir patys važinėti moka. Su tėčiu parduotuvėje mačiau tokią tetą, kuri sėdėjo vežimėlyje. Ji norėjo nusipirkti makaronų, bet negalėjo jų pasiekti, nes buvo padėti aukštai lentynoje. Tada teta paprašė, kad tėtis jai paduotų. Tėtis padavė, tetulė padėkojo jam ir viskas. Ji nusipirko makaronų ir išvažiavo iš parduotuvės. Kaip ir visi kiti žmonės. Tik ji išvažiavo, o sveiki išeina. Aš tai nematau čia jokios bėdos.

Vaikus kalbino Aldona ATKOČIŪNAITĖ

Kaip nepralošti gyvenimo

Kompulsyvus lošimas – nepagydoma, progresuoti linkusi liga, kurią vis dėlto galima sustabdyti. Daugelis jos kamuojamų manė esantys morališkai silpni ar tiesiog prasti lošėjai, kol neįsitraukė į specialią Anoniminių lošėjų programą, jau pagelbėjusių tūkstančiams vyrų ir moterų, turėjusių lošimo priklausomybę, nors ir nelengvai tai pripažinusių.

Aš irgi buvau ne išimtis ir ilgai to nepripažinau, maniau, kad visa tai, ką darau – normalu. Kol pagaliau supratau, jog pradedu meluoti, skolintis pinigų. Atėjo diena, kai ryžausi peržengti Anoniminių lošėjų grupės slenkstį. Tačiau neilgam – vėl atrodė, kad man viskas gerai, potraukis dinga, pagalbos nebereikia ir galiu susitvarkyti pats. Labai klydau. Netrukus apsilankiau lošimo namuose ir vėl įsisukau užburtame rate.

Ėjo dienos, tačiau 2009-ųjų vasarą galutinai nusprendžiau, kad taip gyventi nebegaliu, tiesiog pavargau. Pradėjau vėl lankyti grupę ir šiandien esu patenkintas, kad nebereikia fantazuoti skolinantis pinigų ir meluoti šeimai, kad grįžau į įprastą gyvenimą. Tačiau meluočiau, jei sakytčiau, kad kartais neužsineriu palošti. Bet dabar žinau, kaip turiau elgtis ir kur rasti pagalbą.

Apie ką svajoja lošėjas

Tokiems žmonėms labai būdingos nerealios ir nepagrįstos svajonės. Jie praleidžia daug laiko svajodami, kaip nuveiks kažką ypatingo ir nuostabaus iškart, kai tik išloš stambią pinigų sumą. Mano, kad yra dosnūs, geranoriški, tikri filantropai, svajoja, kaip aprūpins artimuosius, draugus naujais automobiliais, audinių kailiniais etc. Įsivaizduoja, kaip prabangiai gyvens, pasikliaudami išbandyta, patikrinta ir tobulai valdoma lošimo „sistema“. Svajonės jiems atrodo tikroviškos, tiesiog ranka pasiekiamos. Tik pagaliau išloš didįjį laimėjimą ir...

Deja, praktika rodo, jog laimėjimas niekada nebūna arba tiesiog niekada neatrodo toks didelis, kad galėtų įgy-

vendinti bent vieną mažiausią svajonę. Patirta sėkmė skatina toliau svajoti; o nesėkmės kelia neviltį – lošėjas kankinasi, suvokdamas, kad jo svajonės žlunga. Jis vėl lošia, vėl svajoja, tačiau vėl patiria tas pačias kančias.

Po kelių mėnesių visiškos abstinencijos kai kurie mūsų nariai, nusprendę pabandyti tik šiaip sau, neišvengiamai grįžo prie žalingo įpročio. Mat tėra vienas pasirinkimas: lošti ir rizikuoti degraduoti arba nelošti ir kurti geresnį gyvenimą.

Mesti lošti ir padėti kitiems

Anoniminių lošėjų grupėje dalijamasi patirtimi, jėgomis ir viltimi, siekiama padėti sau ir kitiems. Vienintelė sąlyga dalyvauti – noras mesti lošimus. Šios grupės veikla nesusijusi su sektomis, tikėjimais, politika, organizacijomis ar institucijomis, ji neterminuota jokių judėjimų. Mūsų tikslas – nebelošti ir padėti kitiems padaryti tą patį.

Kompulsyvus lošėjas pirmiausia turi pripažinti, kad serga ir labai nori pasveikti. Patirtis rodo, kad Anoniminių lošėjų programa veiksminga tik tiems, kurie patys to nori ir stengiasi. *Sąžiningumas, atvirumas, noras ir ryžtas* – tai išsivadavimo iš priklausomybės pagrindas.

Daugelis mūsų nenorėjo ar tiesiog negalėjo pripažinti turintys nevaldomą potraukį. Daugelis begalę kartų beviltiškai stengėsi įrodyti, kad neva gali

lošti vadovaudamiesi sveiku protu ir logika. Šis įsitikinimas dažniausiai būna toks stebėtinai tvirtas, kad priveda prie kalėjimo, beprotybės ar net mirties.

Mes suvokėme, kad pirmiausia privalome sąžiningai ir atvirai prisipažinti, jog esame priklausomi. Tai pirmasis išsivadavimo žingsnis. Žinome ir suprantame, kad nei vienas kompulsyvus lošėjas niekada negali šio įpročio kontroliuoti. Visi ne kartą manėme galį atgauti ar jautėmės atgaunantys šį savo sugebėjimą, tačiau tai trukdavo neilgai. Vėl kartojosi nevaldomo lošimo protrūkiai, ilgainiui sukeldavę apgailėtiną, sunkiai protu suvokiamą nuosmukį. Laikui bėgant būklė tik blogėja ir niekada nepagerėja pati savaime. Siekdami gyventi laimingai ir visavertiškai, stengiamės kasdienybėje pasikliauti ir vadovautis geriausiomis savo savybėmis, sugebėjimais bei tam tikrais principais.

Jei nežinote, kaip išspręsti azartinių lošimų problemas, kviečiame atvykti į Anoniminių lošėjų susirinkimus, trečiadieniais 19 val. vykstančius Klaipėdoje, Marijos, Taikos Karalienės, parapijos patalpose. Išsamiau tel. 8 671 78781. Informacijos apie Anoniminių lošėjus kituose Lietuvos miestuose ieškokite www.anoniminiaiosejai.lt

Kompulsyvus lošėjas ARTŪRAS

Žmogaus kūno slėpinys*

Christopheris WESTAS

Pažvelkime, kas mūsų kultūros požiūriu gali nuslopinti šį širdies ilgį, kokiais būdais bandomė užpildyti širdies alkį, tuštumą. Ko žmonės ieško Google? Sekso, sekso ir dar kartą sekso. Štai kas, mūsų manymu, patenkins giliausią širdies troškimą. Šiandienos kultūra į giluminį širdies troškimą, meilės ilgį atsako stengdamasi prakišti visokias materialias gėrybes. O juk iš tiesų ilgimės amžinųjų meilės mainų, amžinosios Dievo meilės. Ir šį ilgį bandomė nuslopinti, užpildyti lytiniais santykiais kaip pakaitalu. Tačiau juk lytiniai santykiai yra sukurti būti ženklu, nurodančiu į gerokai daugiau – į dieviškuosius meilės mainus. Todėl lytiniuose santykiuose ieškoti Dievo ir siekti jais numalšinti kiekvieno išgyvenamą troškulį nėra visiškai neteisinga.

Kristaus nukryžiuojimo diena pati tamsiausia krikščionybės istorijoje, tačiau pati šlovingiausia – visai netrukus, tik už trijų dienų prisikėlimas. Ką noriu tuo pasakyti? Tinkamai supratęs vyro ir moters pašaukimą tapti vienu kūnu, suprasime ir didįjį slėpinį, kurį jis ženkliną.

Šventasis Raštas ir santuokos įvaizdis

Kaip Šventasis Raštas dažniausiai apibūdina Dievo meilę mums? Pasitelkdamas santuokos įvaizdį. Biblija pateikia daugybę geriau suprasti Dievo meilę padedančių įvaizdžių – Tėvo ir vaikų, vynmedžio ir šakelių, piemens ir avių; Jėzus net palygina save su višta, surenkančia viščiukus po savo sparnais, bet tai tik metaforos. Santuokos įvaizdis nėra tik metafora. Kristus neišikūnijo kaip višta, kaip vynmedis, bet buvo „jaunikiu“, pasirengusiu savo kūną atiduoti už „sužadėtinę“. Biblija nuo pat pirmų iki paskutinių eilučių kalba apie santuoką. Pradžios knygoje pasakojama apie vyro ir moters sukūrimą ir jų tapimą vienu kūnu. Senajame Testamente pranašai kalba apie Dievo meilę žmonėms kaip apie vyro meilę žmonai. Giesmių giesmėje, labai erotiškoje Senojo Testamento poemų knygoje, erosas (žmogiškoji meilė) skirtas agapei (Dieviškajai meilei) išgyventi. Dažnai sakome, kad Dievui nėra vietos miegamajame. Bet kas tada lieka iš eroso, kai Dievas iš ten išstumiamas? Kai erosą atskiriame nuo agapės, kaip rašo popiežius Benediktas XVI enciklikoje *Deus caritas est* („Dievas yra meilė“), neberandame laimės, kurios jame ieškome. Priešingai, tada nusiritame. Štai kas dedasi mūsų pasaulyje. Mums reikia iš naujo atrasti, jog erosas turi atsiverti agapei. Tiek, kiek jis atsiveria agapei, tiek suprantame tikrąją jo prigimtį. Naujajame Tes-

tamente Amžinojo Sužadėtinio meilė įsikūnija, ir tai reikia suprasti pažodžiui – Žodis tampa kūnu. Paskutinėje Šventojo Rašto knygoje, Apreiškime Jonui, dangus apibūdinamas kaip amžinoji santuoka – Kristaus ir Bažnyčios santuoka. Kokie yra pirmieji žmogaus žodžiai Šventraštyje? „Štai pagaliau kaulas mano kaulo ir kūnas mano kūno“ – tai vyro džiaugsmo šūksnis nuogo žmonos grožio akivaizdoje. O

kokie paskutiniai žodžiai? Dvasia ir Sužadėtinė sako: „Ateik, Viešpatie Jėzau.“ Tai nuotakos džiaugsmo šūksnis laukiant sugrįžtančio sužadėtinio. Visa išganymo istorija išsiskleidžia tarp pirmojo Adomo ir Ievos santuokos bei paskutinio Adomo ir Ievos – Kristaus ir Bažnyčios – santuokos. Visa išganymo istorija sklaidžiasi nuo mylimojo meilės savo sužadėtiniai Pradžios knygoje iki nuotakos atsako savo mylimajam Apreiškime Jonui.

Amžinoji santuoka su Dievu

Šv. Kryžiaus Jonas sako, jog krikščionio tikslas – mistinė santuoka su Dievu. Amžinasis Dievo planas, mūsų egzistavimo priežastis yra ta, jog Dievas trokšta, kad kiekvienas iš mūsų dalyvautume amžinuosiuose Jo meilės mainuose, kurie yra vidinis Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios gyvenimas. O Šventajame Rašte tai palyginama su santuokine meile. Tiesą sakant, mūsų įžengimas į Švč. Trejybės slėpinį yra būtent susivienijimas, tapimas vienu kūnu su antruoju Trejybės Asmeniu, kuris

* Tęsinys. Pradžia š. m. sausio „Artumoje“, 26–27 p.

pats įsikūnijo, ir tai yra galutinis visos visatos santuokinis slėpinys: dviejų prigimčių susivienijimas – dieviškosios ir žmogiškosios – Mergelės Marijos iščiose. Tai didis slėpinys, ir jis atskleistas per jūsų ir mano kūną. Dievas nori su mumis susituokti, ir tai įrašyta mūsų kūne.

Nepamirština, jog kiekviena žmogiška kalba yra ribota, kad paaiškintų šį slėpinį, nei viena analogija neišreiškia vidinio Dievo gyvenimo. Dievas nėra lytiškas. Tačiau vis dėlto santuokos analogija, kaip sako Jonas Paulius II, kad ir netobulai, leidžia prisiliesti prie pačios dieviško slėpinio esmės. Ir vėlgi, pripažindami analogijos ribotumą, iš jos sprendžiame, kad Dievas nori ne tik su mumis susituokti, bet ir pripildyti, apvaisinti savąją nuotaką dieviškuoju gyvenimu. Ir tai yra ne metafora, bet įkūnyta tikrovė Mergelėje Marijoje. Štai moteris, reprezentuojanti visą žmoniją kaip nuotaką, ištarianti savąją „taip“ Dievo pasiūlymui susituokti taip giliai, kad jos iščiose prasideda dieviškasis gyvenimas.

Kūnas – Kristaus ir Bažnyčios vienybės ženklas

Kad šis amžinosios santuokos planas būtų mums aiškus, Dievas įrašė jį tiesiai į mūsų žmogiškumą sukurdamas mus kaip vyrą ir moterį ir pašaukdamas tapti vienu kūnu. Šv. Paulius Laiško efeziečiams 5 – ajame skyriuje sako: „Todėl žmogus paliks tėvą ir motiną, ir glausis prie savo žmonos“. Čia jis cituoja Pradžios knygą ir toliau rašo: „Tai didis slėpinys, – aš tai sakau apie Kristų ir Bažnyčią“. Kristus paliko savo Tėvą danguje, motinos namus žemėje, kad atiduotų savo kūną savajai nuotakai, kad mes, Kristaus nuotaka, galėtume tapti vienu kūnu su Juo. Eucharistijoje mistiniu ir sakramentiniu būdu tampame vienu kūnu su Kristumi – „tai yra mano kūnas, kuris už jus atiduodamas.“ Kaip sako Jonas Paulius II, Eucharistija yra jauniko ir jo nuotakos sakramentas.

Niekada nebuvau susitikęs su savo uošviu, nes jis mirė prieš man susitinkant su savo žmona. Tačiau aš juo žaviuosi dėl jo papasakotos istorijos. Su mano uošve jie susituokė šeštadienio vakare. Tą patį vakarą užantspaudavo santuo-

kos priesaiką tapdami vienu kūnu, sekmadienio ryte nuėjo į Mišias ir priėmė Eucharistiją. Pareidamas namo mano uošvis verkė. Žmona jo klausė: „Brangusis, kas tau yra?“ O jis per ašaras atsakė: „Pirmą kartą savo gyvenime aš supratau žodžių – „tai yra mano kūnas, kuris už jus atiduodamas“ – reikšmę.“ Teisingai suprantant,

giliausia žmogaus lytiškumo prasmė yra Eucharistija. Šventas vyro ir žmonos tapimas vienu kūnu yra didis slėpinys. Jis sukurtas būti ženklui, didžiojo Kristaus ir Bažnyčios vienybės slėpinio ikona.

Kur kreipia piktasis savo strėles?

Jei tai tiesa, neatrodo keista, kodėl vyro ir moters tapimas vienu kūnu šitaip demoniškai atakuojamas. Pažvelkime iš melo tėvo perspektyvos. Jeigu yra priešas, norintis mus sulaikyti nuo patvirtinimo Šventojo Rašto knygoje aprašytos Kristaus ir Bažnyčios santuokos, ir jeigu Pradžios knyga, kaip sako Jonas Paulius II, yra pirmas sakramentas, ženklas to, kas aprašyta Biblijos pabaigoje, pamatinis amžinojo Dievo slėpinio apreiškimas sukurtojame pasaulyje, ką, jūsų manymu, piktasis pirmiausia atakuos, į ką nukreips savo strėles? Vyro ir moters vienybė – štai ko angelai, tiksliau – vienas angelas, labiausiai pavydi žmogui. Būtent dėl šio pavydo jis ir nupuolė. Ko jisai pavydi? Ar ne mūsų kūno? Ar galiausiai mūsų kūnai nebus prikelti, pašlovinti ir taip labiau išaukštinti nei angelai? Kokiam kūniniui bus suteikta aukščiausia vieta danguje? Moteriai. Ar ne todėl didžiausias susipriešinimas yra tarp šėtono ir moters? Ir kuo giliau neriname į *Kūno teologiją*, tuo gilesni slėpiniai mums atsiveria. Taip, iš šios teologijos mokomės skaistumo, ir dėl to šlovė Viešpačiui! Bet mokomės ir iš viso to, kas yra pasaulyje, matome, kur slėpi didžiausi supriešinimai, kur vyksta smarkiausios kovos, ir taip atrandame kelią, kuriuo turime eiti, – Kristaus atpirkimo kelią.

*Tęsinys kitame „Artumos“ numeryje
Spaudai parengė Rūta POCIUTĖ*

Iliustracijose: Dievo sukurti Adomas ir Ieva. Bažnyčia Kristaus sužadėtinė. Fragmentai iš iliustruotos Biblijos. Prancūzija, XIII a.

Vytautas
Ališauskas
Sąjymos
ir rašymai

Vytautas Ališauskas SAKYMAS IR RAŠYMAS:

kultūros modelių tvėrmė ir kaita Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje

Rašyti ar skaityti mums atrodo paprasta ir kasdieniška. Kasdiena taip persunkta rašto, kad jo net nebepastebime. Tačiau prieš kelis šimtmečius Lietuvoje viešpatavo sakytinė kultūra – keista ir dar mažai pažinta. Kodėl keliautojai manė, kad lietuviškos gyvatės turi keturias kojas? Kodėl beraščiai valstiečiai iš kartos į kartą saugojo rašytinius dokumentus?

Ši knyga – ko gero, pirmas mėginimas aptarti, kuo savita senosios Lietuvos kultūra, remiantis kalbėjimo ir rašymo fenomenais.

✠ AIDAI

Meilė, seksas ir...

Dėl „šalutinio“ poveikio pasitarti su gydytoju ar vaistininku?

Sigita PURYTĖ

Mielieji, ar pastebėjote? Vasario 14-oji, Valentino diena! Reikia trumpo raudono sijonėlio ir zuikučio ausų... Ir parašyti slaptą meilės laiškėlį tam simpatiškam vaikinui iš dvyliktos A... O gal nusipirkti krūvą lipdukų – širdelių ir visiems klijuoti ant skruostų? Nors gal per daug vaikiška... Žinau! Išsiųsiu tėvus į kaimą ir pasikviesiu Savo Marelj. Su juo taip gera! Labai smalsu, kas mums išeitų... Vis dėlto – įsimylėjėlių diena...

Valentinai, Valentinai...

Suprantu žmones, kurie taip įsivaizduoja Šv. Valentino dieną. Dažnai girdint ir matant žodį „meilė“, aptaisytą raudonomis širdelėmis, jausmingai aprašintą ir aprengtą seksualiais apatiniais, kiekvienam galva apsisuktų. Bet kas išties „ta meilė yr“? Baisu, kad kaskart ištarus šį žodį šventasis Valentinas krūpteli ir suklūsta... Jo vardas jau kelis dešimtmečius uždirba didelius pinigus prekybininkams ir įvairių niekučių gamintojams, taip pat erotinių prekių sektoriui.

Jei pasidomėtume, ką iš tiesų reiškia Šv. Valentino diena, neskubėtume nei ko nors pirkti, nei persirenginėti, nei megzti naujų „ypatingų“ draugysčių ar organizuoti nakties nuotykio. Kaip pasakoja internetinė Katalikiškoji enciklopedija, Bažnyčioje yra trys šventieji Valentinai. Vasario 14-ąją švenčiame vieno iš jų, III a. Romoje gyvenusio kunigo, mirtį arba gimimą dangui. Kituose šaltiniuose pasakojama legenda, kad kunigas Valentinas klausydavėsis įsimylėjėlių išpažinčių, slapta tuokdavęs jaunas poras (tuo metu imperatorius draudė tuoktis, nes santuoka ir šeima, jo manymu, trukdė vyrams būti geriems kariams). Vėliau dvasininkas už slaptas tuoktuves buvo nuteistas mirti. Taigi Šv. Valentino diena iš tiesų labiau susijusi su santuoka – Dievo palaiminimu jauniems, nusprendusiems susieti savo gyvenimus.

Kodėl tad krikščioniškas žurnalas „Artuma“ šia proga nori kalbėti apie lytinius santykius? Juk dažnai manoma, kad seksas yra kažkas blogai, nešvaru ir netinka doram katalikui... Ogi kad seksas – tai viena gražiausių Dievo

dovanų sutuoktinių gyvenimui, per kurią iš tiesų išsipildo Dievo sumanymas žmogui – du kūnai tampa vienu. Mūsų dienomis ši dovana yra stipriai numenkinta. Be to, kaip ir meilė, žodis „seksas“ (kartu ir veiksmas) yra taip iškraipytas, kad pokalbiuose apie lytinius santykius pasijunti lyg kreivų veidrodžių kambaryje, kur viskas įgauna juokingą, iškreiptą formą.

Taip yra, pavyzdžiui, kai kalbama apie nėštumą – lytinių santykių rezultatą. Žiauri ironija pradėtą naują žmogų vadinti „šalutiniu sekso poveikiu“. Bet toks požiūris vis labiau įsitvirtina. Moksliniai tyrimai rodo, kad žodis „nėštumas“ dažniau vartojamas neigiamame kontekste: jis neplanuotas, nenorėtas, jo reikia išvengti ar jį nutraukti. Žinoma, kai tau 13, 16 ar 18 metų, dar ne laikas galvoti apie vaikus (gal ir apie seksą?). Bet apmaudu tai, kad toks „blogas nėštumas“ baubas nusėda mūsų mąstyme, ir mes pamirštame, jog turime DOVANĄ susilaukti vaikų. Esame APDOVANOTI vaisingumu, o ne nubausti. Tai ypač pasakytina vaikinams: nagrinėjant šią temą, kartais jie lieka ar yra paliekami nuošalyje, tarsi jiems tai nebūtų skirta.

Būti valdomiems ar valdyti?

Turbūt gerai žinote Bažnyčios nuomonę – jokių lytinių santykių iki vestuvių. Kokia senamadiška toji Bažnyčia – dažnai sakome. Ir kodėl ji taip nori uždrausti mylėtis? Apskritai kodėl Bažnyčia taip „saugo“ žmogų nuo malonumų?

Atsakymas paprastas. Ji nedraudžia, tik nori mums laimės. Jei išmoksime valdyti savo kūną, nebūsime val-

domi jo. Ir tai – ne šiaip sau, ne dėl to, kad kas nors sugalvojo dar vieną taisyklę ir visi privalome jos laikytis. Atidėti lytinius santykius vedybiniam gyvenimui yra svarbu idant išmoktume iš tiesų mylėti ir gerbti save bei mylimąjį (-ą). Praktiškesniems protams galima pridurti, kad dar viena mylėjimosi „paskirtis“ – kūdikis. Paprasta kaip dukart du! Geriau išsižiūrėjus, daugiau niekas kitas, tik Bažnyčia vis dar išdrįsta pasakyti tiesą ir apsaugoti mus nuo savo pačių griūties.

Pripažinkime, kad net ir žinodami, kas gera mums, suklystame. Jausmai, artumo poreikis išsiūbuoja mūsų laivelį. Po kelių mėnesių draugystės kraujas užverda, pasaulis nušvinta vien tik šviesiomis spalvomis, mintyse – tas vienas žmogus, ir jau atrodo, kad sutikai savąjį (-ą)! O praėjo vos keli mėnesiai... Ir jūs jau miegate kartu... Toks būtų romantiškas variantas. Ne toks romantiškas – kai vos tik susipažinę vakarėlyje po kelių valandų jau dūsuoja kaip du *playboy* triušukai. Šiek tiek pykstu ant popkultūros, taip nupiginančios lytinius santykius, nužeminančios juos iki fizinio veiksmo, neva esančio visai kas kita, nei tai, ką giliai širdyje išgyvename.

Kad ir kaip nusiteikę – romantiškai ar nelabai – žmonės leidžiasi į lytinių nuotykių kelionę, dažnai nusvyla, nes lytiškumo tiesa paprasta. Jo „misija“ – dovanoti save tam, kurį pasirinkai ir su kuriuo visą gyvenimą nori augti meilėje bei susilaukti vaikų. Bandymas tai paneigti kartais baigiasi liūdnai. Pats baisiausias padariny – abortas.

Išsaugoti gyvybę reikia drąsos

„Kalbinau keturias merginas, kurios buvo raginamos ar verčiamos daryti abortus. Jų istorijos skirtingos. Papasakosiu vieną“, – *Marijos radijo* laidoje jaunimui „Išsūkis“ sakė Justina Arutunian, neformalaus jaunimo centro „Babilonas“ darbuotoja. Prieš metus Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* Motinos ir vaiko globos namuose ji išklusė kelias sudėtingas gyvenimo istorijas. Tamarą (vardas pakeistas) globos namų ieškoti paskatino tai, kad jos vaikas įtikinėjo ją daryti abortą.

Tamara kelerius metus gyveno su vaikinu. Pastojo. Pasakė tai draugui, tikėjosi šilto jo atliepo, nes jis ne kartą su džiaugsmu buvo kalbėjęs apie vaikus. Tačiau įvyko priešingai – vaikas paragino ją daryti abortą, ėmė ilgėliau nebepareiti namo, o grįžęs mušdavo Tamarą. Kartą, bijodama persileidimo, sumušta mergina paliko namus. Ji jau buvo kartą dariusi abortą ir žinojo, ką tai reiškia. Tada, nutraukus vaiko gyvybę, ją buvo apėmusi depresija. „Klaikus jausmas“, – prisiminė ji. Šį vaikelį nusprendė išsaugoti. Susirado globos namus, ten apsistojo. Juose merginos ir moterys gali gyventi, kol vaikui sueina pusantrų metų.

Mamos drąsa išgelbėjo tą mažylį nuo žūties. Žinoma, toks apsisprendimas daug kainavo. Tamara patiria, kaip sunku vienai auginti vaiką. Turint vieną atžalą gaunama beveik 100 litų pašalpa – per maža, kad išgyventum.

Prieš nerdami išmokime plaukti!

„Labiausiai merginoms trūksta žinių, trūksta lytinio ugdymo“, – išklusiusi merginas sako Justina. Kas iš to, kad jaunuoliai mokomi naudotis prezervatyvais ar tinkamai gerti kontraceptikus, jei neugdomas sveikas požiūris į save, savo lytiškumą. Ir abortas kartais laikomas kontracepcijos priemone. Deja, viskas ne taip paprasta – atskračiusios negimusio kūdikio moterys išgyvena depresiją, tikėtina, jog jos gali daugiau nebepastoti.

Kita mergina pasakojo, kad ją darytis abortą vertė mama: anot jos, be tėvo auginti vaiką nesąmonė. Bet mergina nepakluso ir labai džiaugiasi, nes mažylis jai dabar yra svarbiausias gyvenime. Dažnai besilaukiančios merginos, būdamos ne šeimos moterys, jaučia aplinkinių spaudimą. Ypač jei dar yra mokinės ar gyvena labai skurdžiai – tada dar sunkiau išdrįsti išsaugoti gyvybę.

Klaidinga manyti, jog abortai yra asocialių, neturtinų, labai jaunų ir šeimos nesukūrusių merginų problema. Lietuvos statistika teigia, kad daugiausia abortus darosi 25–29 metų moterys. Gydytojai sakyti, kad tai – geriausias metas susilaukti vaikų. Duomenys apie merginų finansinę ar šeiminių padėčių nėra renkami, todėl šia tema lengva spekuliuoti.

Lynn Cummings nuotrauka

Žiauri ironija pradėtą naują žmogų vadinti „šalutiniu sekso poveikiu“. Bet toks požiūris vis labiau įsitvirtina.

„Ne skurdas ir net ne karjeros siekimas yra abortų priežastis ir didžioji problema. Reikia mokyti, suteikti žinių ir supratimo apie lytiškumą ir vaisingumą jauniems žmonėms – tiek merginoms, tiek vaikinams“, – įsitikinusi Justina.

Nebūkim marionetės

Taigi, siūlau kiek pakeisti švento Valentino dienos planus. Ir naivų įsivaizdavimą, kad lytiniai santykiai – tik smagus, neįpareigojantis malonumas. Prieš imdamiesi veiksmų, patyrinėkite, iš kur tai, kodėl yra formuojamas toks požiūris. Mums jau seniai laikas – kaip kokiems „Matricos“ veikėjams – iš šalies pažvelgti į tai, ką duoda, apie ką ir kaip „kalba“ muzika, televizija ar internetas. Nepasitenkinkite „greitu maistu“. Esame sukurti būti iš tiesų laimingi.

Don Kamilio mažasis pasaulis

Menkas apsirikimas

Giovannino GUARESCHI

Nors vėlus antradienio vakaras buvo lietingas ir vėjuotas, tačiau aikštėje buvo pilna žmonių, kurie jau tris ar keturias valandas ten stovinėjo ir klausėsi per garsiakalbį perduodamų rinkimų rezultatų.

Staiga šviesos užgeso ir viską paslėpė tamsūs šešėliai. Kažkas, nuėjęs į elektros šviesos paskirstymo patalpą, netrukus sugrįžo ir pranešė, kad nieko nesą galima padaryti, nes sugedę kur nors toliau, o gal net pačioje centrinėje.

Žmonės laukė apie pusvalandį. Vėliau, kai pradėjo dar smarkiau lyti, išsikirstė, ir bažnytkaimyje įsivyravo tylą ir ramybė.

Peponis kartu su Pilkiu, Staigiumi, Širdspauda ir Šlubių Aloyzu, „Raudonojo skraidomojo malūnėlio būrio“ viršininku, nuėjo į Liaudies namus. Čia jie užsižiebė žvakigalį, niršo ir keikė šviesos gadintojus, boikotuojančius liaudį. Apie vienuoliktą valandą sugrįžo Liesius, kuris buvo nuvykęs dviračiu į Roccaverdę pasiteirauti, ar jie ten ko nors nežina.

Ilgiau išsprogusiomis akimis ir mostigavo popieriaus lakštu.

– Frontas laimėjo! – uždusęs suriko. – Penkiasdešimt du procentus senate ir penkiasdešimt vieną parlamente! Kiti jau nieko nepadarys! Tuoj reikia suorganizuoti demonstraciją! Jei nėra šviesos, uždegsime du ar tris artimesnius šiaudų kūgius!

– Puiku! – suriaumojo Peponis, o Šlubių Aloyzas čiuptelėjo Liesiui už skverno.

– Užčiaupk savo žioplę ir niekur nelakstyk! – ramiai dėstė. – Tuo tarpu niekas apie tai neturi žinoti. Visų pirma patikrinsime sąrašą.

Nustebęs Peponis pažvelgė į jį.

– Sąrašą? Kokį sąrašą?

– Nagi tuoj likviduotinių reakcininkų.

Peponiui suniūkus, kad neturiš jokio sąrašo, Šlubis pašaipiai nusišypsojo:

– Gerai, kad aš jį turiu, ir dargi pilną. Peržiūrėkime visi kartu ir pradėkime.

Šlubis ištraukė iš kišenės sąrašą, kuriame buvo dvidešimt vardų, ir padėjo ant stalo.

– Atrodo, kad čia surašyti visi mūsų valsčiaus kiaulės reakcininkai, – paaiškino. – Surašiau pačius svarbiausius: su kitais susitvarkysime vėliau.

Peponis, permetęs akimis sąrašą, pasikrapštė pakaušį.

– Kaip tau atrodo? – paklausė Šlubis.

– Taip, – atsakė Peponis, – apskritai pritariu. Tačiau nematau reikalo skubėti. Turime pakankamai laiko viską mandagiai sutvarkyti.

Šlubis trenkė kumščiu į stalą.

– Negalime gaišti nė minutės, – kirste nukirto. – Kol jie dar nieko neįtaria, galime sučiupti visus: jei lauksime rytojaus, visi paspruks!

Įsiterpė Staigius:

– Ar pakvaišai? Prieš ką nors nudošiant, reikia gerai apsvarstyti!

– Ne aš iškvaishau, o tu esi prastas komunistas! – šūktelėjo Šlubis. – Jie visi yra kiaulės reakcininkai, ir dėl to nereikia nė abejoti; jei tu, turėdamas tokią puikią progą, jų nenuėsi, būsi mūsų tikslų ir partijos išdavikas!

Staigius papurtė galvą.

– Nieko panašaus! Kvailai elgdamas būčiau partijos išdavikas! Jei daryčiau taip, kaip tu nori, pasirodyčiau esąs neišmanėlis, nes kartu su kaltais gal ir nekaltų žmonių nužudyčiau.

Šlubis pagrasino pirštu:

– Visuomet geriau nužudyti dešimt nekaltų, negu palikti bent vieną kenks-

mingą partijai. O partijai gali pakenkti ne mirusieji, bet tik gyvieji! Aš tave išpėju: esi prastas komunistas! Jei nori dar daugiau žinoti, tai toks visad buvai! Esi ištįsęs, per daug jausmingas, išvers-taskūris buožė!

Staigiui išbalus, įsikišo Peponis:

– Užteks! Draugas Aloyzas mąsto teisingai, dėl to negalima abejoti, nes tai svarbiausia komunizmo mintis. Komunizmas nurodo tikslą, kurio reikia siekti; svarstyti demokratiniu būdu reiškia pasirinkti trumpiausią kelią į tikslą.

Patenkintas Šlubis linktelėjo galva.

– Taigi, – tęsė Peponis, – nutarus, kad tie asmenys yra arba gali būti kenksmingi partijai ir dėl to pašalintini, belieka surasti būdą, kaip lengviau pasiekti tikslą. Jei mes savo neapdairumu leistume tiems reakcininkams pasprukti, būtume partijos išdavikai. Ar visiems aišku?

– Teisingai, – visi pritarė. – Labai teisingai!

– Čia esame šeši, – dėstė Peponis, – o likviduotinių yra dvidešimt, tarp jų – gerai ginkluotas ir savo žinioj turįs pusę pulko žmonių Bėglius. Jei mes juos naikinsime po vieną, tai, nuaidėjus pirmam šūviui, kiti išsislapstys. Tad reikia imtis suderinto puolimo taktikos: reikia suorganizuoti dvidešimt būrių, kiekvieną paskiriant skirtingam objektui.

– Puikiausia, – patvirtino Šlubis.

– Nesutinku! – suriaumojo Peponis. – Tai dar ne viskas! Reikia paties stipriausio dvidešimt pirmojo būrio, kuris, kilus kokiam nors nenumatytam pasipriešinimui, tuoj jį numalšintų. Be to, reikia turėti atsarginių, dengiamųjų būrių, kurie saugotų kelius ir upės pylimus. O jei kas pasižautų veikti tavo pavyzdžiu be jokių atsargumo priemonių ir pradėtų akciją pastatytą į pavojų, tas nebūtų geras komunistas, tik pramušgalvis!

Šlubis sugriežė dantimis ir išblyško. Peponis įsakinėjo. Liesius turėjo eiti pranešti seniūnijų būrelių vadams, kad, pastebėję paleistą žalią raketą, rinktųsi į nurodytas vietas, kur jų laukiantys Pilkius, Staigius ir Širdspauda suorganizuos būrius ir kiekvienam paskirs uždavinį. Liesius nuskubėjo motociklu, o Pilkius, Staigius, Širdspauda ir Šlubis organizavo būrelius.

– Viską gerai atlikite, – įsakė Peponis. – Kiekvienas esate atsakingi už sėkmę ar nesėkmę. Tuo tarpu aš einu pažiūrėti, kokia padėtis policijoje.

* * *

Kiek palūkuriavęs, bet nesulaukęs šviesos ir tolesnių radijo pranešimų, Don Kamilis jau buvo beeinąs gulti, kai staiga išgirdo beldžiant į duris. Jas atsargiai atidaręs, pamatė Peponį.

– Bėk! – susijaudinęs švokštė uždušęs Peponis. – Skubėk! Pasiimk ryšuliuoką ir spruk! Apsirenk pasauliečio drabužiais, sėsk į laivelį, o paskui žinokis!

Don Kamilis žvelgė nustebęs.

– Ar tai jau prisiputai, komuniste viršaiti?

– Bėk! – šuktelėjo Peponis. – Komunistai laimėjo rinkimus ir jau organizuojami būriai. Jau sudarytas likviduotinių asmenų sąrašas, kuriame tamsta esi pirmasis!

Don Kamilis palinko į priekį:

– Kokia netikėta garbė, pone viršaiti! Niekuomet nebūčiau įsivaizdavęs, kad esi pirmininkas galvažudžių, kurie sudarinėja žudytinių žmonių sąrašus!

Peponis nekantriai mostelėjo ranka.

– Kunige, nekalbėk niekų! Aš nekestinu žudyti!

– Tai kam čia niekus vapalioji?

– Prakeiktas Šlubis ištraukė partijos nurodytą sąrašą.

– Juk esi pirmininkas ir galėjai pasakyti, kad prasmegtų pragare jis ir jo sąrašas.

Peponis persibraukė suprakaitavusį veidą.

– Tamsta visai nesupranti tų dalykų! Partija visur ir visuomet svarbesnė už pirmininką ir visuomet įsakinėja tas, kuris kalba partijos vardu. Jei būčiau pasipriešinęs, tas prakeiktasis būtų ir

mane įtraukęs į tą patį sąrašą, kuriame tamsta esi!

– Kaip būtų gražu! Draugas Peponis ir reakcininkas Don Kamilis pakarti ant vienos šakos.

– Don Kamili, skubėk! – mikčiojo Peponis. – Tamstai gal tai ir nesvarbu, nes esi vienas, bet aš turiu vaikų, žmoną, motiną ir dar kelis kitus, kuriais privalau rūpintis! Skubėk, jei nori išnešti sveiką kailį!

Don Kamilis papurtė galvą.

– Kodėl tik aš? O kaip kiti?

– Kitiems aš negaliu pranešti! Jie juk ne kunigai! – atkirto Peponis. – Tai turi atlikti tamsta. Eidamas į laivelį, pasakyk porai ar trimis, ir jie tuoj kitiems išbūgnys. Tegu skuba! Greitai pasižymėk vardus!

– Ačiū, – padėkojo Don Kamilis, pabaigęs rašyti pavardes. – Tuoj siunčiu varpininko sūnų pranešti Bėgliams, o Bėgliai, kurių yra penkiasdešimt, tuoj praneš visiems. Aš iš čia nesijudinsiu.

– Tamsta turi pranykti! – tebešaukė Peponis.

– Mano vieta čia, – atšovė Don Kamilis, – ir aš niekur neisiu, nors ir pats Stalinas ateitų.

– Paikiau! – suriūkė Peponis, bet tą akimirką kažkas pabeldė į duris, ir jis turėjo slėptis gretimame kambaryje.

Tas kažkas buvo Staigius. Vos spėjęs pasakyti: „Don Kamili, bėk!“, ir jis išgirdo beldimąsi į duris. Staigius šoko slėptis ten, kur jau buvo Peponis. Trečiasis atvykėlis buvo Pilkius.

– Don Kamili, – prabilo Pilkius, – tik dabar galėjau pasprukti. Reikalas skubus: tamsta turi bėgti. Tamsta turi apie tai ir kitiems pranešti.

Pilkius taip pat turėjo slėptis ten, kur jau buvo du jo draugai, nes į duris vėl beldė. Dabar įsiveržė Širdspauda, kaip visada paniuręs ir įniršęs. Jam dar nė neišsižiojus, išlindo Peponis, Staigius ir Pilkius.

– Atrodo, kad jūs vaidinate kokią senų laikų komediją, – šypsodamasis tarė Don Kamilis. – Palaukime, kol ateis Šlubis, ir bus pilnas komplektas.

– Jis čia neįkels kojos, – murmtelėjo Peponis.

Paskui atsiduso, paplojo Staigiui per petį, paglostė Pilkiaus pilvą, o Širdspaudai spyrė į užpakalį.

– Koks sutapimas! – šuktelėjo. – Kaip gerais laikais visi kartu susitikome ir kaip tada tebemokame vieni kitus suprasti.

Kiti trys pritarė linkčiodami galvas.

– Gaila, kad nėra Liesiaus, – tarė Peponis, – būtų visa senoji kariška draugija!

– Yra ir jis, – paaiškino Don Kamilis. – Liesius atvyko pirmutinis.

– Tai puiku! – nudžiugo Peponis. – Dabar tik skubėk tamsta pasprukti!

Don Kamilis užsispyrė.

– Ne! Aš jau sakiau, kad mano vieta čia. Man užtenka žinoti, kad jūs į mane netaikysite.

Netekęs kantrybės, Peponis užsitraukė ant ausų skrybėlę, pirma ją kelis kartus apie galvą apsukęs, kaip paprastai darydavo, rengdamasis kam nors ausis apskaldyti.

– Jūs du imkite jį už rankų, o aš už kojų, ir nunešime į vežimą pririšti. Tu, Širdspauda, eik kinkyti kumelės.

Dar nebuvo pradėję doroti Don Kamilio, kai užsidegė šviesa ir visus atgaivino.

Tuoj pradėjo veikti ir radijas.

„...štai parlamento rinkimų rezultatai: Krikščionys demokratai gavo 12 000 257 balsus, o Liaudies frontas – 7 547 468...“

Kol kalbėjo per radiją, visi klausėsi tylėdami. Paskui Peponis niūriai dėbtelėjo į Don Kamilį.

– Piktžolės niekuomet neišnyks, ta, – rūsčiai tarė. – Tamsta ir šį kartą išsigelbėjai!

– Ir jūs išsigelbėjote, – ramiai atsakė Don Kamilis. – Ačiū Dievui!

Tekliuvo Šlubių Aloyzui, kuris išdidžiai laukė raudonosios raketos ir kuriam tiek įkrėtė, kad jis ir užpakaliu ėmė šlubuoti.

Sic transit gloria mundi – taip pračina pasaulio garbė.

Vertė kun. Antanas SABALIAUSKAS

Autoriaus iliustracijos

Baimė prarasti

Ramūnas AUŠROTAS

Neseniai draugas pasakojo apie moterį, su dukra gyvenančią 500 kv.m. dydžio name, kurio langus jis buvo pasamdytas pakeisti. Iš tikrųjų joms pakanka poros kambarių, o kituose „gyvena“ baldai. Ši moteris labai bijo vagystės. Mano draugą įsileido tik gavusi patikimo žmogaus rekomendaciją.

Viena didžiausių visuomenę kamuojančių negalių yra į šios moters būgštavimą panaši baimė prarasti. Baimintis dėl darbo, socialinio statuso, reputacijos, draugų prielankumo, artimųjų ar sveikatos netekimo yra suprantama ir netgi sveika. Tai skatina žmogų branginti turimą gerį. Tačiau minėta baimė prarasti turtą perdėta, neproporcinga, atimanti galimybę juo džiaugtis.

Neabejotina, kad priemonė (šiuo atveju medžiaginis turtas) pasaulyje dažnai paverčiama tikslu. Kai jis žmogaus sąmonėje tampa vienintelis, tada ir atsiranda minėtasis neproporcingumas. Jau aptarto „Artumoje“ (2009/7/8) filmo „Pakilimas“ (*Voschozdenije*, 1976) režisierė Larisa Šepitko polemizuoja su sovietmečio materialistine pasaulėžiūra teigdama, kad jei laikomės prielaidos, kad egzistuoja tik materija, turime pripažinti, jog didžiausia vertybė yra gyvybė; vadinasi, jai apsaugoti galime (ir net privalome) naudotis bet kokiais priemonėmis, netgi išdavyste. „Mano sąžinė galvoje“, – sako kilpos bandantis išvengti partizanas, o jo baime netekti gyvybės žaidžiantis tardytojas nesiskiria nuo šiuolaikinės pagonybės šarlatanų, gerai suprantančių, kad žmogumi, turinčiu ką prarasti, lengva manipuliuoti.

Baime prarasti manipuliuoja ir kineamatografas. Jo siekimas aiškus, tik padariniai savotiški. Juokinga, bet šiuolaikinis žmogus, atrodo, moka pinigų, kad tik sužinotų, ką gali prarasti. To ypač „derlingas“ mokslinė fantastika, tiksliau, viena jos rūšis – vadinamieji apokaliptiniai arba poapokaliptiniai filmai, atskleidžiantys sekuliarias pasaulio pabaigos

interpretacijas. Jų šiomet didžiuosiuose ekranuose ypač gausu: „2012“ (2009, rež. Rolandas Emmerichas), „Elijo knyga“ (*The Book of Eli*, 2010, rež. Albertas ir Allenas Hughes'ai), „Legionas“ (*Legion*, 2010, rež. Scottas Stewartas). Vargu ar jie atspindi žmonijos išgyvenamą pasaulio pabaigos nuojautą. Sekuliariajai visuomenei tai savotiškas sąlyginis refleksas, kai vaizdo dirgikliais siekiama pažadinti užmigusį *homo economicus* (žmogaus vartotojo) išlikimo instinktą.

Iš tiesų šie filmai daugiau liudija ne tai, ką galima prarasti, bet tai, ką žmogus jau yra praradęs. Tai matyti iš daug šurmulio dėl įspūdingų vaizdo efektų sukėlusios juostos „Įsikūnijimas“ (*Avatar*, 2009, rež. James'as Cameronas). Katalikai jau diskutuoja dėl jos pasaulėžiūrinio turinio, o iš tiesų, manyčiau, šis filmas nei krikščioniškas, nei antikrikščioniškas ir tėra pasaulėžiūrinio pliuralizmo vaisius: jame apstu tiek krikščioniškų, tiek nekrikščioniškų minčių, simbolių ir vaizdinių (protingiausia būtų į jį žvelgti filosofškai). Skurdaus siužeto filme pasakojama apie keturis esminius žmonijos lūkesčius: vyriškąjį – turėti galimybę siekti tikslo, moteriškąjį – būti bendrystėje su kitu, iš Adomo paveldėtąjį – būti vienybėje su kūriniu ir žmogiškąjį – būti santykiuose su Dievu. Filme labiausiai pabrėžiamas *adomiškas* troškimas vėl valdyti kūrinių, veikti

pasaulį taip, kaip žmogus galėjo laikų pradžioje. Juk galios valdyti praradimas ir reiškia žmogaus patirtą išvartymą iš rojus. Atidžiau pažiūrėjus, šie lūkesčiai ir yra tam tikra rojus būklės reminiscencija (neaiškus, miglotas prisiminimas, atgarsis – *red.*), o jų išsipildymas reikštų šios būklės sugrąžinimą. Tai logiška, nes ar galime prarasti daugiau bei išgyventi skaudžiau, negu jau esame praradę ir išgyvename dėl pirmosios nuodėmės?

Šis filmas skatina dar vieną mintį. Pagrindinis personažas Džeikas Salis yra praradęs gebėjimą vaikščioti. Turėdamas galimybę persikūnyti ir jį atgauti, jis sutinka keliauti į svetimą priešišką planetą, tolydžio atsiveriančią kaip rojus. Kitaip tariant, praradimas kelia trapumo bei laikinumo pojūtį ir žadina eschatologinį ilgesį, t. y. alkį to, kas amžina ir niekada neišnyks, ko niekada neprarasime. Jėzaus „praradimas“ (jo įžengimas į dangų) sukėlė tokių stiprų pirmųjų krikščionių eschatologinį ilgesį, kad apaštalams netgi teko juos raginti neapleisti kasdinių darbų.

Tai, ką bijome prarasti, dažniausiai ir atskiria mus nuo Dievo, kaip atsitikojko jaunuoliui iš Evangelijos pagal Matą (*plg. 19, 16–22*). Todėl apaštalas Paulius ir sako, kad turėdamas tikėjimą žmogus

Kadras iš filmo „Įsikūnijimas“

nebijo prarasti, ne tik nepraras, bet ir viską laimės: „Tačiau visa mes lengvai nugalime dėlei to, kuris mus pamilo. Ir aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei dabartis, nei ateitis, nei galybės, nei aukštumos, nei gelmės, nei jokie kiti kūriniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje“ (*Rom 8, 37–39*).

Bijoti reikia tik vieno – prarasti tikėjimą.

Slidinėjimo menas

Čia bus kalbama ne apie slides, Tatrų, Karpatų ar Alpes, o apie šaligatvius ir batus.

Kaip visi žinome, dabar išgyvename oficialiosios krizės metą. Tiesa, „Maximoje“ ir „IKI“ to nesimato, bet kitur matosi. Gudragalvė valdžia nusprendė, kad kiemsargiai nereikalingi. Vasarą aplink namus auga kiekiai ir kitokios „nasturtos“, t. y. alaus skardinės, šiukšlės, popiergaliai. Kokioj nors Turkijoje prie gyvenamųjų namų dar ne tiek šiukšlių, ir nieko! Bet ten beveik nebūna ir žiemos. Bent jau kurortuose. Pas mus kita kalba. Kai palyja, o paskui gerai, kokybiškai pašąla, visi žinome, kas būna. Gatvių važiuojamąją dalį dar pabarsto druskos mišiniu, bet šaligatvių ne. Ir niekas jų nevalo. Tada šie virsta čiuożyklomis. Mes, nepriklausomi lietuviai, ropojame išsiskėtę ir laukiame, kada nudribsime, o tada trakstelės koja, ranka ar, neduok Dieve, šlaunikaulis, gal net galva, jei gerai seksis. Žinoma, mūsų gydymas valstybei (krizinei) kapeikėlę kainuos, o kur dar našlaitėlė–ubagėlė SODRA, dėl kurios visi taip išgyvename?

Įdomu būtų paskaičiuoti, kas kainuoja pigiau: minimali kiemsargių alga ar tūkstančių traumų gydymas ir nedarbingumo lapeliai? Apie potraumines komplikacijas nekalbėsime.

Gudriausi batsiuviai dar neatrado tokių batų, kuriuos avėdamas žmogus nepaslystų ir nepargriūtų. Ir neatras. Nes kaučiuko medžių miškai jau iškirsti.

Tai ką daryti? Liaudies gudročiai siūlo įvairių metodų: klijuoti ant padų pleistrą, ant bato užtempti nailoninę kojine ir pan. Nepadeda. Bandžiau.

Gal aplėdėjusią dieną rinktis į mitingą priešais Vyriausybės rūmus? Ar kokią komunalinio ūkio ministeriją, jei tokia yra? Irgi nepadės, nes tokios smulkios piliečių bėdos, kaip sugipsuotos galūnės, geležimi sukalti sąnariai ir neurochirurgų sutaisytos galvos, mūsų valdžiai nerūpi. Jai ir valstybės pinigai nelabai rūpi (žr. aukščiau).

Vienintelė išeitis yra savitarpio pagalba. Kadangi nuo traumų dažniausia nukenčia suaugę ir pagyvenę žmonės, nelieka nieko kito, kaip kreiptis į jaunimą.

Mieli, šaunūs, jauni, gražūs merginos ir vaikinai! Kai pamatysite ant ledo darančią mįslingus judesius ar stovinę – nė krust! – vyresnę moterį ar senyvą poną, pasiūlykite ranką ir palydėkite iki nepavojingos vietos. Jos, o ypač jie, paprasčiausiai drovosi paprašyti pagalbos, nes mano, kad šiurkščiai atsakysite. O juk taip nėra! Dauguma iš jūsų esate jautrūs ir žmogiški. Palydėta per ledą senyva moteris ne tik bus dėkinga, bet ir užgiedos himną jaunimui, užuot jį keikusi. Praktika rodo, kad jaunimas paprastai pagelbėti neatsisako, bet jo reikia paprašyti. Tokių džentelmenų, kurie patys pasisiūlytų, reikia dieną su žiburiu ieškoti. Visai ne todėl, kad jie nenorėtų – tiesiog apie tai nepagalvoja. Ne skautai gi! Antra vertus, ką išauklėjome, tą ir turime.

O šiaip jau patariu per aplėdėjusius šaligatvius eiti labai lėtai ir kuo plačiau statant kojas. Rankų kišenėse – šiukštu! – nelaikykite. Gerai yra vilkti kojas tarsi slidinėjant. Saugiau ir linksmiau. Aišku, linksmybė pro ašaras.

A. B.

Vytauto Salnio nuotrauka

C. S. Lewis. IŠTVERTAS SELVARTAS

Iš anglų kalbos vertė Rasa Drazdauskienė

Ši knyga – tai kenčiančio žmogaus pastangos įdėmiai pažvelgti į savo skausmą, sukrečiantį didžiausią jo gyvenimo sielvartą, netekus artimo ir mylimo asmens. Rašytojas kalba apie savo įžvalgas gedint mirusios žmonos. Jam užtenka drąsos šaukti, abejoti, pikta rodyti nepasitenkinimą Dievu. Skaitytojas tarsi gauna leidimą pripažinti ir savo dvejones, pyktį ir širdgėlą, suvokti, jog visa tai reikalinga sielos brandai.

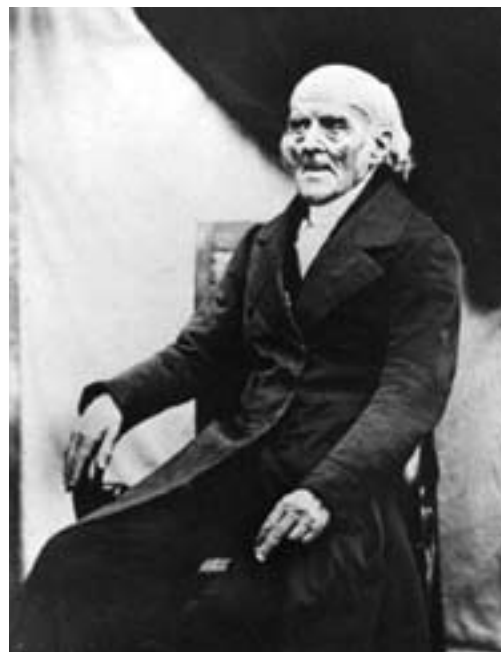
C. S. Lewisas – vienas žymiausių XX a. krikščionių rašytojų ir apologetų. „Katalikų pasaulio leidiniai“ yra išleidę šias jo knygas: „Tiesiog krikščionybė“, „Keturių meilės“, „Kančios problema“, „Didžiosios skyrybos“, „Kipšo laišakai“ bei ne vieną vaikų kartą sužavėjusias „Narnijos kronikas“.

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Prieštaringoji homeopatija ir Samuelis Hanemanas

Vanda IBIANSKA

Samuelis Hanemanas 1841 m.

Homeopatija laikoma alternatyviosios medicinos šaka, dėl jos iki šiolei vyksta daug ginčų. Deja, visų jų išvados aiškiai ir nedviprasmiškai nepalankios homeopatijai. Nepaisant to, jos metodai daugeliu atvejų... suveikia! Homeopatijos esmė – gydymas piliulėmis ar mikstūromis, turinčiomis itin mažą aktyviosios medžiagos kiekį. Dažnai jis būna toks mažas, kad praktiškai jo ten nėra.

Gydymas ar...

Kai kurie autoriai homeopatinius preparatus prilygina placebui. Bet kategoriškai to tvirtinti negalima, nes jie veikia ir gyvūnus. Tai visiškai nesiduodanti ištirti gydymo šaka, jos neįmanoma patikrinti ir ištyrinėti, todėl kartais ji vadinama pseudomokslu. Homeopatiniai preparatai – tai medžiagos, kurios sveikam žmogui sukelia tokius pat simptomus kaip ir liga. Jos, kaip minėta, atskiedžiamos taip, kad preparate jų praktiškai nelieta arba lieta tik pėdsakai. Šio gydymo būdo propagotojai tvirtina, kad labai atskiestos medžiagos poveikis ne silpnėja, o stiprėja. Gydymo principu skelbiamas senovinis posakis: „Panašus gydo panašų.“ Preparatams paruošti naudojamos praktiškai visos gyvosios ir negyvosios gamtos medžiagos.

Tai senas gydymo būdas, skaičiuojantis jau trečią šimtmetį, nors oficialioji medicina nelinkusi jo pripažinti. Tačiau patiklūs ar neviltin puolę pacientai tikisi homeopatiniais vaistais išsigydyti vėžį, šizofreniją, sunkias širdies ligas ir kt., taip pasmerkdami save mirčiai, kai tradicinė medicina galėtų išgelbėti gyvybę, pratęsti gyvenimo trukmę ir pagerinti jo kokybę. Nesunkiems ligoniams šie preparatai pagelbsti, ir netgi neretai. Taigi, iki šiolei nežinoma, kas yra toji homeopatija: gydymas ar šarlatanizmas? Tačiau gyvuoja ji ilgai, todėl įdomu, kas gi ją sugalvojo.

Hanemano vaikystė

Homeopatijos tėvas Kristianas Fridrichas Samuelis Hanemanas gimė 1755 m. Saksonijoje, neturtingoje

šeimoje. Tėvas, kaip ir senelis, buvo piešėjas – tapydavo ant porcelianinių indų, tad neišsivaizduota, jog berniukas pasirinktų kitą profesiją. Bet Samuelio būta labai gabaus vaiko. Mokyklos direktorius vargais negalais įkalbėjo tėvą leisti sūnų į mokslus, ir šis taip pralenkė savo bendramokslis, kad naudojosi daugybe privilegijų. Samuelis gyveno mokyklos direktoriaus namuose, gavo puikų klasikinį išsilavinimą, išmoko kelias užsienio kalbas. Tvirti tėvo ir mokyklos moraliniai principai visam gyvenimui įaugo į Samuelio širdį.

Jaunystė

1775 m., sulaukęs dvidešimties, jaunasis Samuelis gauna iš tėvo 20 talerių (labai menki pinigai!) ir išvyksta į Leipcigą studijuoti medicinos. Jo pragyvenimo šaltiniu tampa privačios pamokos ir vertimai. Jis aktyvus studentas, paiso sveikatos, nuolat mankština. Tačiau pinigų taip mažai... Ir po dvejų metų Samuelis persikelia į Vieną. Čia gailėstingųjų brolių ligoninėje mokosi praktinės medicinos, o jį materialiai remia ir palaiko vienas gydytojas. Bet kad vėl tie pinigai! Tad jis persikelia į Hermanštadą, tampa barono namų gydytoju ir bibliotekininku.

Būdamas 24-erių, Hanemanas apgina disertaciją ir gauna diplomą, leidžiantį viešai verstis gydytojo praktika. Samuelį traukia gimtoji Saksonija ir jis apsigyvena mažame jos miestelyje. Deja, čia nėra sąlygų tobulėti profesškai, intelektualiai ir dvasiškai, todėl tenka vėl keltis į didesnę miestą Dasau. Jaunąjį daktarą ypač domina chemija, jai ir skiria visą savo laisvalaikį. Ne-

trukus jis persikelia netoli Magdeburgo. Vis nagrinėja chemijos paslaptis, bet tai nė kiek netrukdo įsimylėti. 1781 m., būdamas 26-erių, veda vaistininko dukterį Johaną Kušler. Su ja laimingai gyvens per 40 metų, turės 5 vaikus: 4 dukteris ir sūnų, kuris po daugelio metų JAV versis homeopatija.

Brandos amžius

Oficialioji medicina kreivai žiūri į Hanemano gydymo metodus, todėl sulaukęs 33-ųjų jis bėga tolyn, į Leipcigą. Nusivylęs gydytojo darbu, nusprendžia imtis chemijos ir vertimų. Vienas iš vertimų buvo apie chininmedžio šaknų poveikį. Būtent nuo to viskas ir prasidėjo. Hanemanas prisimena posakį „Panašus gydo panašų“ ir ima eksperimentuoti, pirmiausia pats su savimi. Nustebęs dėl nelaukto atradimo, vėl pradeda gydyti žmones, bet jau visai kitaip. Apie naująjį metodą 1805 m. pasirodo jo straipsnis: jame pirmą kartą suskamba žodis „homeopatija“.

Gydytojai ir vaistininkai sukykla. Tarp jų įsiplieskia tikras karas. Nepaisydamas pjudymo ir kilnojimosi iš vienos vietos į kitą, 1810 m. Hanemanas išleidžia knygą apie sisteminį gydymą pagal naująjį mokymą. 1811–1819 m. išeina fundamentalus šešiatomis jo veikalas „Grynasis mokslas apie vaistus“. Tačiau vyriausybė uždraudžia jam gaminti vaistus. Hanemaną išgelbsti hercogas Ferdinandas, pakviesdamas eiti savo rūmų gydytojo pareigas ir visiškai juo pasitikėdamas. Čia susiburia ir jo mokinių pulkelis.

Bet nebūna viskas gerai. Po 43 santuokos metų miršta jo žmona. Numiršta ir globėjas hercogas Ferdinandas – masonas, kaip ir Hanemanas.

Senatvė

Hanemaną apninka juodos mintys. Visos dienos vienodos, šalia nebėra mylimos žmonos, priešais – tik mirtis. Taip bėga metai. Vis greityn ir greityn...

Ir štai nutinka keistas dalykas. Į nedidelį Keteną, kur yra hercogo dvaras, atvyksta jauna, ekscentriška ir elegantiška prancūzė Melanija Dervil-Goje. Ši aukštuomenės dama jau buvo du kartus ištekęjusi. Hanemanui eina 80-ieji, o Melanijai tik 34. Užsimezga niekam abejonių nekeliantis romanas. Hanemano dukterys puola į paniką, tačiau paprotinti tėvo joms nepavyksta. Melanija turi daug medicinos žinių, nors nėra diplomo savininkė. Nepaisydamas vaikų (ir ne tik jų) protestų, 1835 m. Hanemanas susituokia su Melanija, ir jiedu beveik tuoj pat persikelia į Paryžių. Čia prasideda kitokios dienos. Daili vila, vos ne kas vakarą opera, bendraminčių homeopatų susibūrimai. Gyvenimas ištaigingas, nes Melanija – pasiturinti moteris.

Oficialioji medicina ir čia piestu stoja prieš Hanemaną. Jam uždraudžiama verstis gydytojo praktika. Tačiau sveikatos apsaugos ministras netikėtai pareiškia: „Jeigu homeopatija yra chimera ar sistema be vidinės prasmės, ji sunyks savaime. Bet jei ji pažangi, tai vystysis nepai-

sant visų draudimų.“ Ir Hanemanas vėl ima praktikuoti, nors triukšmas aplink jį netyla. O toliau – sėkmės istorija: profesinės, turtinės, visuomeninės. Hanemanas su Melanija išplėtoja plačią praktiką ne tik tarp turtingųjų, bet ir tarp vargšų. Pastaraisiais užsiima Melanija, neimdama už tai nė grašio ir sudėtingais atvejais kviesdama si talkon vyrą.

Jau 20 metų kas pavasarį Hanemanas suseraga bronchitu. Tačiau tą kartą buvo vasara. 1843 m. liepą Samuelis Hanemanas, iki tolei buvęs sveikas ir visiškai šviesaus proto, staiga užgeso eidamas 89-uosius metus. Jį palaidojo Monmartro kapinėse, ir tik po pusės šimtmečio palaikai buvo perkelti į Per Lašezą, viso pasaulio homeopatų lėšomis jam pastatytas prašmatnus paminklas.

O paskui?

O paskui prasidėjo peštynės dėl palikimo. Jos buvo negražios ir labai negarbingos. Rezultatas: vaikams neteko ničnieko, viską pasiglemžė Melanija. Negana to, prieš Hanemano mirtį ir vėliau ji neįsileido į namus vaikų ir anūkų. Leido tik tada, kai testamentu jau nebuvo galima užginčyti. Apie laidotuves ir mirtį ji niekam nepranešė, todėl niekas ir neatvyko jo palydėti į paskutinę kelionę. Kai kas tokį keistą našlės elgesį aiškino tuo, kad ji buvo katalikė, o Hanemanas protestantas ir dar masonas (!!!). Be to, paskutiniaisiais vyro gyvenimo metais ji vis mažiau rūpinosi jo sveikata ir vis daugiau homeopatija. Po Hanemano mirties Melanija ėmėsi itin aktyvios praktikos. Nenuostabu, kad buvo patraukta teisminei atsakomybėn. Jai buvo skirta tik simbolinė 100 frankų bauda.

Melanija gyveno dar 35 metus ir buvo palaidota šalia vyro.

Apie homeopatijos naudą ir žalą

Tai keblus klausimas. Visų pirma dera pabrėžti, kad homeopatiniai preparatai nedaro žalos ir neturi šalutinio poveikio. O dėl jų gydomojo poveikio iki šiolei netyla diskusijos, kaip jau minėta, ne jų naudai. Homeopatai gali padaryti didelę žalą bandydami gydyti sunkias ligas, kurioms reikalingas radikalus medikamentinis gydymas ar chirurginė intervencija.

Homeopatiniai preparatai nėra nuodugniai ištiriami taip, kaip oficialūs registruoti vaistai. Be to, nėra nė vieno tokio preparato, kurio veiksmingumas būtų įrodytas. Bent taip buvo paskutiniaisiais XX a. metais. Regis, kad ir per pastaruosius metus niekas nepasikeitė.

Deja, nei teoriniai, nei praktiniai homeopatijos pagrindai nėra pripažįstami mokslo organizacijų, nes nėra jų teisingumo įrodymo. O vis dėlto kažkas jais tiki ir tiems jie padeda?..

Tiesa ar netiesa?

Gydytojo Petro paskaitėlė

Įsitikinimų ir nuomonių, kaip gydytis, gyvuoja daugybė ir tiek pat gajų, kiek ir klaidingų. Kai kas iš jų yra teisinga, tačiau tik kai kas. Tad reikia žinoti, kad sau ir artimiesiems nepakenktume tariamu gydymu.

1. Vaistažolės yra nekenksmingos.

Netiesa! Daugybė jų vienus organus gydo, o kitiems kenkia. Be to, per mažos dozės visai neveikia, per didelės yra žalingos. Mokėjimas gydyti žolėmis – didelis menas, tačiau jos nėra viskam tinkamas vaistas (tokio, beje, apskritai nėra). Jomis, pavyzdžiui, neįmanoma išgydyti tuberkuliozės, cukrinio diabeto, sifilio, vėžio, hemorojaus ir šimtų kitų ligų. Kai kada žolės taikomos kaip pagalbinė ar paliatyvioji (palaikomoji) priemonė. Kai kurioms jų būdingas labai stiprus veikimas, jas dozuoti būtina itin tiksliai ir atsargiai. Prie tokių priklauso kai kurie širdį gydantys ir narkotiniai augalai. Strofantai, ergotaminas, atropinas, opiumas, strichninas ir nemažai kitų vaistų yra žoliniai. Todėl gydytis žolėmis reikia pasitarus su gydytoju ir be jokios saviveiklos!

2. Homeopatiniai vaistai nekenkia.

Tokių vaistų dozės yra labai mažos. Paprastai sakoma, kad jie negali pakenkti, nebent tik nepadėtų. Tačiau nuomonė, kad homeopatiniai preparatai negali padaryti žalos, yra klaidinga. Tokį gydymą laikantys panacėja dažnai prisidaro didelių bėdų, nes, pvz., sergant vėžiu, sunkiomis širdies ar infekcinėmis ligomis, prarandamas laikas. Laimei, diplomuoti gydytojai homeopatai tokių pacientų gydymą dažniausiai nukreipia tinkama linkme.

3. Dėl didelio cholesterolio kiekio iš-tinka infarktas.

Tam tikru atžvilgiu tai tiesa. Didelis cholesterolio kiekis kraujyje yra vienas iš rizikos veiksnių. Kiti – antsvoris, hipertenzija, cukraligė, rūkymas ir paveldimumas. Tačiau be „blogiojo“

cholesterolio, kuris iš kepenų patenka į kraują ir nusėda ant kraujagyslių sienelių sukeldamas sklerotinius pakitimus, egzistuoja ir „gerasis“, iš kraujo patenkantis į kepenis ir čia suyrantis. Tai labai supaprastinta schema, tačiau ji leidžia suprasti, jog cholesterolis ne apskritai žalingas – svarbus būtent tas „blogasis“.

4. Mažas alkoholio kiekis naudingas širdžiai.

Netiesa! Nei degtinė, nei konjakas neišplečia kraujagyslių taip, kad padėtų širdį geriau aprūpinti deguonimi. Alkoholis tik apgauna mūsų savijautą: manydami, kad ji pagerėjo, imamės didesnio fizinio ar protinio krūvio. Visiškai blaivų žmogų koronarų skausmas perspėja apie pavojų, o išgėrusio aliarmo sirena neveikia. Tad kyla klausimas: ar alkoholis apskritai leistinas? Esant gerai savijautai, stikelis konjako nepakenks, tačiau jei turite širdies negalavimų, geriau apsieiti be jo.

5. Ištikus didelėms psichinėms traumoms gali išnykti menstruacijos.

Tiesa! Kadangi viskas reguliuojama „centro“, t. y. smegenų, jose kilus chaosui, sutrinka ir viso organizmo veikla. Pasitaiko, kad po didžiulių psichinių sukrėtimų kelis mėnesius ar dar ilgiau nebūna mėnesinių.

6. Svoris priklauso nuo kaulų stambumo.

Nedaug tiesos. Vienodo ūgio stambių ir smulkių kaulų žmonių kūno svoris skiriasi vos 2 ar 2,5 kg. Taigi, jei stambių kaulų asmuo taip teisinasi dėl 10 kg ar didesnio antsvorio, jis neteisus. Kas kita raumenys. Sportininkas

ar sunkų fizinį darbą dirbantis sveria daugiau už tokio paties ūgio individą, kurio raumenys neišvystyti.

7. Nėščiai moteriai reikia valgyti dvigubai.

Netiesa! Ji turi valgyti dvigubai geriau, bet ne dvigubai daugiau. Kūdikio laukiančios mamos dietoje turi būti pakankamai baltymų, kalcio, geležies, vitaminų, bet maisto kiekis privalo būti toks, kaip ir iki nėštumo.

8. Nuo sausų biskvitinių sausainių tun-kama mažiau, nei nuo duonos.

Netiesa! Biskvitai yra kaloringesni už duoną. Juose daugiau baltymų, riebalų, angliavandenių ir mažiau vandens. 65 g biskvitų turi tiek pat kalorijų, kiek 100 g duonos. Tačiau jie sunkiau įsisavinami, todėl jų suvalgoma mažiau.

9. Kad plaukai būtų gražūs, juos kasdien reikia labai ilgai šukuoti įvairiomis kryptimis.

Netiesa! Šukuojantis galva puikiai masažuojama, bet tai veiksminga tik tada, jei plaukai retai trenkami, nedažomi, nestandiniami ir t. t. Trumpiems, dažytiems, lakuotiems ar kitaip standiniams plaukams besaikis brūžinimas šukomis tik kenkia.

10. Plaukų kirpimas juos sustiprina.

Netiesa! Pats plaukas yra negyva medžiaga. Gyvas tik jo svogūnėlis, esantis odoje. Tačiau yra vienas „bet“. Trenkant trumpaplaukę galvą, geriau masažuojama oda, ir taip pagerinama pastarosios kraujotaka, taigi suaktyvinami ir svogūnėliai.

Tai tiek tos tiesos čia ir tēra.

Zuzanos Kilian nuotrauka

Nenuauji burbuliukai

Vanda IBIANSKA

Nuolat pasižymiu, t. y. užsirašau kokį nors, atrodytų, menką įvykėlį – iš jų ir susideda mūsų gyvenimas. Iš tų „menkų“ nuotrupėlių susiklosto mūsų pačių atvaizdas, ryški ir neginčijama mozaika. Kokie patys esame ir kokia toji mūsų Lietuva. Mylima, bet labai žaizdota! Šalis, kur viskas tapo galima, niekas nieko nepapiktina ir nekelia protesto. Vieniems tas „viskas“ patinka, kiti yra tiesiog abejingi. O juk auga vaikai ir anūkai!

* * *

Lenkijoje, kurios piliečius vadiname broliais (versta, nes XX amžiuje ir XXI a. pirmąjį dešimtmetį atėjo mums į pagalbą), vyksta vietinių negražumų. Štai Seinuose užgauliojami lietuviai. Kai atvyko prezidentas A. Brazauskas su jį lydinčia dukra, šioji spaudoje buvo išvadinta pabaisa. Klebonas Seinų kapinėse pastatė lietuvių „nukankintiems“ lenkams paminklą. Šalis kaimyniška, draugiška, bet atsiranda būrelis niekdarių ir užgauliodami pasėja nesantaiką. Ministras V. Ušackas lyg ir bandė imtis priemonių, tačiau viskas tilo, nutilo ir pats ministras atsistatydino. O juk seiniškiai – mūsų žmonės, lietuviai. Ir skauda ne tik jiems, bet ir mums.

* * *

Visi piktinasi keiksmažodžiais ir nešvankybėmis televizijoje. Tik kas iš to? Kaip buvo keikiamasi, taip ir iki šiol tebesikeikiama. Apmėtykit mane akmenimis, bet sovietinės okupacijos laikais to nebuvo. Vis dėlto kažkokia papročių ar padarumo cenzūra turėtų būti, o jei ji egzistuoja, tai privalo būti veiksminga. Sako, kad ji lyg ir yra, betgi veiklos nematyti. Tai gal nėra? Viešas graibymas, seksualumo rodymas tapo norma. Ir vėl: o vaikai? Kiek filmų apie taurią ir gražią meilę be lovos scenų aptinkame televizijoje? Jų beveik nėra. Visur tik lytiniai aktai ir įžangos į juos. Fui!

* * *

Per Velykas ir Kalėdas šalia bažnyčių nepraeisi ir nepravažiuosi – tiek automobilių priplūdę. O eilinį sekmadienį? Kur tau! Laisvai pasistatysi automobilį, be vargo gausi vietą atsisėsti. Ir bažnyčioje tik žilos

galvos. O štai per santuoką ar krikštynas – visai kita kalba. Tai kur tie tikrieji katalikai? Ko gero, jaunimas mąsto taip: „Kas žino, kaip su tuo Dievu? Yra ar nėra? Išklmės bažnyčioje gražesnės ir išklmingesnės nei civilinės metrikacijos biure, tai gal dėl viso pikto bažnyčioje? Be to, tėvai...“ Toks jau tas formalijų „katalikų“ tikėjimas. Liūdna. Bet ateis laikas, kai jaunuolių galva pražils, sąžinės sąskaita ims savaime dėtiotis, tada patys patrauks į bažnyčią. Kad šventas Petras prie dangaus vartų nepaklaustų: „O kur buvai pirmuosius 40 savo gyvenimo metų?“ Gali paklausti.

* * *

Vis rašau ir rašau apie įžymius žmones: mokslininkus, kompozitorius, šventuosius. Net keista, kad iškiliausieji žmonijos šulai turėjo tiek silpnųjų ir ydų! Didysis Beethovenas – girtuoklis ir chuliganas, Čaikovskis – homoseksualas, Rosinis – rajūnas, o kiek tuščiagarbių, intrigantų... Bet kokią dievišką muziką jie kūrė! Kokie mes visi nuodėmingi, net genijai... Dievas apdovanoja talentu ir laisve, o su pastarąja daryk kaip išmanai. Ir pridaro.

* * *

Vyko konkursas „Žvaigždžių duetai III“. Poroje dainavo homoseksualas Ruslanas ir bulvarinio žurnalėlio redaktorė Skaiva. Kai buvo peržengtos visos padarumo ribos, komisijos pirmininkas Vytautas Juozapaitis pareiškė pastabą. Beje, labai švelnią. Oho, kokia buvo dueto reakcija! Pikta, šiurkšti, storžieviška. Atseit, mums viskas galima. Redaktorė net padarė porą didelių kalbos klaidų. Ak, jaunimėli! Kai po 20 metų žiūrėsite tą įrašą (jei bus išlikęs), ausys raudonuos. O dabar savimi patenkinti ir stoja į kovą už paplavas.

* * *

Blogai per sunkmetį. Biudžetas skylėtas, „SoDra“ prasiskolinusi. Iš kur imti pinigų? Esu griežtai dešiniųjų pažiūrų, bet negaliu ramiai žiūrėti ir klausytis, kai bandoma

Gyvenimas kaip senas vynas

įteigti, jog teks mažinti biudžetinių algas ir pensijas. Še tau ir „demokratija“, kuri kerta per silpniausius. Mažinti atlyginimą bibliotekininkei, kuri ir taip vos 800 litų per mėnesį gauna? Mokytojai, dirbančiai patį atsakingiausią darbą už nepavydėtiną algą? Ir reikia šitaip sugalvoti – mažinti pensijas kruopų valgytojams pensininkams! Kulkiai nutylima apie mokesčių didinimą turčiams, o apie taupymą – tik tuščios šnekos.

* * *

Kažkodėl šiandien man viskas rašosi juodai ir niūriai, nors nesu nei pesimistė, nei moralistė. Dar vieną nykią istoriją papasakosiu apie save pačią. Šiltą gegužės popietę pargriuvau kauniškėje Rotušės aikštėje ant lauka-

Vido Venslovaitio nuotrauka

kmenių grindinio, tiesiai po tautos blaivintojo statulos kojomis. Blaivutėlaitė, todėl ir Valančius į mane žvelgė prielankiai. Plojausi siaubingai. Kėliausi ir dar smarkiau griuvau. Voliojuosi ant to dulkėto grindinio ir negaliu atsikelti. Sutrupinta plaštaka, skausmo šokas. Aplink žmonės. Daug žmonių. Manot, būriais pribėgo, pakėlė, padėjo atsistoti? Kur tau! Pora turistų grupių susidomėję stebėjo (gidai irgi), kiti ėjo pro šalį. Kai šiaip ne taip pavyko atsistoti ir svaigstančia galva ėmiau svirduliuoti, pribėgo kažin kur toli ėjęs vienas vienintelis (!) vaikiną ir pasisiūlė iškviesti „Greitąją pagalbą“. O kur tie kiti šimtas ar pusantro? Į girtą lyg ir nebuvau panaši. Aš pati keliu kiekvieną, girtą taip pat, nes juk jis irgi žmogus. Įdomu, ką mano jie, toji dauguma?

* * *

Iš viso to, kas nyku, išsiskyrė Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečio renginiai. Spoksojau į televizorių ir džiaugiausi, kad čia mano Tėvynė. Skaudaus likimo, čaižyta, kapota, šaudyta, tremta, klupdyta, bet nepar-klupusi. Per 1000 metų išsaugojusi savastį, kalbą, tikėjimą ir savąjį lopinėlių žemės. Tikrai yra kuo didžiulis ir džiaugtis. Tikiu, kad ji atgims psichologiškai ir moraliai. Taip ir bus, nes tauta įrodė, kad ji tvirta kaip akmuo. Tad tegyvuoja!

Šypsenos be raukšlių

Pacientė klausia gydytojo:

- Jeigu yra tiek medicininės literatūros, kam reikalingi gydytojai?
- Kad ligonis nenumirtų nuo kokios nors korektūros klaidos.

* * *

Šiais laikais visi žmonės gyvena pagal šūkį „Mylėti negalima išnaudoti“, tik pasirenka, kur padėti kablelį.

* * *

Apie savo kuklumą aš galiu kalbėti valandų valandas.

* * *

Lektorius skaito paskaitą apsnūdusiai auditorijai:

- Loginės gradacijos požiūriu, mes negalime neigti paradoksalumo iliuzijos, nes gyvenimas savo perspektyvoje yra alegoriškas ir kupinas įvykių subordinacijos, dėl kurios kiekvienas individas atstovauja tam tikrai unikalčiai, tačiau determinuojamai tendencijai. O kaip jūs manote?

Atsistoja viena blondinė:

- Taip tai taip, nes negali būti taip, kad niekaip. Ir ne todėl, kad apskritai, o todėl, kad jei kaip nors yra, tai va jums ir prašom.

* * *

- Dėde, kodėl tavo plaukai žili, o barzda juoda?
- Dėl to, vaikeliai, kad barzda trisdešimt metų jaunesnė.

* * *

- Gydytojai, pernai jūs patarėte man vengti drėgmės. Aš taip ir dariau. Dabar visai nebeskauda.

- Tai ko jūs pas mane atėjote?
- Paklausti, ar jau galiu praustis?

* * *

Suskamba telefonas.

- Prašome pranešti policijos inspektoriui, kad skubėtų į Alksnėnus. Pavogė mano mašinos vairą ir visus prietaisus. Po kelių minučių:
- Ačiū, nebereikia. Pasirodo, buvau atsisėdęs ant užpakalinės sėdynės...

* * *

Per gamtos pamoką mokytojas klausia:

- Vaikai, kas pasakys, kodėl gandrai rudenį išskrenda į šiltuosius kraštus? Na, Joneli?
- Nes Afrikos gyventojai taip pat nori turėti vaikų.